

คู่มือการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับ การจัดการที่ดินของรัฐ

โดย
ส่วนจัดการที่ดินของรัฐ
สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

คู่มือ

การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการที่ดินของรัฐ

โดย

ส่วนจัดการที่ดินของรัฐ สำนักจัดการที่ดินของรัฐ
กรมที่ดิน

คำนำ

เดิมสำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ ได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการที่ดินของรัฐในเรื่องการขออนุญาตสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ การขึ้นทะเบียนที่ดินเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ ทบวงการเมืองขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ การสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐ การเปลี่ยนสภาพที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง การที่เอกชนขออนุญาต ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ การขอสัมปทาน และการขออนุญาตูดทราย เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว แต่เนื่องจากปัจจุบันได้มีระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2550 ใช้บังคับโดยมีผลให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2541 จึงได้ดำเนินการปรับปรุงคู่มือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการที่ดินของรัฐขึ้นใหม่ เพื่อใช้เป็นคู่มือแนวทางในการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อไป

สำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ หวังว่าคู่มือฉบับนี้จะสามารถเป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ที่สนใจได้ไม่มากนักน้อย

สำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 การถอนสภาพที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน เพื่อให้ทบวงการเมือง ใช้ประโยชน์ในราชการ	1
บทที่ 2 การขอขึ้นทะเบียนที่ดินเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ	8
บทที่ 3 การจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ	14
บทที่ 4 การสงวนที่ดินของรัฐ เพื่อประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน	20
บทที่ 5 การเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง	25
บทที่ 6 ทบวงการเมืองขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นการชั่วคราว ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน	28
บทที่ 7 การขออนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน	31
บทที่ 8 การขอสัมปทานตามมาตรา 12 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน	42
บทที่ 9 การพิจารณาอนุญาตให้ดูดยุท	46
ภาคผนวก	51

บทที่ 1

การถอนสภาพที่ดินสาธารณประโยชน์ เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ

1. ประเภทที่ดินและความหมาย

การถอนสภาพ หมายถึง การถอนสภาพตามมาตรา 8 วรรคสอง (1) และ (2) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ที่มีผลทำให้ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หรือที่ดินที่ได้มีการหวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมือง ซึ่งมีได้ตกเป็นที่ราชพัสดุ เปลี่ยนสถานะหรือฟื้นสภาพจากการเป็นที่ดินนั้นๆ ที่ดินที่จะถอนสภาพจะต้องเป็นที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าการถอนสภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ ซึ่งที่ดินดังกล่าวจะตกเป็นที่ราชพัสดุ ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 โดยมีต้องนำขึ้นทะเบียนตามมาตรา 8 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ส่วนการถอนสภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาผลประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ที่ดินดังกล่าวจะตกเป็นที่รกร้างว่างเปล่าเพื่อให้อธิบดีหรือทบวงการเมืองที่ได้รับมอบหมายนำไปจัดหาผลประโยชน์ตามมาตรา 10, 11 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ต่อไป

2. ขอบกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 มาตรา 8 วรรคสอง (1) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
- 2.2 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2550
- 2.3 หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0723/ว 10962 ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2544 เรื่อง ทบวงการเมืองใช้ที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันในเขตปฏิรูปที่ดิน
- 2.4 หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0723/ว 3105 ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2544 เรื่อง ข้อความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย
- 2.5 หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0511.2/ว 184 ลงวันที่ 16 มกราคม 2546 เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2541
- 2.6 หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0511.3/ว 591 ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2547 เรื่อง มาตรการเกี่ยวกับการอนุมัติให้ส่วนราชการใช้ที่ดินสาธารณสมบัติ
- 2.7 หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0511.3/ว 3312 ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2547 เรื่อง ชักข้อความเข้าใจวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับทบวงการเมืองหรือส่วนราชการขอใช้ที่ดินของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการ
- 2.8 หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0511.3/ว 1833 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2549 เรื่อง มาตรการเกี่ยวกับการอนุมัติให้ส่วนราชการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์

3. การดำเนินการ

- 3.1 ให้ทบวงการเมืองผู้ขอมีหนังสือแสดงความประสงค์ขอถอนสภาพที่ดินกรณีที่ดินตั้งอยู่

ในเขตกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อกรมที่ดิน จังหวัดอื่นยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด (กรณีผู้ขอไม่ใช่ทบวงการเมืองตามความในประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ผู้ขอแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดที่เป็นทบวงการเมือง ยื่นขอแทน) พร้อมเอกสารหลักฐาน ดังนี้

(1) โครงการ โดยแสดงเหตุผลความจำเป็น กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการงบประมาณ ตลอดจนรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ

(2) แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของที่ดินที่ขอ สถานที่สำคัญ และเส้นทางคมนาคม บริเวณใกล้เคียงโดยรอบ พร้อมภาพถ่ายรอบแปลงที่ดิน

(3) สำเนาแผนที่ภูมิประเทศของกรมแผนที่ทหาร มาตราส่วน 1 : 50,000 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของที่ดินที่ขอตอนสภาพทั้งฉบับ เพื่อประกอบการตรวจสอบและสามารถอ่านการลงค่าพิกัดในรูปแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา

ตรวจสอบว่าผู้ขอเป็นทบวงการเมืองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือไม่ ที่ดินที่ขอตอนสภาพอยู่ในแปลงที่สำรวจความเหมาะสมที่จะให้ใช้เพื่อประโยชน์ในทางราชการหรือไม่ และขัดต่อกฎหมายผังเมืองหรือไม่

3.2 ให้อำเภอสอบสวนประวัติความเป็นมา เพื่อใช้เป็นหลักการและเหตุผลในร่างพระราชกฤษฎีกาและเพื่อให้ทราบการเป็นที่สาธารณประโยชน์สำหรับราษฎรใช้ร่วมกันในลักษณะใด ดังต่อไปนี้

(1) กรณีเป็นที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน การสอบสวนต้องได้ความดังนี้

(ก) มีการสงวนหวงห้ามหรือไม่ หากมีการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายใด หวงห้ามไว้เพื่อการใด ตั้งแต่เมื่อใด

(ข) มีสภาพเป็นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างไร เช่น ทางบก ทางน้ำ ที่ห้วย ที่หนอง ที่ชายทะเล ที่ชายตลิ่ง เป็นต้น ปัจจุบันมีสภาพอย่างไร มีการตื่นขึ้นหรือไม่ หากมีการตื่นขึ้นเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือโดยประการอื่น หากเป็นที่ชายทะเล หรือที่ชายตลิ่ง น้ำท่วมถึงหรือไม่ อย่างไร

(ค) เป็นที่ดินซึ่งมีผู้อุทิศหรือบริจาคให้เป็นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันผู้ใดเป็นผู้อุทิศหรือบริจาคและให้ใช้ร่วมกันเพื่อการใด ตั้งแต่เมื่อใด มีหลักฐานการอุทิศหรือไม่ อย่างไร

(ง) หากเคยมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันมาก่อนได้ ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างไร ตั้งแต่เมื่อใด ปัจจุบันยังใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือเลิกใช้แล้ว หากเลิกใช้แล้ว เลิกใช้ตั้งแต่เมื่อใด เพราะเหตุใด เป็นการเลิกใช้ทั้งแปลงหรือเลิกใช้บางส่วน อย่างไร

(2) กรณีเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองใด การสอบสวนต้องได้ความว่า เป็นการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายใด ของหน่วยงานใด สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อการใด หน่วยงานนั้นๆ ได้เคยใช้ประโยชน์ ตามที่สงวนหวงห้ามไว้หรือไม่ อย่างไร ปัจจุบันเพียงมีการใช้ประโยชน์หรือเลิกใช้แล้วหรือไม่ อย่างไร

3.3 ให้ผู้ขอประสานหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษา เพื่อยื่นเรื่องราวขอรังวัดจัดทำแผนที่ ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขาหรือสำนักงานที่ดินส่วนแยก แล้วแต่กรณี

การจัดทำให้ดำเนินการตามหลักวิชาการแผนที่ โดยมีกรอบแนวทางดังนี้

(1) มาตราส่วนและการจัดวางรูปแผนที่ ให้ใช้มาตราส่วนหลัก ๑ : ๔๐๐๐ หรือ

๑ : ๕๐๐๐๐ หรือ ๑ : ๒๕๐๐๐๐ อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยพิจารณาความเหมาะสมจากขนาดเนื้อที่ควบคู่กับการจัดวางรูปแบบที่ให้อยู่ภายในกรอบขนาดกระดาษ A๔ เว้นแต่กรณีที่ดินที่มีขนาดใหญ่หรือเล็กจนเกินไปจะใช้มาตราส่วนอื่น และ/หรือจะใช้กรอบแผนที่ขนาดอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ก็ได้ (ตามตัวอย่างรูปแบบแผนที่ที่แนบมาพร้อมนี้)

(2) รูปแบบที่และรายละเอียดในแผนที่ ให้แสดงแนวเขตที่ดินที่ขอถอนสภาพจำนวนเนื้อที่ที่ขอถอนสภาพ และแสดงเขตข้างเคียงติดต่อกันให้ชัดเจน ดังนี้

(ก) กรณีขอถอนสภาพที่ดินบางส่วนให้แสดงแนวเขตที่ดินที่ขอถอนสภาพที่ดินส่วนคงเหลือ และเนื้อที่คงเหลือให้ชัดเจน

(ข) กรณีที่ดินติดที่ดินของเอกชน ให้ระบุว่า “ที่ดินที่มีการครอบครอง” แต่หากติดที่ดินของรัฐ ให้ระบุว่า “ที่สาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ หรือที่รกร้างว่างเปล่า” แล้วแต่กรณี พร้อมชื่อเรียกและหนังสือสำคัญ (ถ้ามี)

(ค) กรณีที่ดินติดทางบกหรือทางน้ำ ให้แสดงเส้นทางดังกล่าวให้จดกรอบแผนที่ หากเส้นทางดังกล่าวเป็นทางแยกหรือทางตัน ให้แสดงให้ปรากฏในแผนที่ด้วย

(ง) กรณีที่ดินติดทางสาธารณะ ให้ระบุว่าเป็นทางลาดยางหรือลูกรัง หากมีชื่อเฉพาะ ให้ระบุชื่อเฉพาะให้ปรากฏด้วย และให้ระบุเพิ่มเติมว่า เส้นทางนั้นๆ ไปชื่อบ้าน หรือตำบล หรืออำเภออะไรที่อยู่ถัดไปจากท้องที่ที่ขอถอนสภาพ

(จ) กรณีที่ดินติดทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบท ให้ระบุชื่อ และหมายเลขทางหลวงกำกับเส้นทางดังกล่าว และให้ระบุเพิ่มเติมว่าเส้นทางนั้นๆ ไปอำเภอใดที่อยู่ถัดไปจากอำเภอที่ขอถอนสภาพหากเส้นทางนั้นไปบรรจบทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบทเส้นอื่นก่อนถึงอำเภอที่อยู่ถัดไป ให้ระบุว่าไปบรรจบทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบทชื่อใด หมายเลขใด

(ฉ) ในกรอบแผนที่ภายใต้มาตราส่วนที่กำหนดไว้ หากมีสถานที่สำคัญ เช่น วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ ฯลฯ ให้แสดงที่ตั้งสถานที่พร้อมระบุชื่อ และแสดงสัญลักษณ์ให้ปรากฏในแผนที่

(ช) ให้แสดงค่าพิกัดที่ตั้งของที่ดินที่ขอถอนสภาพที่ขอบแผนที่ด้วยค่าพิกัดระบบใดระบบหนึ่ง คือ ระบบภูมิศาสตร์หรือระบบพิกัดจาก UTM

(ซ) จัดทำสำเนาต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด (ร.ว.๖๗) และรายการคำนวณ

(3) กรณีขอถอนสภาพบางส่วน และที่ดินที่ขอถอนสภาพมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว ให้หมายสีแสดงแนวเขต ระบุจำนวนเนื้อที่ที่ขอถอนสภาพและเนื้อที่คงเหลือ ให้ปรากฏในสำเนาแผนที่หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

3.4 ให้ผู้ขอจัดทำแผนผังการใช้ที่ดินโดยสอดคล้องกับแผนงาน/โครงการ ที่ปรากฏตามคำขอ โดยยึดเนื้อที่และรูปแบบที่เป็นกรอบในการจัดวางผัง กำหนดมาตราส่วนตามความเหมาะสม แสดงรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ และการใช้พื้นที่ในแต่ละกิจกรรมที่ปรากฏในแผนงาน/โครงการ โดยหมายสีและแสดงเนื้อที่ให้เห็นขอบเขตการใช้พื้นที่ให้ชัดเจน

กรณีขอถอนสภาพเพื่อนำที่ดินไปใช้สร้างศูนย์ราชการส่วนภูมิภาค ให้นำแผนผังการใช้ที่ดินดังกล่าวเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการเสียก่อน

3.5 ผู้ขอประสานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขอความเห็นจากที่ประชุมสภาท้องถิ่นและ

จัดประชุมราษฎรที่เคยใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้ความเห็น ว่า หากจะถอนสภาพที่ดินแปลงนี้จะขัดข้อง และได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ อย่างไร โดยระบุในรายงานการประชุมให้ชัดเจนว่า ขัดข้องและเดือดร้อนหรือไม่ และมีกระบวนการรับฟังความเห็นราษฎรด้วย

3.6 อำเภอมีความเห็นเกี่ยวกับการถอนสภาพอย่างไร

3.7 ให้คณะกรรมการกำกับการใช้ที่ดินของรัฐตรวจสอบพิจารณาว่า พื้นที่ดังกล่าว มีความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ตามแผนผังโครงการหรือไม่ อยู่ในโซนหรือแผนการใช้ที่ดินที่จังหวัด กำหนดหรือไม่ มีข้อขัดข้องผังเมืองหรือไม่ มีข้อเสนอแนะหรือไม่ อย่างไร โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด และการอนุรักษ์ไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง

3.8 ตรวจสอบเขตป่าไม้ ถ้าอยู่ ให้มีหนังสือสอบถามหน่วยงานผู้ดูแลรักษาว่า หากจะถอนสภาพเพื่อให้ส่วนราชการใช้ประโยชน์ จะมีข้อขัดข้องประการใด หรือไม่

3.9 ตรวจสอบว่าที่ดินที่ขอถอนสภาพอยู่ในท้องที่ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินหรือไม่ ถ้าอยู่ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0723/ว 10962 ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2544 เมื่อได้รับแจ้งว่าสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินเพื่อปฏิรูปที่ดินตลอดไป ให้รายงานกรมที่ดินทราบ พร้อมทั้งดำเนินการเป็นเรื่องขอขึ้นทะเบียนที่ดินเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ ตามมาตรา 8 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยถือปฏิบัติตามกรอบแนวทางในการจัดขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐ เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ

3.10 ประสานงานสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เพื่อพิจารณาว่ามีข้อขัดข้องทางด้านผังเมือง หรือไม่

3.11 จังหวัดมีความเห็นเกี่ยวกับการถอนสภาพอย่างไร

3.12 ให้ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามแบบตรวจที่แนบมาพร้อมนี้ ให้ครบถ้วนก่อนส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณา

3.13 กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน ให้ยื่นคำขออนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ 0511.3/ว 3312 ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2547

4. ขั้นตอนการดำเนินการของกรมที่ดิน

4.1 กรณีอยู่ในบัญชีเมืองหลักตามมติคณะรัฐมนตรีและมีวัตถุประสงค์เป็นที่ตั้งหน่วยงานระดับจังหวัด ระดับภาค หรือศูนย์ ให้ส่งเรื่องให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาให้ความเห็น ยกเว้นเป็นหน่วยงานระดับท้องถิ่น สถานศึกษา สถานพยาบาล และหน่วยงานเกี่ยวกับความมั่นคง

4.2 กรมที่ดินประสานกรมการปกครอง เพื่อตรวจสอบตำแหน่งที่ตั้ง และกรมโยธาธิการและผังเมือง ให้ความเห็นด้านผังเมือง

4.3 ยกร่างพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพแล้วแต่กรณี พร้อมบันทึกหลักการและเหตุผล แผนที่ท้ายเสนอคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย พิจารณา

4.4 นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

4.5 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา หากเป็นพระราชบัญญัตินำเข้าสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา พิจารณา

4.6 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำทูลเกล้าเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย แล้วประกาศในราชกิจจานุเบกษา

5. ขั้นตอนการดำเนินการของกรมที่ดินและจังหวัด เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

กรมที่ดิน แจ้งผู้ขอ กรมธนารักษ์ทราบ และให้จังหวัดดำเนินการ ดังนี้

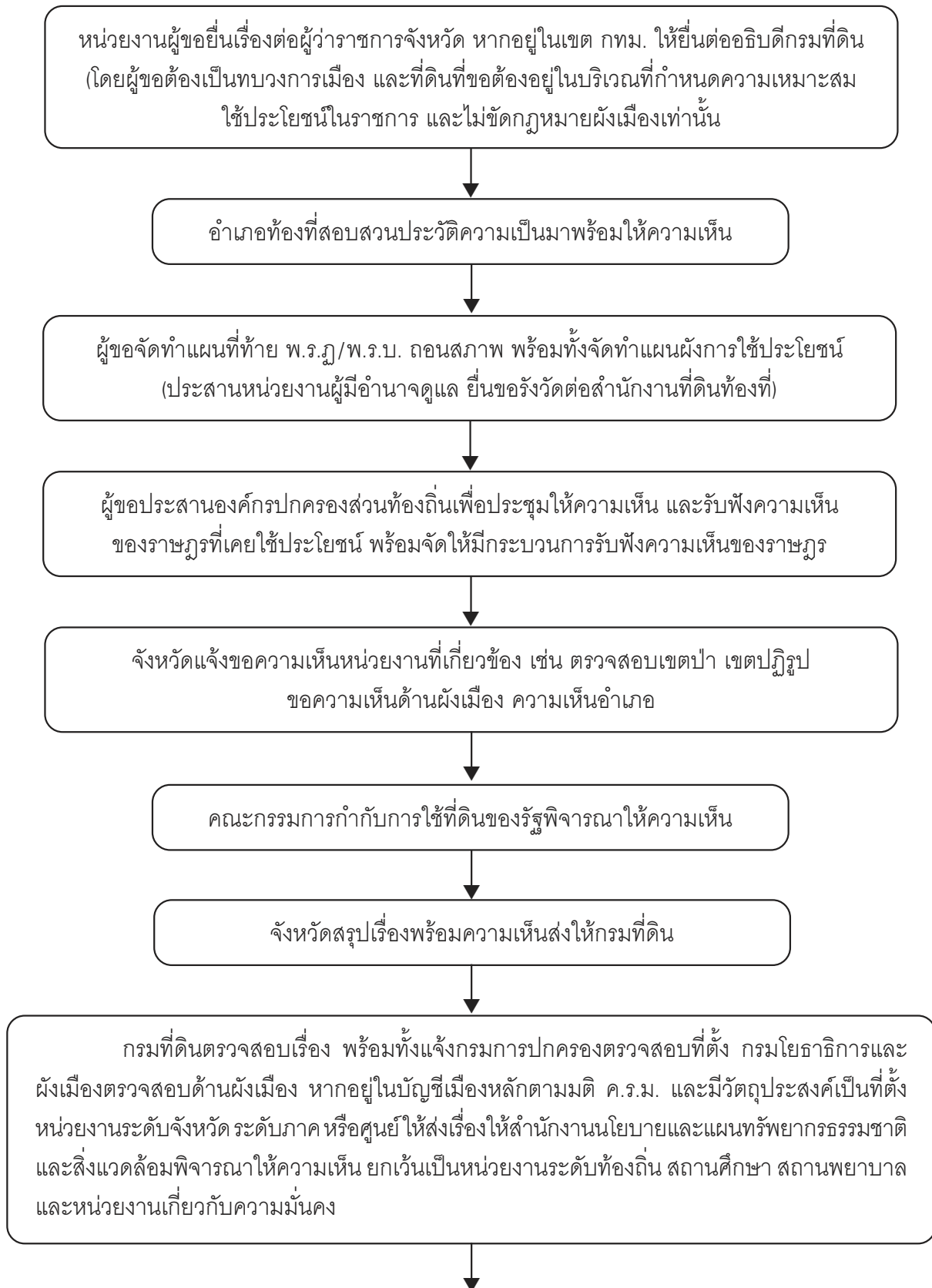
- (1) จัดทำทะเบียนที่ดินที่ถูกถอนสภาพตามแบบทำยระเบียบฯ
- (2) นำรูปแผนที่ลงในระวางแผนที่ ระวางภาพถ่ายทางอากาศ
- (3) ปิดประกาศการถอนสภาพ ณ สำนักงานที่ดิน ที่ทำการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และ

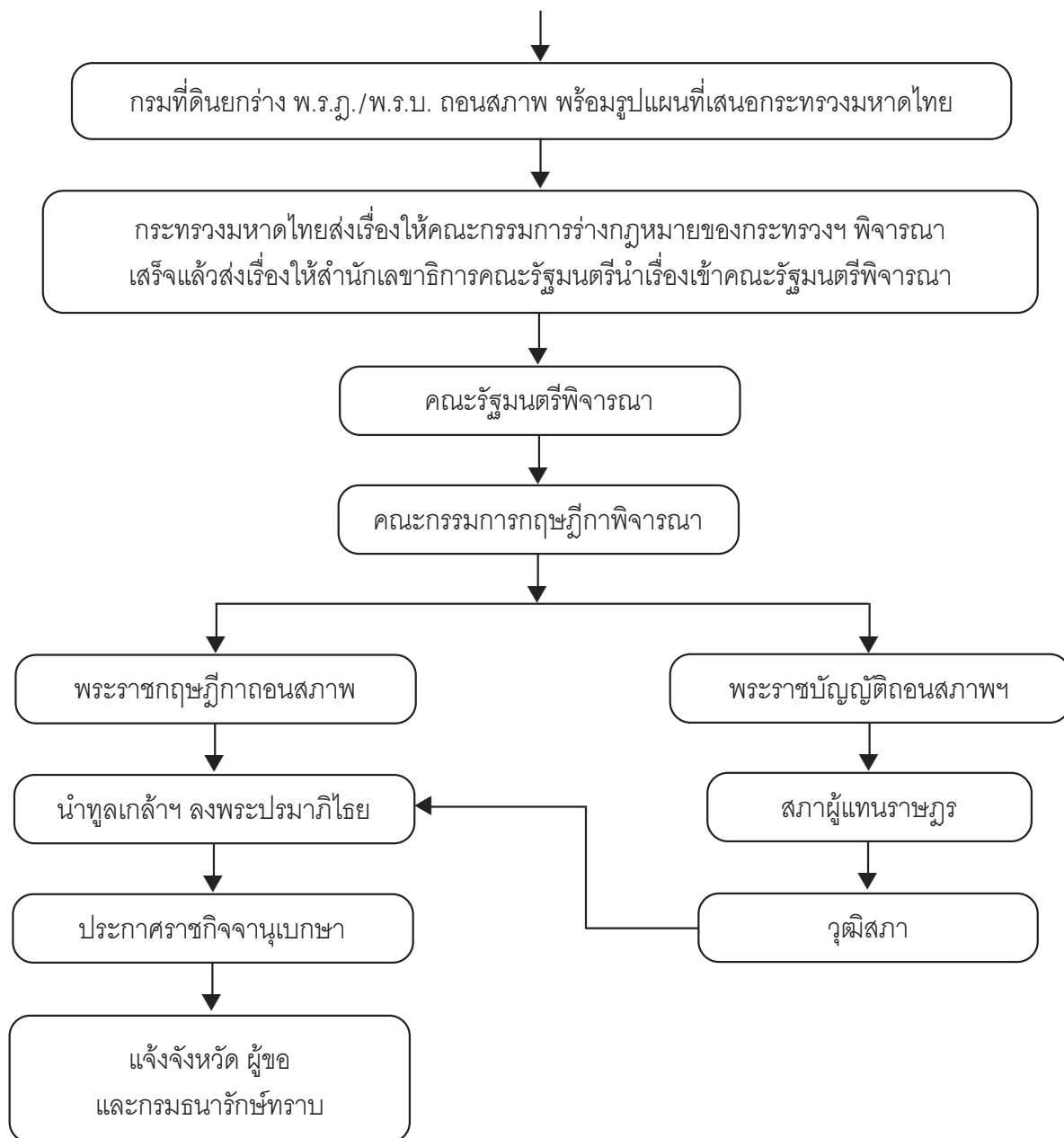
บริเวณที่ดิน

(4) หมายเหตุในทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ ว่ามีการถอนสภาพทั้งแปลง หรือบางส่วน โดยระบุเนื้อที่ที่ถอนสภาพด้วย

(5) กรณีมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หากถอนสภาพทั้งแปลง ให้หมายเหตุและจำหน่ายโดยเจ้าพนักงานพื้นที่ขอเปลี่ยนใหม่ให้ตรงสภาพความเป็นจริง หากเป็นการถอนสภาพมาบางส่วน ให้แก้ไขหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ตรงตามความเป็นจริง

ขั้นตอนการดำเนินการถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์

หมายเหตุ

1. กรณีประชาชนยังใช้ประโยชน์อยู่ต้องจัดหาที่ดินอื่นทดแทน และขอความเห็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท้องถิ่น โดยจะต้องออกเป็นพระราชบัญญัติ

2. หากผู้ขอมีความจำเป็นเร่งด่วนสามารถขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้เป็นการชั่วคราว คราวละไม่เกิน 5 ปี และเสียค่าตอบแทนตามมาตรา 9 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2543 ซึ่งสามารถดำเนินการไปในคราวเดียวกันกับเรื่องขอถอนสภาพ

บทที่ 2

การขอขึ้นทะเบียนที่ดินเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ

1. ประเภทที่ดินและความหมาย

หมายถึง การนำที่ดินของรัฐขึ้นทะเบียนเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ โดยจัดให้มีแผนที่แสดงขอบเขตที่ดิน และประกาศให้ประชาชนทราบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้มีอำนาจในการจัดขึ้นทะเบียน ตามมาตรา 8 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประเภทที่ดินที่จะขึ้นทะเบียนได้ คือ

1.1 ที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง

1.2 ที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ซึ่งได้ถอนสภาพตามมาตรา 8 (1) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

1.3 ที่ดินที่ถูกถอนสภาพโดยกฎหมาย ว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีมติไม่ประสงค์จะใช้ประโยชน์เพื่อการปฏิรูปที่ดินตลอดไป หรือตามกฎหมายอื่นๆ

2. ขอบกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

2.1 มาตรา 8 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

2.2 กฎกระทรวงฉบับที่ 25 (พ.ศ.2516) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497

2.3 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2550

2.4 หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0723/ว 3105 ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2544 เรื่อง ชုံมือความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ

2.5 หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0511.3/ว 3312 ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2547 เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับทบวงการเมืองหรือส่วนราชการขอใช้ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในราชการ

3. การดำเนินการ

3.1 ให้ทบวงการเมืองผู้ขอมีหนังสือแสดงความประสงค์ขอขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐตามมาตรา 8 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กรณีที่ดินตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นต่ออธิบดีกรมที่ดิน กรณีจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด(กรณีผู้ขอไม่ใช่ทบวงการเมืองตามความในประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ผู้ขอแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดที่เป็นทบวงการเมืองยื่นขอแทน) พร้อมเอกสารหลักฐาน ดังนี้

(1) โครงการ โดยแสดงเหตุผลความจำเป็น กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการงบประมาณ ตลอดจนรายละเอียดของกิจกรรมต่าง ๆ

(2) แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของที่ดินที่ขอ สถานที่สำคัญ และเส้นทางคมนาคม บริเวณใกล้เคียงโดยรอบ พร้อมภาพถ่ายรอบแปลงที่ดิน

(3) สำเนาแผนที่ภูมิประเทศของกรมแผนที่ทหาร มาตราส่วน 1 : 50,000 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของที่ดินที่ขอถอนสภาพทั้งฉบับ เพื่อประกอบการตรวจสอบและสามารถอ่านการลงค่าพิักัดในรูปแผนที่ท้ายประกาศกระทรวงมหาดไทย

ตรวจสอบว่าผู้ขอเป็นทบวงการเมืองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือไม่ ที่ดินที่ขออยู่ในแปลงสำรวจความเหมาะสมที่จะให้ใช้เพื่อประโยชน์ในราชการหรือไม่ และขัดต่อกฎหมายผังเมืองหรือไม่

3.2 ให้อำเภอสอบสวนประวัติความเป็นมา เพื่อให้ทราบการเป็นที่ดินประเภทใดดังต่อไปนี้

(1) กรณีเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง การสอบสวนให้ระบุรายละเอียด ลักษณะทางกายภาพของที่ดินว่ามีสภาพอย่างไร เช่น ที่ราบลุ่ม ที่ดอน ที่โล่งเตียน หรือมีสภาพเป็นป่าไม้ หากมีสภาพเป็นป่าไม้ มีต้นไม้ขึ้นโดยกระจุกตัวอยู่หนาแน่น หรือกระจายตัวทั่วไป ปัจจุบันมีผู้ครอบครองทำประโยชน์หรือไม่ อย่างไร หากมีผู้ครอบครอง เป็นการครอบครองที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ผู้ครอบครองยอมรับ หรือยินยอมออกจากที่ดินหรือไม่ อย่างไร

(2) กรณีที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันซึ่งถูกถอนสภาพโดยผลของกฎหมายอื่น การสอบสวนให้ดำเนินการเหมือนเรื่องการถอนสภาพ ส่วนการพิจารณาว่า ที่ดินได้ถูกถอนสภาพโดยผลของกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร และกระบวนการในการขอใช้ที่ดินดังกล่าวจะต้องขอความเห็นหรือความยินยอมจากหน่วยงานผู้กำกับดูแลอย่างไร ให้พิจารณาตามบทบัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดว่าด้วยการนั้นๆ

3.3 ให้ผู้ขอประสานหน่วยงานผู้มีอำนาจดูแลรักษาเย็นคำขอรังวัดต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสาขา หรือส่วนแยกแล้วแต่กรณี จัดทำแผนที่ท้ายประกาศกระทรวงมหาดไทย โดยมีกรอบแนวทางดังนี้

(1) มาตราส่วนและการจัดวางรูปแผนที่ ให้ใช้มาตราส่วนหลัก ๑ : ๔๐๐๐ หรือ ๑ : ๕๐๐๐๐ หรือ ๑ : ๒๕๐๐๐๐ อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยพิจารณาความเหมาะสมจากขนาดเนื้อที่ควบคู่กับการจัดวาง รูปแผนที่ ให้อยู่ภายในกรอบขนาดกระดาษ A๔ เว้นแต่กรณีที่ดินที่มีขนาดใหญ่หรือเล็กจนเกินไปจะใช้มาตราส่วนอื่น และ/หรือจะใช้กรอบแผนที่ขนาดอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ก็ได้ (ตามตัวอย่างรูปแผนที่ที่แนบมาพร้อมนี้)

(2) รูปแผนที่และรายละเอียดในแผนที่ ให้แสดงแนวเขตที่ดิน จำนวนเนื้อที่ที่ขอจัดขึ้น ทะเบียน และแสดงเขตข้างเคียงติดต่อกันให้ชัดเจน ดังนี้

(ก) กรณีขอจัดขึ้นทะเบียนบางส่วน ให้แสดงแนวเขตที่ดินที่ขอ ที่ดินส่วนคงเหลือ และเนื้อที่คงเหลือให้ชัดเจน

(ข) กรณีที่ดินติดที่ดินของเอกชน ให้ระบุว่า “ที่ดินที่มีการครอบครอง” แต่หากติดที่ดินของรัฐ ให้ระบุว่า “ที่สาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ หรือที่รกร้างว่างเปล่า” แล้วแต่กรณี พร้อมชื่อเรียกและหนังสือสำคัญ (ถ้ามี)

(ค) กรณีที่ดินติดทางบกหรือทางน้ำ ให้แสดงเส้นทางดังกล่าวให้จดกรอบแผนที่ หากเส้นทางดังกล่าวเป็นทางแยกหรือทางตัน ให้แสดงให้ปรากฏในแผนที่ด้วย

(ง) กรณีที่ดินติดทางสาธารณะ ให้ระบุว่าเป็นทางลาดยางหรือลูกรัง หากมีชื่อเฉพาะ ให้ระบุชื่อเฉพาะให้ปรากฏด้วย และให้ระบุเพิ่มเติมว่า เส้นทางนั้นๆ ไปชื่อบ้าน หรือตำบล หรืออำเภออะไร ที่อยู่ถัดไปจากท้องที่ที่ขอจัดขึ้นทะเบียน

(จ) กรณีที่ดินติดทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบท ให้ระบุชื่อ และหมายเลขทางหลวงกำกับเส้นทางดังกล่าว และให้ระบุเพิ่มเติมว่าเส้นทางนั้นๆ ไปอำเภอใดที่อยู่ถัดไปจากอำเภอที่ขอจัดขึ้นทะเบียน หากเส้นทางนั้นไปบรรจบทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบทเส้นอื่นก่อนถึงอำเภอที่อยู่ถัดไป ให้ระบุว่าไปบรรจบทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบทชื่อใด หมายเลขใด

(ข) ในกรอบแผนที่ภายใต้มาตราส่วนที่กำหนดไว้ หากมีสถานที่สำคัญ เช่น วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ ฯลฯ ให้แสดงที่ตั้งสถานที่พร้อมระบุชื่อ และแสดงสัญลักษณ์ให้ปรากฏในแผนที่

(ข) ให้แสดงค่าพิกัดที่ตั้งของที่ดินที่ขอจัดขึ้นทะเบียนที่ขอบแผนที่ด้วยค่าพิกัดระบบใดระบบหนึ่ง คือ ระบบภูมิศาสตร์หรือระบบพิกัดจาก UTM

(ข) จัดทำสำเนาต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด (ร.ว.๖๗) และรายการคำนวณ

(3) กรณี ที่ดินที่ขอขึ้นทะเบียน มีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) แล้ว (เช่น ในเขตพระราชฤทธิกาประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน) ให้หมายสีแดงแนวนอนระบุจำนวนเนื้อที่ที่ขอขึ้นทะเบียน และเนื้อที่คงเหลือให้ปรากฏในสำเนาแผนที่ นสล. โดยส่งพร้อมสำเนาทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ (ถ้ามี)

3.4 ให้ผู้ขอจัดทำแผนผังการใช้ที่ดินโดยสอดคล้องกับแผนงาน/โครงการที่ปรากฏตามคำขอ โดยยึดเนื้อที่และรูปแผนที่เป็นกรอบในการจัดวางผัง กำหนดมาตราส่วนตามความเหมาะสม แสดงรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ และการใช้พื้นที่ในแต่ละกิจกรรมที่ปรากฏในแผนงาน/โครงการ โดยหมายสีแดงแสดงเนื้อที่ให้เห็นขอบเขตการใช้พื้นที่ให้ชัดเจน

กรณีขอจัดขึ้นทะเบียนเพื่อนำที่ดินไปใช้สร้างศูนย์ราชการส่วนภูมิภาคให้นำแผนผังการใช้ที่ดินดังกล่าวเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการเสียก่อน

3.5 ผู้ขอประสานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขอความเห็นจากที่ประชุมสภาท้องถิ่น เพื่อให้ความเห็นว่าจะจัดขึ้นทะเบียนเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการในที่ดินแปลงนี้จะขัดข้องและได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ อย่างไร โดยระบุในรายงานการประชุมให้ชัดเจนว่า ขัดข้องและเดือดร้อนหรือไม่ และมีกระบวนการรับฟังความเห็นราษฎรด้วย

3.6 อำเภอมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดขึ้นทะเบียนอย่างไร

3.7 ตรวจสอบเขตป่าไม้ ถ้าอยู่ให้มีหนังสือสอบถามหน่วยงานผู้ดูแลรักษาว่า หากจะจัดขึ้นทะเบียนเพื่อให้ส่วนราชการใช้ประโยชน์ จะขัดข้องประการใด หรือไม่

3.8 กรณีที่ดินอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

(1) กรณีจัดขึ้นทะเบียนเนื่องจากเดิมเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน และประชาชนเลิกใช้แล้ว เมื่อได้รับแจ้งจาก ส.ป.ก. ว่าไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินดังกล่าวเพื่อการปฏิรูปตลอดไปแล้ว ให้ดำเนินการจัดขึ้นทะเบียนเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ ตามมาตรา 8 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยถือปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0723/ว 10962 ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2544

(2) กรณีจัดขึ้นทะเบียนเนื่องจากเป็นที่รกร้างว่างเปล่ามาแต่เดิม ให้แจ้งผู้ขอไปติดต่อขอใช้ที่ดินต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่

3.9 ประสานไปยังผู้บังคับการจังหวัดทหารบก หรือหน่วยทหารที่รับผิดชอบพื้นที่ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาว่าจะขัดข้องทางด้านยุทธศาสตร์ หรือไม่

3.10 ประสานงานสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เพื่อพิจารณาว่ามีข้อขัดข้องทางด้านผังเมือง หรือไม่

3.11 ให้คณะกรรมการกำกับการใช้ที่ดินของรัฐตรวจสอบพิจารณาว่า พื้นที่ดังกล่าวมีความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ตามแผนผังโครงการหรือไม่ อยู่ในโซนหรือแผนการใช้ที่ดินที่จังหวัดกำหนดหรือไม่ มีข้อขัดข้องผังเมืองหรือไม่ มีข้อเสนอแนะหรือไม่ อย่างไร โดยให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดและการอนุรักษ์ไว้ให้นุชนรุ่นหลัง

3.12 ให้จังหวัดประกาศการจัดขึ้นทะเบียน ตามมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

3.13 ให้จังหวัดมีความเห็นเกี่ยวกับการจัดขึ้นทะเบียนอย่างไร

3.14 ให้ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามแบบตรวจที่แนบมาพร้อมนี้ ให้ครบถ้วนก่อนส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณา

4. ขั้นตอนการดำเนินการของกรมที่ดิน

4.1 กรมที่ดินตรวจสอบเรื่องพร้อมทั้งแจ้งกรมการปกครองตรวจสอบตำแหน่งที่ตั้ง/กรมโยธาธิการและผังเมืองตรวจสอบด้านผังเมือง หากอยู่ในบัญชีเมืองหลักตามมติ ค.ร.ม. และมีวัตถุประสงค์เป็นที่ตั้งหน่วยงานระดับจังหวัด ระดับภาค และศูนย์ ให้ส่งเรื่องให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาให้ความเห็น ยกเว้นหน่วยงานระดับท้องถิ่น สถานศึกษา สถานพยาบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวกับความมั่นคง

4.2 ยกร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย และแผนที่ท้ายประกาศ เสนอคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายกระทรวงมหาดไทยพิจารณา หากอยู่ในบริเวณที่ได้มีประกาศหวห้ามตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (ที่เขฯ ภูเขา และเขตปริณณทล 40 เมตร) จะต้องยกร่างประกาศถอนการหวห้ามไปในคราวเดียวกัน

4.3 เสนอรัฐมนตรีลงนามในประกาศฯ

4.4 ส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำประกาศในราชกิจจานุเบกษา

5. ขั้นตอนการดำเนินการของกรมที่ดินและจังหวัด เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

กรมที่ดินแจ้งผู้ขอ กรมธนารักษ์ทราบ และให้จังหวัดดำเนินการ ดังนี้

(1) จัดทำทะเบียนที่ดินที่จัดขึ้นทะเบียนที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในราชการ ตามแบบทำทะเบียนฯ

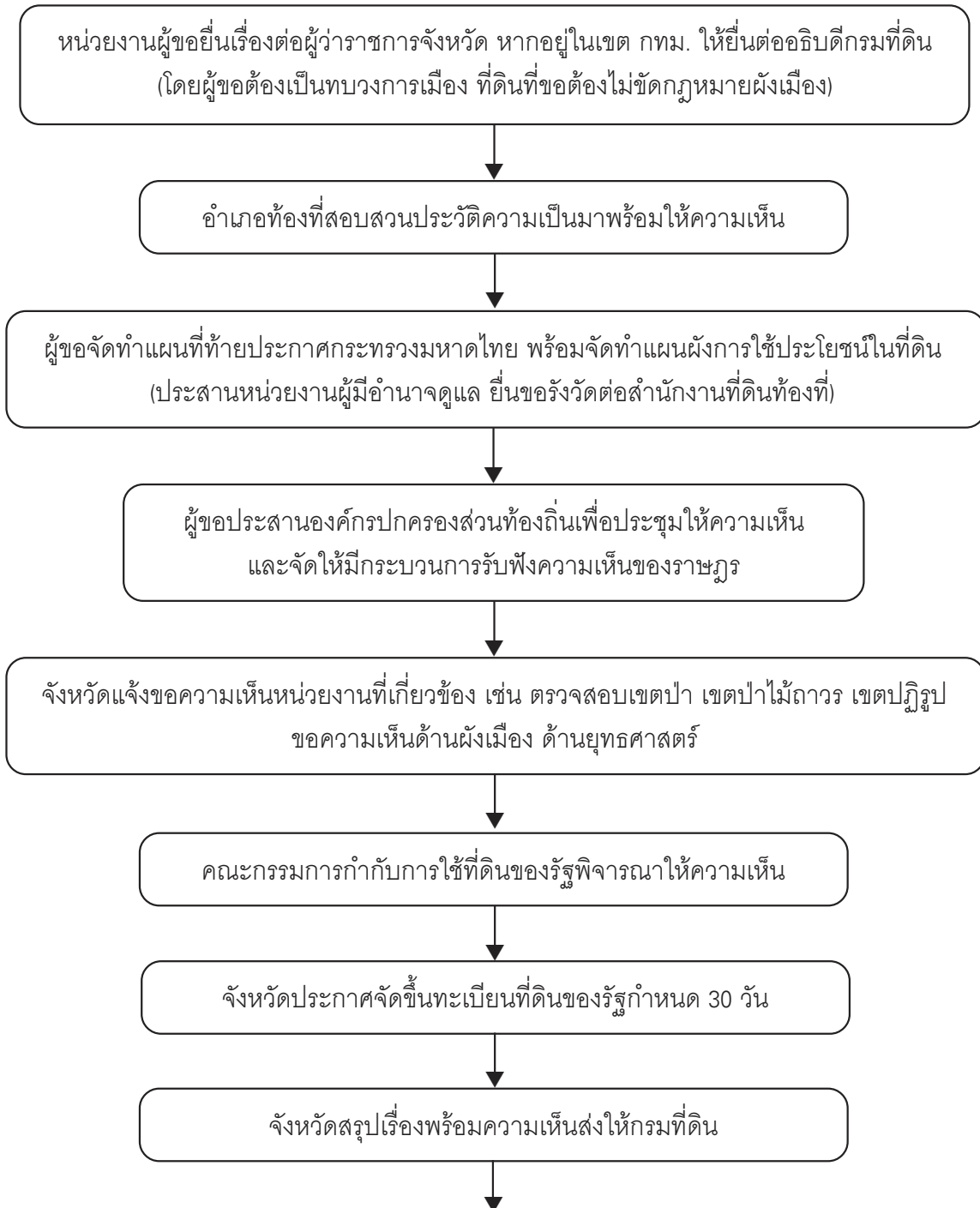
(2) นำรูปแผนที่ลงในระวางแผนที่ ระวางภาพถ่ายทางอากาศ

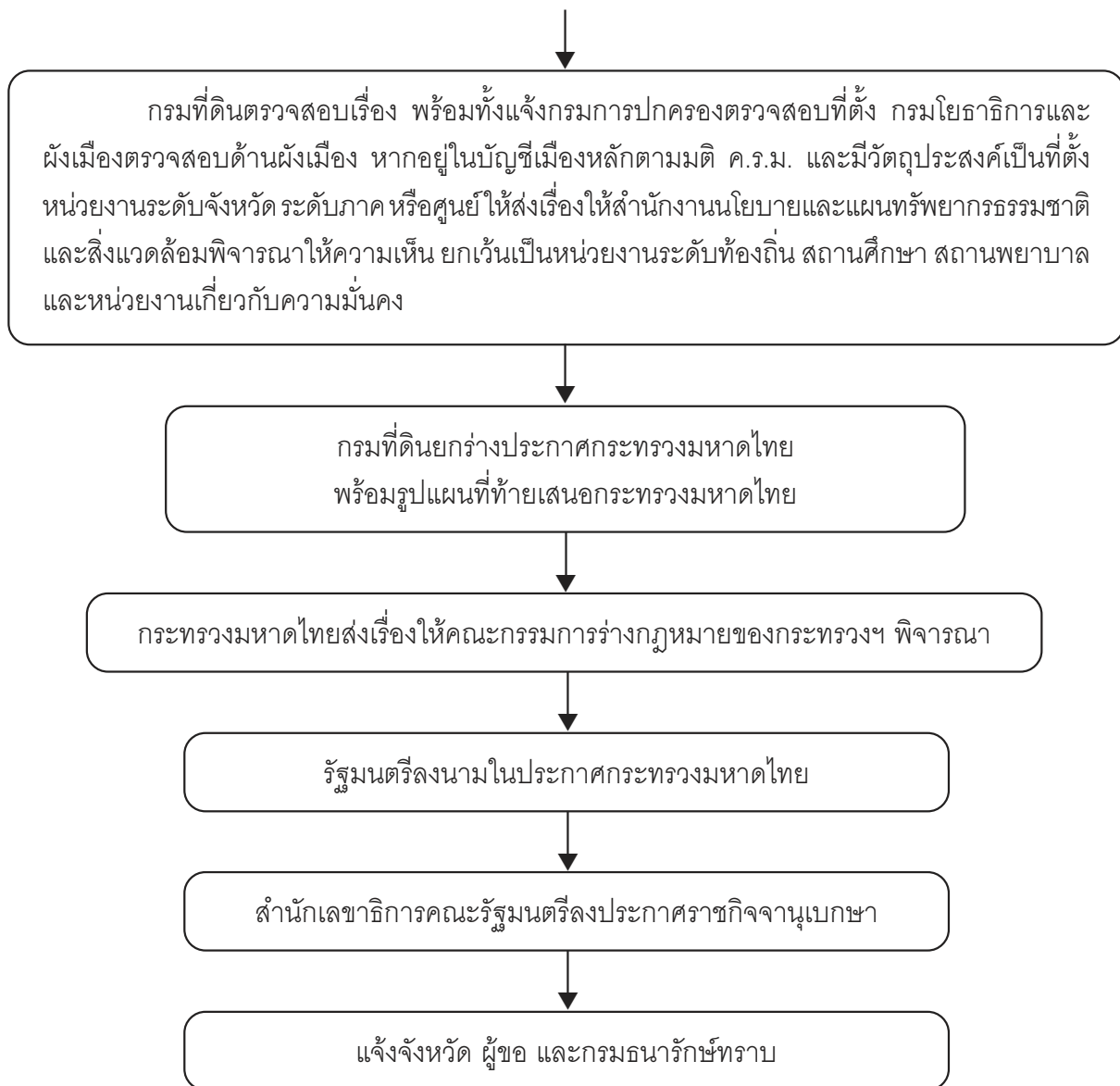
(3) ปิดประกาศการขึ้นทะเบียนฯ ณ สำนักงานที่ดิน ที่ทำการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และบริเวณที่ดิน

(4) หมายเหตุในทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ ว่ามีการจัดขึ้นทะเบียนฯ ทั้งแปลง หรือบางส่วน โดยระบุเนื้อที่ที่จัดขึ้นทะเบียนด้วย

(5) กรณีมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หากจัดขึ้นทะเบียนทั้งแปลง ให้หมายเหตุ และจำหน่าย โดยแจ้งธนารักษ์พื้นที่ขอเปลี่ยนใหม่ให้ตรงกันกับสภาพความเป็นจริง หากเป็นการจัดขึ้นทะเบียนบางส่วน ให้แก้ไขหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ตรงตามความเป็นจริง

**ขั้นตอนการดำเนินการจัดขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐ เพื่อให้กับวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ
ตามมาตรา 8 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน**

หมายเหตุ หากอยู่ในบริเวณที่ได้มีประกาศหวงห้ามตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (ที่เขา ภูเขา และปริมณฑล 40 เมตร) จะต้องดำเนินการออกประกาศกระทรวงมหาดไทยก่อนการหวงห้ามไป ในคราวเดียวกัน

บทที่ 3

การจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

1. ความหมาย

การจัดหาผลประโยชน์ คือ การจัดหาผลประโยชน์ตามมาตรา 10 และ 11 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยการนำที่ดินของรัฐมาจัดหาผลประโยชน์เพื่อให้รัฐหรือให้ท้องถิ่นมีรายได้เพื่อนำไปพัฒนาบำรุงท้องถิ่น ด้วยวิธีการจัดที่ดินให้ใช้ประโยชน์ได้ ซ้ำขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่า หรือให้เช่าซื้อ

2. ประเภทที่ดินที่จะนำมาจัดหาผลประโยชน์

2.1 ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือตกกลับมาเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายที่ดิน

2.2 ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน แต่ราษฎรมิได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันต่อไปแล้วหรือรัฐหาที่ดินอื่นให้ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันแทนได้เมื่อได้ตราพระราชกฤษฎีกาหรือพระราชบัญญัติถอนสภาพที่ดินแล้ว (โดยจะต้องดำเนินการถอนสภาพตามวิธีการในบทที่ 1 ก่อน)

2.3 ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ที่มิได้ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือมิได้สงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งมีได้มีบุคคลหรือทบวงการเมืองใดมีสิทธิครอบครองอยู่

3. ผู้ที่จะดำเนินการจัดหาผลประโยชน์ คือ

3.1 อธิบดีกรมที่ดิน (มาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน)

3.2 ทบวงการเมืองที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมายได้แก่
(มาตรา 11 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน)

- (1) กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ
- (2) องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (3) เทศบาล
- (4) องค์การบริหารส่วนตำบล
- (5) เมืองพัทยา
- (6) กรุงเทพมหานคร

4. ขอบกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

4.1 ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 10 และมาตรา 11

4.2 กฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ.2500) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 20 (พ.ศ.2515)

4.3 กฎกระทรวงฉบับที่ 43 (พ.ศ.2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ข้อ 14 (3)

4.4 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2550

5. วิธีการดำเนินการของผู้อยู่

ให้ผู้ขอแจ้งความประสงค์ต่ออธิบดีกรมที่ดิน กรณีที่ดินในเขตกรุงเทพมหานคร ในเขตจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมเอกสารหลักฐาน ดังนี้

(1) โครงการจัดหาผลประโยชน์ ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา จำนวนเนื้อที่ วัตถุประสงค์ เหตุผล วิธีการดำเนินการ โดยการขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ตลอดจนเงื่อนไขในการดำเนินงาน และงบประมาณ

(2) แผนผังแสดงรายละเอียดการจัดหาผลประโยชน์ โดยประสานสำนักงานที่ดินท้องที่รังวัดตามหลักวิชาการแผนที่โดยใช้มาตราส่วนที่ความเหมาะสม

(3) ถ้าเป็นที่ดินผืนใหญ่ หรือจำเป็นจะต้องปรับปรุงที่ดินให้เรียบร้อยก่อน โดยเสนอโครงการ และแผนผังและการดำเนินการจัดหาผลประโยชน์นั้น ตลอดจนงบประมาณจะใช้งบประมาณแผ่นดิน หรืองบประมาณทบวงการเมืองใด

(4) กรณีจัดหาผลประโยชน์โดยวิธีการขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่าซื้อ จะต้องความจำเป็นและเหตุผลว่ารัฐไม่มีความจำเป็นจะต้องสงวนที่ดินแปลงดังกล่าวไว้เพื่ออนาคต

(5) กรณีจัดหาผลประโยชน์โดยวิธีการเช่า หรือเช่าซื้อ จะต้องทำร่างสัญญาเช่า หรือเช่าซื้อประกอบการพิจารณาด้วย และหากเป็นการเช่าสร้างอาคาร อาคารนั้นจะตกเป็นของรัฐหรือไม่ ประการใด

6. วิธีการดำเนินการของจังหวัด

6.1 อำเภอดูตรวจสอบประวัติความเป็นมา ขอบเขต เนื้อที่ ว่าเป็นที่ดินประเภทใด มีการบุกรุกหรือไม่ อย่างไร (หากเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จะต้องดำเนินการตามกรอบแนวทางเรื่องการถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์ก่อน)

6.2 แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบให้ความเห็น ได้แก่ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด หน่วยงานทหารพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (โดยนำเรื่องเข้าสู่สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความเห็นด้วย) และอำเภอท้องที่

6.3 จังหวัดสรุปข้อเท็จจริง พร้อมความเห็นเสนอกรมที่ดินพิจารณา

7. การพิจารณาให้จัดหาผลประโยชน์

กรมที่ดินพิจารณาเสนอกระทรวงมหาดไทยมอบหมายให้ดำเนินการจัดหาผลประโยชน์

(1) กรณีอธิบดีเป็นผู้จัดหาผลประโยชน์ ตามมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมาย จะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีฯ ก่อน หากเป็นกรณีถอนสภาพเพื่อนำไปจัดให้ประชาชนจะต้องให้คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพิจารณา ก่อน

(2) กรณีมอบหมายให้ทบวงการเมืองจัดหาผลประโยชน์ ตามมาตรา 11 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน รัฐมนตรีฯ จะประกาศมอบหมายให้ทบวงการเมืองจัดหาผลประโยชน์และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

8. การดำเนินการเมื่อได้รับมอบหมายให้จัดหาผลประโยชน์

8.1 ให้อธิบดีหรือทบวงการเมืองที่ได้รับมอบหมาย ประกาศวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ และรายละเอียดในการจัดหาผลประโยชน์ให้ประชาชนทราบล่วงหน้าก่อนการดำเนินการจัดหาผลประโยชน์ ไม่น้อยกว่า 30 วัน โดยปิดที่สำนักงานที่ดินท้องที่ อำเภอท้องที่ ที่ทำการกำนัน และบริเวณที่ดิน

กรณีผลประโยชน์ที่ได้รับเกินกว่า 10,000 บาท หรือเกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของประชาชนส่วนใหญ่ จะประกาศโฆษณาทางหนังสือด้วยก็ได้

8.2 อธิบดีกรมที่ดินหรือหัวหน้าทบวงการเมืองที่ได้รับมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการจัดหาผลประโยชน์เอง จำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นต่ออธิบดีกรมที่ดิน หรือหัวหน้าทบวงการเมืองนั้น เพื่อพิจารณาสั่งการ

8.3 จัดทำทะเบียนการจัดหาผลประโยชน์ตามแบบแนบท้ายระเบียบกระทรวงมหาดไทย

8.4 กรณีอธิบดีกรมที่ดินจัดหาผลประโยชน์ให้นำผลประโยชน์ที่ได้รับส่งเป็นรายได้แผ่นดิน หากเป็นกรณีทบวงการเมืองให้รายได้เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

9. หลักเกณฑ์ วิธีการพิจารณาขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่า ให้เช่าซื้อ

กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ.2500) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 20 พ.ศ.2515 ดังนี้

9.1 การขายที่ดินให้กระทำโดยวิธีขายทอดตลาด เว้นแต่

(1) การขายที่ดินในกรณีที่มีผู้เช่าหรือผู้อาศัยอยู่ในที่ดินนั้นติดต่อกันมาไม่น้อยกว่าห้าปี ให้กระทำโดยวิธีกำหนดราคาขายตามราคาตลาด และเปิดโอกาสให้ผู้เช่าผู้อาศัยรวมถึงทายาทของผู้เช่าหรือผู้อาศัย แล้วแต่กรณี มีโอกาสซื้อได้ก่อนผู้อื่น เมื่อไม่เป็นที่ตกลงกันจึงให้กระทำโดยวิธีขายทอดตลาด หรือ

(2) การขายที่ดินแก่บุคคลผู้มีส่วนได้เสียหรือได้ช่วยทำประโยชน์ในที่ดินนั้น ให้กระทำโดยวิธีกำหนดราคา แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวหลายคนประสงค์จะซื้อที่ดินแปลงเดียวกันและไม่อาจตกลงกันได้ ให้กระทำโดยวิธีประกวดราคา

9.2 การแลกเปลี่ยนที่ดิน ให้แลกเปลี่ยนกับที่ดินซึ่งมีราคาใกล้เคียงกัน โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการแลกเปลี่ยนนั้น

9.3 การให้เช่าที่ดิน ให้กำหนดราคาเช่า โดยคำนึงถึงสภาพแห่งท้องที่ประกอบกับทุนที่ได้ลงไปที่ดินนั้น

ในกรณีให้เช่าที่ดินสำหรับอยู่อาศัย ถ้าผู้ประสงค์จะเช่ามีหลายคนเกินกว่าที่ดินที่กำหนดไว้ ให้พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความจำเป็นและได้รับความเดือดร้อนเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยมากกว่าได้เช่าก่อนตามลำดับ

การให้เช่าที่ดินแก่บุคคลผู้มีส่วนได้เสียหรือได้ช่วยทำประโยชน์ในที่ดินนั้น ให้กระทำโดยวิธีกำหนดราคาเช่า แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวหลายคนประสงค์จะเช่าที่ดินแปลงเดียวกัน และไม่อาจตกลงกันได้ ให้กระทำโดยวิธีประกวดราคาเช่า

ในกรณีให้เช่าที่ดินซึ่งถูกกันออกจากที่ดินที่ทางราชการไม่ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ถ้าผู้ขอเช่าเป็นผู้ได้ครอบครองที่ดินนั้น ให้กำหนดตามอัตราค่าเช่าปานกลางที่มีการเช่าอยู่ในท้องที่นั้น ในวันทำสัญญาเช่า และมีให้มีการเช่าช่วงหรือโอนสิทธิการเช่าให้แก่บุคคลอื่น

9.4 การให้เช่าซื้อที่ดิน ให้กำหนดจำนวนเงินและระยะเวลาการส่งใช้เงินเป็นคราวๆ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งท้องที่ประกอบกับทุนที่ได้ลงไปที่ดินนั้น

ถ้าผู้ประสงค์จะเช่าซื้อมีหลายคนเกินกว่าที่ดินที่กำหนดไว้ ให้ดำเนินการเช่าซื้อโดยวิธีจับสลาก เว้นแต่กรณีเช่าซื้อที่ดินสำหรับอยู่อาศัย ให้พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความจำเป็นและได้รับความเดือดร้อนเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยมากกว่า ได้เช่าซื้อก่อนตามลำดับ

ในกรณีให้เช่าซื้อที่ดินซึ่งถูกกันออกจากที่ดินที่ทางราชการไม่ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ถ้าผู้ขอเช่าซื้อเป็นผู้ได้ครอบครองที่ดินนั้น ให้ถือเอาราคาประเมินทุนทรัพย์ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินในวันทำสัญญาเช่าซื้อเป็นราคาให้เช่าซื้อการชำระค่าเช่าซื้อจะแบ่งเป็นงวด แต่ละงวดจะชำระเป็นรายปี หรือหลายปีต่องวดก็ได้ แต่ต้องชำระให้เสร็จสิ้นภายในยี่สิบปี

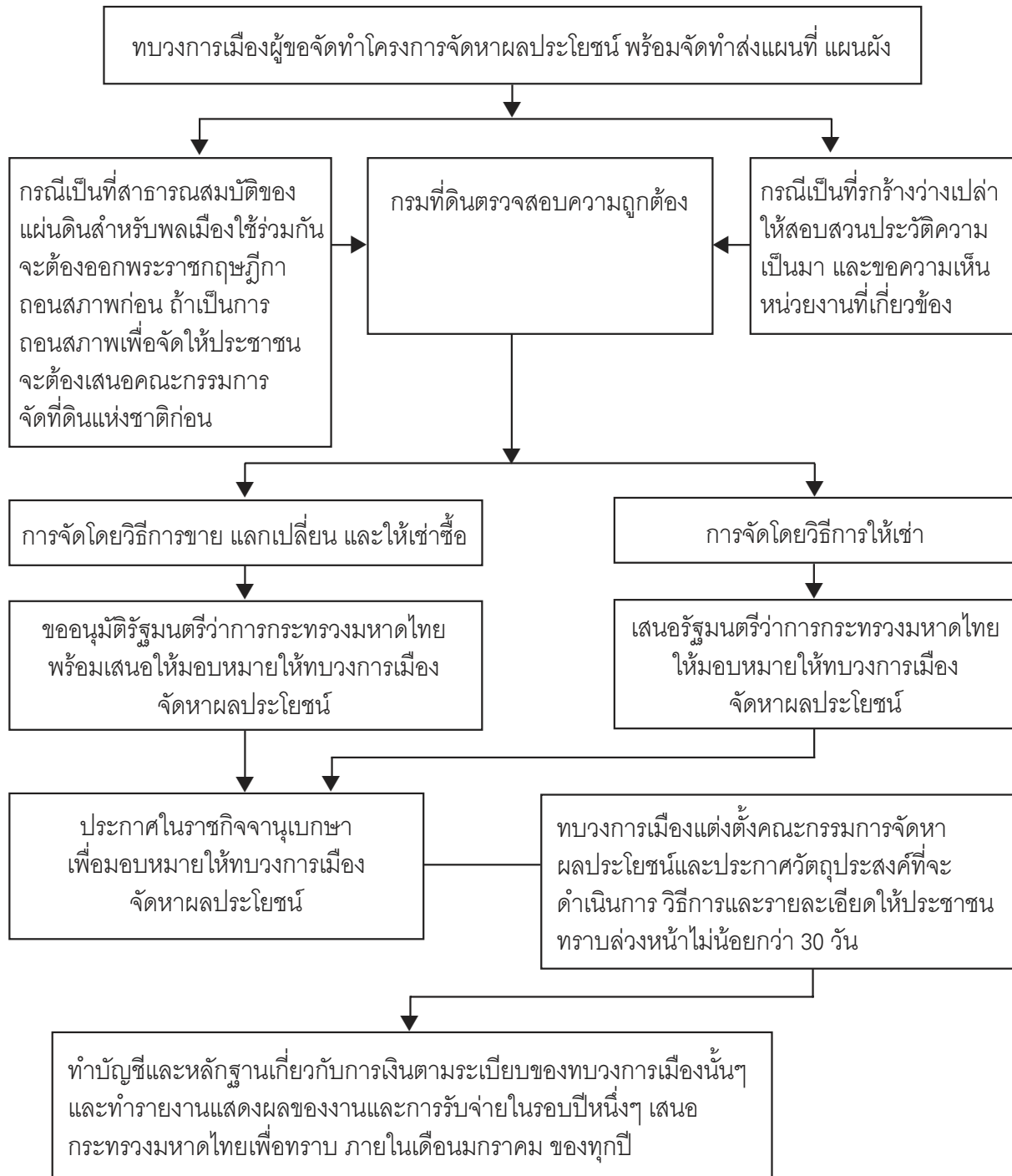
9.5 ค่าเช่าและค่าเช่าซื้อที่ได้จากที่ดินรายได้ให้เป็นรายได้ของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ และให้นำไปบำรุงท้องถิ่นนั้น

9.6 การพิจารณาให้เช่าตามข้อ 9.3 หรือให้เช่าซื้อตามข้อ 9.4 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาตามควรแต่กรณี

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามมาตรา 10

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามมาตรา 11

บทที่ 4

การสงวนที่ดินของรัฐ เพื่อประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

1. ความหมาย

การสงวนที่ดิน หมายถึง การนำที่ดินของรัฐประเภทที่รกร้างว่างเปล่ามาให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ตามมาตรา 20 (4) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

2. กฎหมายและระเบียบปฏิบัติ

1. มาตรา 20 (4) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
2. ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2529) ว่าด้วยการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

3. การดำเนินการ

1. นายอำเภอหรือส่วนราชการใดเห็นสมควรจะสงวนหรือหวงห้ามที่ดินไว้เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ให้เสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

2. ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยให้ส่งนายอำเภอของอำเภอที่ดินนั้นอยู่ในเขตดำเนินการเพื่อสงวนหรือหวงห้ามที่ดินนั้น หากที่ดินที่จะสงวนหรือหวงห้ามอยู่ในเขตสองอำเภอขึ้นไปหรือสองจังหวัดขึ้นไป นายอำเภอของแต่ละอำเภอหรือแต่ละจังหวัดจะต้องประสานงานกันในการดำเนินการเพื่อสงวนหรือหวงห้ามที่ดินนั้น

3. เมื่อนายอำเภอได้รับทราบคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด จะต้องดำเนินการตรวจสอบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง ดังนี้

(ก) ที่ดินนั้นเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือเป็นที่ดินที่มีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือไม่

(ข) ที่ดินนั้นมีผู้ครอบครองหรือทำประโยชน์อยู่แล้วหรือไม่

(ค) ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่อยู่ในเขตที่ดินที่ได้จำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีหรือเป็นที่ดินที่ได้สงวนหรือหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองใดแล้วหรือไม่

(ง) คณะกรรมการหมู่บ้านและสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่า สมควรจะสงวนหรือหวงห้ามที่ดินนั้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือไม่

4. ในการตรวจสอบ ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงแต่ละกรณีจะต้องดำเนินการ และรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยความเห็น ดังนี้

(ก) ที่ดินนั้นเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือเป็นที่ดินที่มีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามประมวลกฎหมายที่ดิน ให้นายอำเภอตรวจสอบด้วยว่า ที่ดินนั้นมีสภาพอย่างไร และจัดทำแผนที่สังเขปแสดงตำแหน่งที่ดิน จำนวนเนื้อที่ อาณาเขต ความกว้างยาว เขตข้างเคียงของที่ดิน และแสดงขอบเขตที่ดินนั้นลงในแผนที่ภูมิประเทศ และรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

(ข) ที่ดินนั้นมีผู้ครอบครองหรือทำประโยชน์อยู่แล้ว ให้นับที่กด้วยว่าผู้ครอบครอง หรือผู้ทำประโยชน์มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน หรือเอกสารหลักฐานแสดงว่าได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์หรือไม่

และให้นายอำเภอแสดงอาณาเขตและจำนวนเนื้อที่ของที่ดินที่มีการครอบครองหรือการทำประโยชน์ในแผนที่สังเขป และรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

(ค) ที่ดินนั้นไม่เป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือไม่เป็นที่ดินที่มีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือเป็นที่ดินที่อยู่ในเขตที่ดินที่ได้จำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นที่ดินที่ได้สงวนหรือหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองใดแล้ว ให้นายอำเภอรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับที่ดินที่มีสภาพดังกล่าวข้างต้น และรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

(ง) คณะกรรมการหมู่บ้านและหรือสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเห็นว่า ไม่สมควรจะสงวนหรือหวงห้ามที่ดินนั้น ให้นายอำเภอรวบรวมความเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้านและสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

5. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับรายงานจากนายอำเภอแล้วจะต้องพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(ก) ถ้าที่ดินที่จะสงวนหรือหวงห้ามนั้นเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือเป็นที่ดินที่มีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาว่าสมควรจะสงวนหรือหวงห้ามที่ดินนั้นตามรายงานของนายอำเภอหรือไม่เพียงไร

(ข) ถ้าที่ดินที่จะสงวนหรือหวงห้ามนั้นมีผู้ครอบครองหรือทำประโยชน์อยู่แล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาว่าสมควรจะสงวนหรือหวงห้ามที่ดินดังกล่าวหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่สมควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้นายอำเภอยุติการดำเนินการในที่ดินที่มีการครอบครองหรือทำประโยชน์อยู่แล้ว แต่ถ้าเห็นว่าสมควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ได้ที่ดินนั้นมาสำหรับจะสงวนหรือหวงห้ามเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และถ้าหากจำเป็นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพร้อมด้วยความเห็น

(ค) ถ้าที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามนั้นไม่เป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าหรือไม่เป็นที่ดินที่มีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือเป็นที่ดินที่อยู่ในเขตที่ดินที่ได้จำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวร หรือเป็นที่ดินที่ได้มีการสงวนหรือหวงห้ามไว้ตามความดังกล่าวหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่สมควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้นายอำเภอยุติการดำเนินการ แต่ถ้าเห็นว่าสมควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ได้ที่ดินนั้นมา สำหรับจะสงวนหรือหวงห้ามให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันและถ้าหากจำเป็นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพร้อมด้วยความเห็น

(ง) ถ้าคณะกรรมการหมู่บ้านและหรือองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสภาตำบล มีความเห็นว่าไม่สมควรสงวนหรือหวงห้ามที่ดินนั้น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาว่าความเห็นดังกล่าว มีเหตุผลสมควรหรือไม่ ถ้าเห็นว่ามีเหตุผลสมควร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้นายอำเภอยุติการดำเนินการ แต่ถ้าเห็นว่าไม่มีเหตุผลสมควร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้นายอำเภอดำเนินการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินนั้นต่อไป

6. ผู้ว่าราชการจังหวัดจะรายงานคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติเฉพาะกรณีที่เห็นว่าจำเป็นเมื่อคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติได้รับรายงานจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว จะต้องพิจารณาว่าสมควรจะสงวนหรือหวงห้ามที่ดินนั้น เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่สมควรให้แจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ แต่ถ้าเห็นสมควรคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติจะต้องดำเนินการต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ได้ที่ดินนั้นมาสำหรับจะสงวนหรือหวงห้ามแล้วแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

7. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดและหรือคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติเห็นสมควรให้สงวนหรือหวงห้ามที่ดินเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว ให้นายอำเภอดำเนินการ ดังนี้

(ก) โฆษณาให้ประชาชนทราบถึงตำแหน่งที่ดิน จำนวนเนื้อที่เขตข้างเคียงของที่ดินที่จะสงวนหรือหวงห้าม โดยจัดทำประกาศระบุรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับที่ดินที่จะสงวนหรือหวงห้ามตามแบบทำระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2529) ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ ศาลากลางจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสาขา ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการตำบล ที่ทำการหมู่บ้านแห่งละอย่างน้อยหนึ่งฉบับ และจัดให้มีการประชุมราษฎรในท้องที่เพื่อทำการชี้แจง หรือจะให้มีการประกาศชี้แจงทางวิทยุกระจายเสียงด้วยก็ได้

(ข) จัดให้มีหลักเขตหรือเครื่องหมายอื่นแสดงแนวเขตของที่ดินที่จะสงวนหรือหวงห้ามและป้ายระบุรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับที่ดินที่จะสงวนหรือหวงห้ามเช่นเดียวกับประกาศโฆษณาให้ประชาชนทราบ มีขนาดและจำนวนพอสมควร ติดตั้งไว้ในบริเวณที่ดินเพื่อให้ประชาชนทราบว่า เป็นเขตที่ดินที่จะสงวนหรือหวงห้าม

8. ภายในหกสิบวันนับตั้งแต่วันประกาศ

(ก) ถ้าไม่มีผู้คัดค้านการสงวนหรือหวงห้ามที่ดิน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเสนอเรื่องพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปยังคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติเพื่อดำเนินการสงวนหรือหวงห้ามต่อไป

(ข) ถ้ามีผู้คัดค้านการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินโดยอ้างว่าตนเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง หรือได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ในที่ดินที่จะสงวนหรือหวงห้ามโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้นายอำเภอดำเนินการ

(1) สอบสวนหาข้อเท็จจริงว่าผู้คัดค้านมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง หรือได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ แล้วเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการ

(2) เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งประการใดแล้ว จะต้องแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบ ผู้คัดค้านไม่พอใจคำสั่งดังกล่าว ก็ให้ไปดำเนินการฟ้องหรือร้องต่อศาลได้

9. ในกรณีที่มีการฟ้องหรือร้องต่อศาล ผู้ว่าราชการจังหวัดจะรอการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินทั้งหมดไว้ก่อนจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วก็ได้ หรือจะดำเนินการเพื่อสงวนหรือหวงห้ามที่ดินนั้นต่อไป โดยยกเว้นที่ดินส่วนที่มีผู้คัดค้านนั้นจากการสงวนหรือหวงห้ามไว้จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วก็ได้

10. เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด

(1) ให้ยกคำร้องคัดค้าน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเสนอเรื่องพร้อมด้วยเอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้องไปยังคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ เพื่อดำเนินการสงวนหรือหวงห้ามต่อไป

(2) ผู้คัดค้านเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองหรือได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติเพื่อพิจารณาว่า สมควรยกเว้นที่ดินส่วนที่มีผู้คัดค้านจากการสงวนหรือหวงห้าม หรือจะดำเนินการให้ที่ดินนั้นตกมาเป็นของรัฐเพื่อประโยชน์ในการสงวนหรือหวงห้ามเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

11. ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้เสนอเรื่องพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปยังคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติเพื่อพิจารณาดำเนินการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินนั้น ให้กรมที่ดินตรวจสอบความ

ถูกต้อง และจัดทำแผนที่ท้ายประกาศสงวนหรือหวงห้ามแสดงตำแหน่งที่ดิน จำนวนเนื้อที่และเขตข้างเคียงของที่ดินที่สงวนหรือหวงห้าม ซึ่งแผนที่ดังกล่าว ต้องเป็นแผนที่ที่พร้อมจะนำลงในระวางแผนที่หรือระวางรูปถ่ายทางอากาศตามระเบียบกรมที่ดินได้ และต้องแสดงเขตติดต่อข้างเคียงโดยรอบ โดยมีมาตราส่วนขนาดพอสมควร ส่งให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำเสนอคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติมีมติให้สงวนหรือหวงห้ามที่ดินเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะจัดทำประกาศคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ เรื่องสงวนหรือหวงห้ามที่ดินดังกล่าว พร้อมแผนที่ท้ายประกาศ นำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะประธานคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ลงนามในประกาศ แล้วส่งประกาศพร้อมแผนที่ไปลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ต่อไป

12. เมื่อได้ประกาศการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องโฆษณาการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินให้แก่ประชาชนทราบ โดยปิดสำเนาประกาศและแผนที่แนบท้ายประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ศาลากลางจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสาขา ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการตำบล ที่ทำการหมู่บ้าน แห่งละอย่างน้อยหนึ่งฉบับ

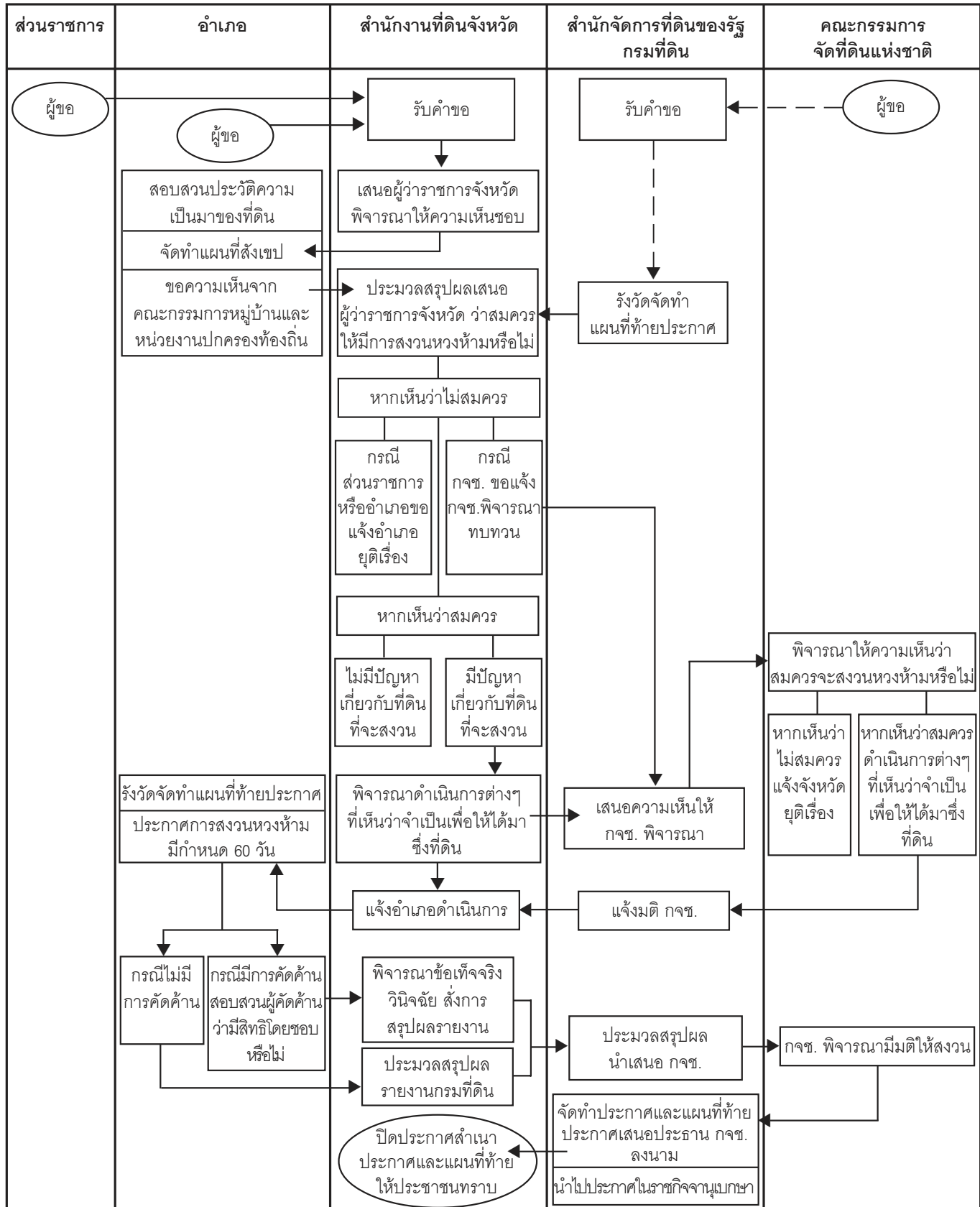
การสงวนโดยการจำแนกประเภทที่ดินในเขตป่าไม้ถาวร ให้เป็นพื้นที่ป่าชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน

ป่าชุมชน หมายถึง ที่ป่าสำหรับประชาชนในท้องถิ่นใช้ประโยชน์ร่วมกันเพื่อดำรงชีพของชุมชน มิได้ใช้ประโยชน์ในทางธุรกิจ โดยมีองค์การหมู่บ้าน ตำบลเป็นผู้ดูแล และป่าชุมชนเป็นพื้นที่ซึ่งได้จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรโดยมติคณะรัฐมนตรี ป่าชุมชนจึงมีสถานภาพเป็นที่รกร้างว่างเปล่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 (1) ซึ่งบุคคลอาจได้มาซึ่งสิทธิครอบครอง แต่โดยที่ป่าชุมชนเป็นที่สำหรับประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ฉะนั้น เมื่อได้จำแนกพื้นที่ออกจากป่าไม้ถาวรแล้ว จึงต้องดำเนินการสงวนหวงห้ามตามมาตรา 20 (4) ตามประมวลกฎหมายที่ดิน และระเบียบคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2529) ต่อไป

การดำเนินการ

เมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้จำแนกพื้นที่ป่าไม้ถาวรให้เป็นป่าชุมชน คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติจะมอบพื้นที่ดังกล่าวให้กรมที่ดินดำเนินการสงวนหวงห้ามตามมาตรา 20 (4) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อกรมที่ดินได้รับพื้นที่แล้วต้องมีการสำรวจรังวัดทำแผนที่เสนอคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติเพื่อประกาศสงวนหวงห้าม และออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง แต่ขั้นตอนเหล่านี้ต้องใช้งบประมาณ และระยะเวลาดำเนินการ ดังนั้น เพื่อให้การสงวนมีผลในทางปฏิบัติทันที และป้องกันการบุกรุกในพื้นที่ ในเบื้องต้นกรมที่ดินต้องสั่งการให้จังหวัดประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล ปิดป้ายแสดงแนวเขตป่าชุมชน พร้อมทั้งประกาศให้ทราบทั่วกันไว้ชั้นหนึ่งก่อน เมื่อมีงบประมาณในการดำเนินการรังวัดจัดทำแผนที่ แล้วจึงได้ดำเนินการประกาศเพื่อสงวนที่ดินดังกล่าวให้ประชาชนใช้ร่วมกันตามขั้นตอนของระเบียบคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2529) ว่าด้วยการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐ เพื่อให้ประชาชนใช้ร่วมกันต่อไป ซึ่งในการจัดสรรงบประมาณ คณะอนุกรรมการพิจารณาแนวทางและมาตรการเกี่ยวกับนโยบายที่ดินได้มีข้อสังเกตในการประชุมเรื่องนี้ว่า ควรแจ้งให้จังหวัดประสานงานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลในท้องที่ที่มีป่าชุมชนว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมในด้านงบประมาณที่จะสนับสนุนการดำเนินการได้ ทั้งนี้ ให้ชี้แจงถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากป่าชุมชนด้วย

**ผังแสดงขั้นตอนการสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐ เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน
ตามระเบียบคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2529)**

บทที่ 5

การเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง

1. ความหมาย

การเปลี่ยนที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง หมายถึง การนำที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งพลเมืองได้ใช้เพื่อประโยชน์ประเภทอย่างหนึ่งไปปรับปรุงเพื่อให้พลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันเป็นอีกประเภทหนึ่ง อาทิเช่น ถมคลองที่ตื้นเขินให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

2. ระเบียบปฏิบัติ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ.2543

3. ความเป็นมา

เดิมการเปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์ในที่ดินประเภทนี้ กระทรวงมหาดไทยได้วางทางปฏิบัติไว้ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ นว 12576/2501 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2501 เรื่องการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน แต่เนื่องจากทางปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ได้ใช้มานานมากแล้วประกอบกับ ได้กำหนดเฉพาะแนวทางการอนุญาตให้ทบวงการเมืองเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่งเท่านั้น มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ขั้นตอนวิธีการปฏิบัติในการยื่นคำขอการสอบสวน การพิจารณาอนุญาตไว้ จึงทำให้การอนุญาตให้ทบวงการเมืองดำเนินการไม่เป็นแนวทางเดียวกันเกิดผลกระทบถึงพลเมืองที่อยู่ใกล้เคียง กรมที่ดิน จึงเสนอกระทรวงมหาดไทยให้พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติในการดำเนินการไว้ โดยใช้ชื่อว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ.2543”

4. การดำเนินการ

4.1 ที่ดินที่จะนำมาดำเนินการจะต้องเป็นที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ซึ่งพลเมืองหมดความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว หรือที่ดินดังกล่าวไม่มีสภาพการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

4.2 ทบวงการเมืองที่ประสงค์จะดำเนินการจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการปรับปรุงหรือพัฒนาที่ดินดังกล่าวให้พลเมืองได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยจะต้องยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อจังหวัดซึ่งที่ดินตั้งอยู่ พร้อมเอกสารหลักฐานดังนี้

- (1) โครงการและเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ
- (2) รายละเอียดงบประมาณที่จะใช้ดำเนินการ
- (3) รูปแผนที่และเนื้อที่ตามหลักวิชาการแผนที่ ในกรณีที่ดินดังกล่าวได้มีการออก

หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงให้ใช้รูปแผนที่ด้านหลังหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง แสดงอาณาเขตและเนื้อที่ที่จะดำเนินการ

(4) แผนผังการใช้ที่ดิน สำเนารวบรวมแผนที่ สำเนารวบรวมแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ หรือสำเนารวบรวมภาพถ่ายทางอากาศแล้วแต่กรณีหมายถึงแสดงอาณาบริเวณที่จะดำเนินการ พร้อมภาพถ่ายที่ดินที่จะดำเนินการ

(5) สำเนาแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1 : 50,000 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของที่ดิน

4.3 เมื่อจังหวัดได้รับคำขอแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(1) แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงประวัติความเป็นมาของที่ดิน ว่าได้สงวนหวงห้ามไว้หรือไม่ เมื่อใด ผู้ใดประกาศสงวนหวงห้าม อาศัยบทกฎหมายใด มีหลักฐานอย่างใดบ้าง ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันตั้งแต่เมื่อใด ราษฎรได้เลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันมาตั้งแต่เมื่อใด เพราะเหตุใด ปัจจุบันสภาพที่ดินเป็นอย่างไร มีผู้ครอบครองทำประโยชน์ทั้งที่ชอบและมิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้แสดงให้เห็นปรากฏในแผนที่ที่ดิน

(2) ขอทราบความเห็นด้านสิ่งแวดล้อม ผังเมืองและการจราจร รวมทั้งความเห็น ขององค์กรปกครองท้องถิ่น อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบล สภาตำบล เป็นต้น

(3) ขอทราบความเห็นของอำเภอ กิ่งอำเภอ และผู้มีหน้าที่ดูแลพื้นที่เพื่อให้ความเห็น ว่าสมควรที่จะอนุญาตให้ทบวงการเมือง ดำเนินการหรือไม่

(4) ขอทราบความเห็นของราษฎรที่ได้เคยใช้ประโยชน์ร่วมกัน ว่าจะขัดข้อง หรือมีความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินอย่างไร หรือไม่

(5) จังหวัดรายงานความเห็นของคณะกรรมการตามข้อ 4.3 (1) ความเห็นของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและความเห็นของราษฎรตามข้อ 4.3 (2) (3) (4) พร้อมแสดงความเห็นไปให้กระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาต่อไป

4.4 เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับเรื่องราวการเปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่งแล้ว ให้นำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาว่า โครงการดังกล่าวมีความจำเป็นและเหมาะสมที่จะให้ดำเนินการหรือไม่ประการใดอันประกอบด้วย

(1) ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน

(2) อธิบดีกรมการปกครองหรือผู้แทน เป็นกรรมการ

(3) อธิบดีกรมที่ดิน หรือผู้แทน เป็นกรรมการ

(4) อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง หรือผู้แทน เป็นกรรมการ

(5) เลขาธิการสำนักนโยบายและแผนทรัพยากร เป็นกรรมการ

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือผู้แทน

(6) ผู้แทนองค์กรปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ

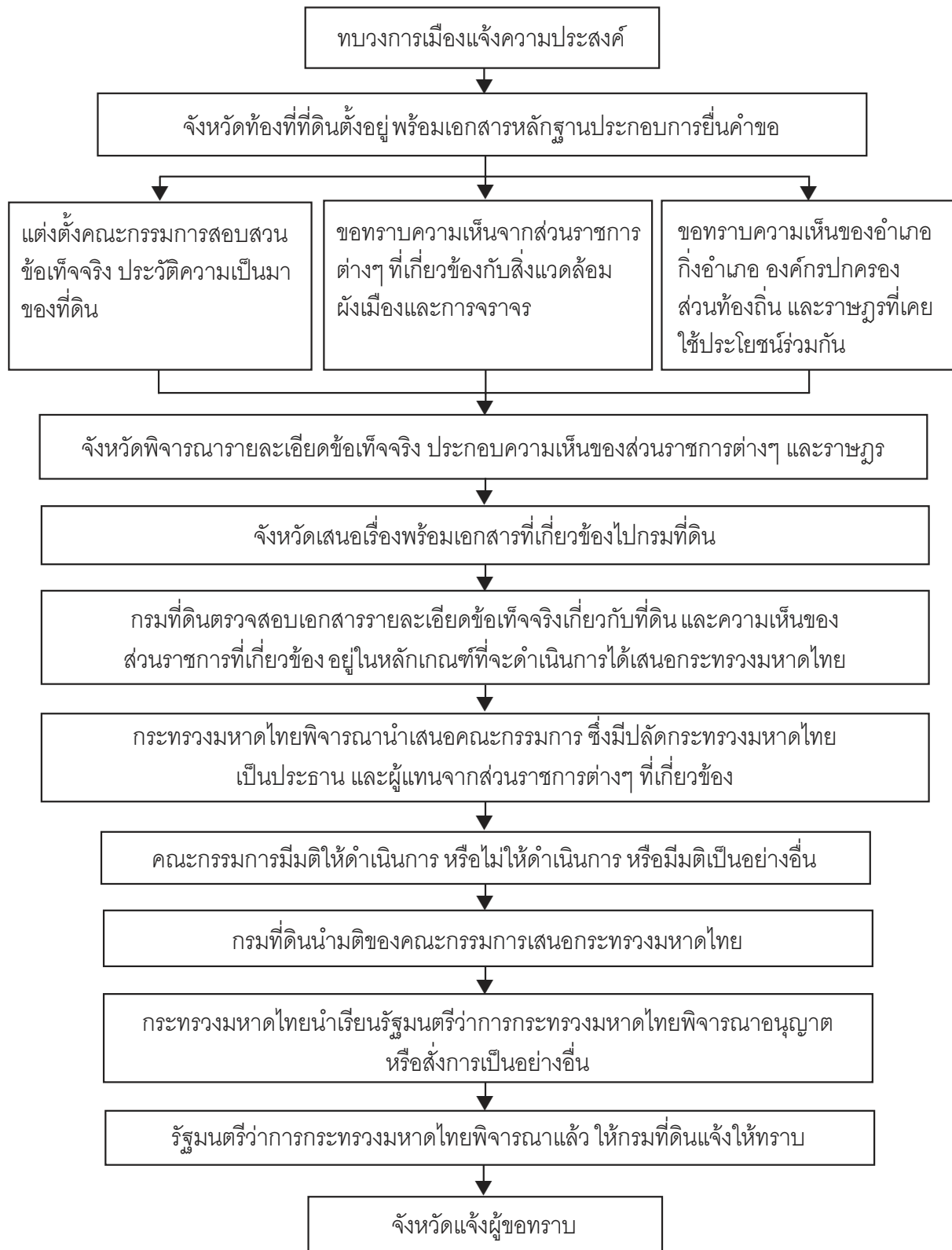
(7) ผู้อำนวยการกองสำรวจและควบคุมที่ดินของรัฐ เป็นกรรมการและเลขานุการ

(8) ผู้แทนกองสำรวจและควบคุมที่ดินของรัฐ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

4.5 ให้นำมติที่ประชุมของคณะกรรมการ ข้อสังเกตต่างๆ (ถ้ามี) เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาอนุมัติ หรือไม่อนุมัติ หรือจะสั่งการเป็นอื่น

4.6 เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณามีความเห็นเช่นใดให้กรมที่ดินแจ้งจังหวัดทราบ และให้จังหวัดแจ้งผู้ขอทราบต่อไป

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
การเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอันอย่างหนึ่ง

บทที่ 6

การขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในกรณีทวงถามเมืองขอใช้ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในราชการ

1. กฎหมายและระเบียบ

1. มาตรา 9 ประมวลกฎหมายที่ดิน
2. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2543
3. คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 109/2538 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2538
4. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0511.3/ว 3312 ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2547
5. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0511.3/ว 38841 ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2548

2. ผู้มีอำนาจอนุญาตและหลักเกณฑ์

ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 109/2538

1. กรณีเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน หากท้องถิ่นอำเภอไม่ขัดข้อง และไม่ขัดต่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ผู้ว่าฯ จะอนุญาตได้ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีฯ ก่อน
2. กรณีที่ดินไม่มีผู้ใดครอบครองที่เวนคืน ที่ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ที่รกร้างว่างเปล่า ผู้ว่าฯ อนุญาตได้โดยไม่ต้องขออนุมัติรัฐมนตรีฯ

3. การดำเนินการ

1. ผู้ขอยื่นคำขอ (แบบ ท.ด.64) พร้อมแผนงาน/โครงการ เหตุผลความจำเป็น วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ งบประมาณ แผนที่สังเขป สำเนาแผนที่ภูมิประเทศ 1 : 50,000 แสดงที่ตั้ง ค่าพิกัดตอนายอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาแล้วแต่กรณี
2. อำเภอ/สำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา ตรวจสอบข้อเท็จจริง ตามแบบ ท.ด.66 และออกไปชั้นสู่ตรตามแบบ ท.ด.67
3. รังวัดตามหลักวิชาการ แสดงขอบเขต เนื้อที่ ลงที่หมายในระวาง ระวางแผนที่ ภูมิประเทศ 1 : 50,000 ระบุค่าพิกัดเจ้าหน้าที่รับรองความถูกต้อง
4. สอบสวนประวัติความเป็นมาตามกรอบแนวทางในการดำเนินการถอนสภาพฯ ตามหนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ มท 0511.3/ว 38841 ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2548 ข้อ 8
5. ประกาศตามแบบ ท.ด.25 กำหนด 30 วัน
6. ให้ท้องถิ่นนำเข้าที่ประชุมให้ความเห็นขอใช้ถอนสภาพก่อนทุกราย
7. จังหวัดดำเนินการทำหนังสือขอความเห็นหน่วยงานดังต่อไปนี้ว่าควรอนุญาตหรือไม่อย่างไร
 - 7.1 ตรวจสอบว่าอยู่ในเขตป่าไม้ถาวร เขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือไม่ (สำนักบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ที่.....)
 - 7.2 หน่วยทหารพื้นที่ ว่ามีความสำคัญทางยุทธศาสตร์หรือไม่ ควรอนุญาตหรือไม่ (มณฑลทหารบกที่.....)

7.3 หน่วยศิลปากรพื้นที่ ว่ามีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือเป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือไม่ (สำนักงานศิลปากรที่.....)

7.4 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าขัดข้องหรือไม่ ควรอนุญาตหรือไม่

7.5 สำนักงานสิ่งแวดล้อมจังหวัด หรือสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ว่าจะขัดข้องทางด้านสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ควรอนุญาตหรือไม่

7.6 สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ว่าขัดข้องทางด้านผังเมืองหรือไม่

7.7 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัด ว่าอยู่ในเขตพระราชกฤษฎีกา กำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดินหรือไม่ หากอยู่จะต้องได้รับแจ้งว่าไม่ประสงค์จะใช้เพื่อการปฏิรูปที่ดินตลอดไปก่อน

7.8 อำเภอกองทัพ ว่าควรอนุญาตหรือไม่

7.9 หน่วยราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่เห็นสมควร เช่น แขวงทางหลวง เป็นต้น

8. นำเข้าคณะกรรมการพิจารณาตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2543 ข้อ 8, 9

9. เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบอนุญาตแล้วแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถ้าเป็น ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน ให้ส่งกรมที่ดินเสนอขออนุมัติรัฐมนตรี ก่อนออกใบอนุญาต

4. หลักเกณฑ์ผู้ขอ

1. บุคคลหรือนิติบุคคล สัญชาติไทย ประกอบกิจการด้วยตนเอง
2. ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ทรัพย์สินใกล้เคียง
3. รายละเอียดไม่เกิน 10 ไร่ เว้นมีเหตุอันควร

5. การออกใบอนุญาต

1. ออกใบอนุญาตคราวละไม่เกิน 5 ปี
2. แบบใบอนุญาต ท.ด.69 ให้กำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยว่า ทบวงการเมืองผู้ขอจะต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินการเพื่อถอนสภาพ โดยใช้งบประมาณตนเองให้แล้วเสร็จก่อนครบกำหนดอายุ การอนุญาต
3. ถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด หรือมีผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือเกิดอันตราย ความเสียหายร้ายแรง ให้เพิกถอนใบอนุญาต

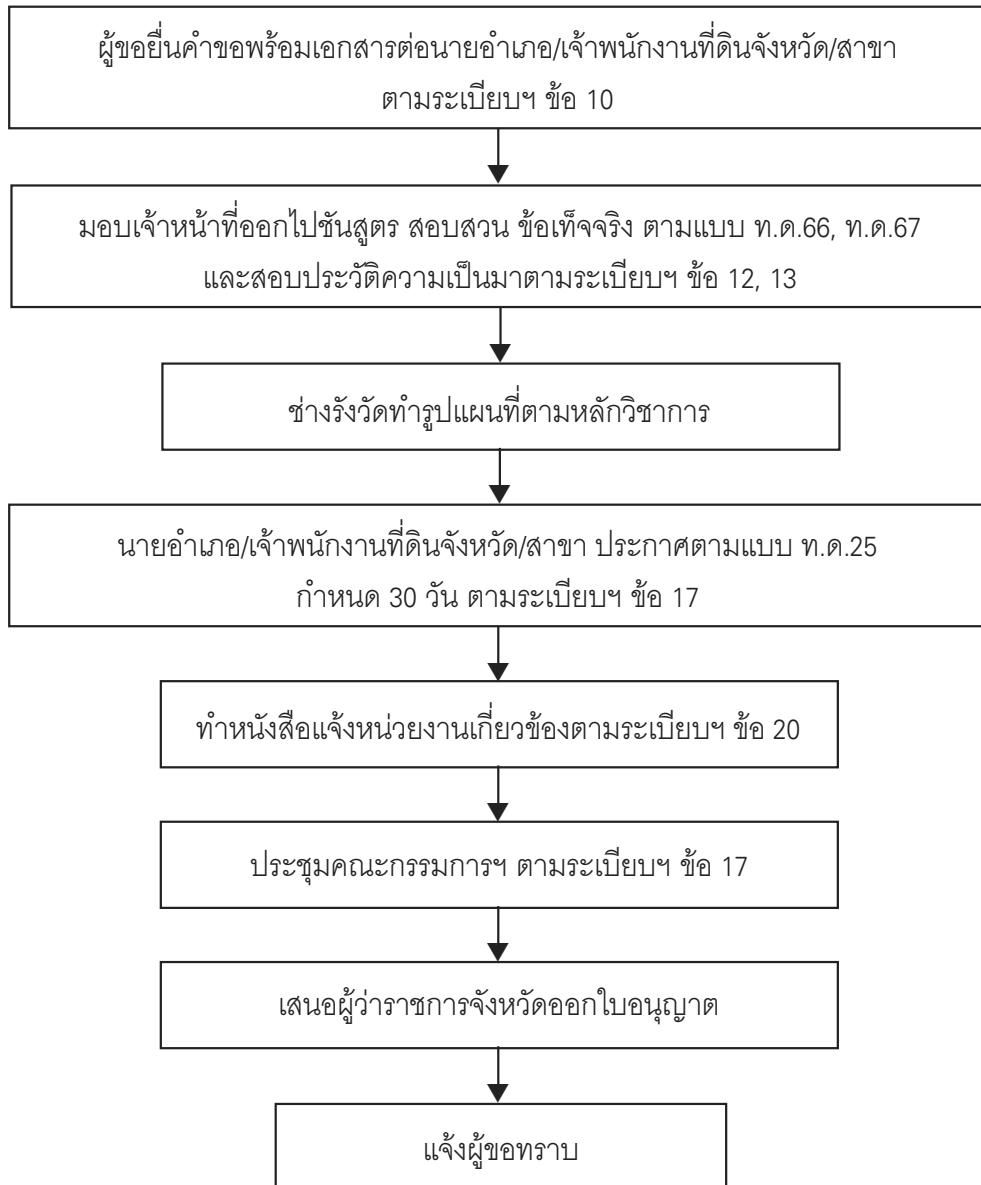
6. ค่าตอบแทน

เสียค่าตอบแทนเป็นรายปีแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดตามข้อบัญญัติของจังหวัด แต่ไม่เกินไร่ละ 1,000 บาทต่อปี ตามบัญชีแนบท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน

ข้อสังเกต

ทบวงการเมืองผู้ขอสามารถดำเนินการเรื่องขอใช้และถอนสภาพไปในคราวเดียวกัน โดยในการขอความเห็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ราษฎรที่เคยใช้ประโยชน์ร่วมกัน อำเภอ และหน่วยงานราชการอื่นๆ ควรให้ความเห็นพร้อมไปทีเดียวว่า ไม่ขัดข้อง ในการขอใช้และถอนสภาพ หรือขึ้นทะเบียน (แล้วแต่กรณี) ที่สาธารณประโยชน์... (ชื่อเรียกที่สาธารณะ)... ทั้งแปลง/บางส่วน เพื่อให้..... (ชื่อหน่วยงาน)..... ใช้ประโยชน์เป็น..... (ตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน)..... เพื่อจะได้ใช้ประกอบการถอนสภาพต่อไปโดยไม่ต้องกลับไปขอความเห็นใหม่อีก

**ขั้นตอนการดำเนินการ กรณี ทบวงการเมืองขออนุญาตใช้ที่ดินของรัฐ
ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อประโยชน์ในราชการ**

หมายเหตุ กรณีเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันให้ส่งเรื่องให้กรมที่ดิน
พิจารณาเสนอ ร.ม.ต.มหาดไทย อนุมัติก่อนออกใบอนุญาต ตามระเบียบฯ ข้อ 22 (2)

บทที่ 7

การขออนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

1. ความหมาย

การขออนุญาตตามมาตรา 9 หมายถึง การขออนุญาตเข้าไปยึดถือครอบครอง และ/หรือ นำทรัพยากรในที่ดินของรัฐ ซึ่งตนเองมิได้มีสิทธิครอบครองไปใช้โดยเสียค่าตอบแทนให้แก่รัฐ ใน 3 กรณี คือ

- (1) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้าง หรือเผาป่า
- (2) ด้วยประการใด ให้เป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวดหรือที่ทราย ในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา หรือ
- (3) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

2. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1. ประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 9
2. กฎกระทรวงฉบับที่ 77 (พ.ศ.2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 ว่าด้วยการกำหนดให้หินทุกชนิดเป็นแร่ชนิดหินประดับ หรือแร่ชนิดหินอุตสาหกรรม
3. ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2523 ว่าด้วยการกำหนดบริเวณที่หวงห้ามตามมาตรา 9 (2) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
4. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2529 เรื่อง การพิจารณาขออนุญาตให้ระเบิดและย่อยหิน และเรื่องการพิจารณาอนุญาตให้ขุดตักลูกรังและหินผุ
5. คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 109/2538 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2538 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
6. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0618/ว 1259 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2539 เรื่อง การขออนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
7. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0718.1/ว 2573 ลงวันที่ 14 กันยายน 2542 เรื่อง การขอความเห็นของนายอำเภอเกี่ยวกับการขออนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
8. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2543
9. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนเกี่ยวกับการขออนุญาตประกอบกิจการในที่ดินของรัฐ พ.ศ.2543

3. บริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้าม

บริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้าม ได้แก่ บริเวณดังต่อไปนี้ ทุกแห่ง ทุกจังหวัด

- (1) บริเวณที่เขารักษาพันธุ์สัตว์ป่า และบริเวณรอบที่เขารักษาพันธุ์สัตว์ป่า 40 เมตร
- (2) บริเวณแม่น้ำและลำคลอง
- (3) ที่ดินของรัฐ นอกจาก (1) และ (2) ซึ่งมีได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง เฉพาะบริเวณที่เป็นที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย

4. พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการอนุญาตตามความในมาตรา 9

กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่ง ที่ 109/2538 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2538 แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการอนุญาตตามความในมาตรา 9 ดังนี้

1. อธิบดีกรมที่ดิน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับการอนุญาตระเบิดและย่อยหิน การขุดตักดินลูกรัง หรือหินผุ ในบริเวณที่เขาหรือภูเขา และปริมนทลรอบที่เขาหรือภูเขา 40 เมตร รัฐมนตรียังมีได้ประกาศกำหนดพื้นที่นั้นให้เป็นแหล่งหินปูน หรือดินลูกรัง หรือหินผุเพื่อการก่อสร้าง

2. ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตท้องที่จังหวัดสำหรับการอนุญาต ดังนี้

(1) การระเบิดและย่อยหิน การขุดตักดินลูกรังหรือหินผุ ในบริเวณที่รัฐมนตรี ได้ประกาศกำหนดพื้นที่นั้น เป็นแหล่งหินปูนหรือดินลูกรัง หรือหินผุ เพื่อการก่อสร้าง และในพื้นที่นอกเขตเขาหรือภูเขา และปริมนทลรอบที่เขาหรือภูเขา 40 เมตร

(2) การขุดหรือดูดทราย การเก็บหินลอย การทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

(3) การเข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า

(4) การต่ออายุใบอนุญาต กรณีที่อธิบดีกรมที่ดินหรือผู้ว่าราชการจังหวัด ได้อนุญาตไว้ (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0618/ว 7759 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2538)

5. อำนาจหน้าที่ของกรมที่ดินในการอนุญาตตามมาตรา 9

ภายหลังที่กระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 77 (พ.ศ.2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 กำหนดให้หินทุกชนิดเป็นแร่ชนิดหินประดับ หรือแร่ชนิดหินอุตสาหกรรม มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 มีนาคม 2539 ทำให้การประกอบกิจการเกี่ยวกับการผลิตหินเพื่อการก่อสร้างทั้งหมดตกอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 ภายใต้การกำกับดูแลของกรมทรัพยากรธรณี อำนาจหน้าที่ของกรมที่ดินในการอนุญาตตามมาตรา 9 คงเหลือเฉพาะการอนุญาตขุดดินลูกรัง หรือหินผุในบริเวณที่เขาหรือภูเขา และปริมนทลรอบที่เขาหรือภูเขา 40 เมตร เท่านั้น

ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้กำหนดความหมายของคำที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

1. “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขออนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

2. “คณะกรรมการประจำจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขออนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประจำจังหวัด

3. “แหล่งหินหรือดินลูกรัง” หมายความว่า บริเวณที่ทางราชการกำหนดไว้เป็นพื้นที่ดำเนินการระเบิดและย่อยหิน หรือขุดดินลูกรัง

6. หลักเกณฑ์และวิธีการ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2543 สรุปได้ดังนี้

1. การยื่นคำขอ และดำเนินการ

1.1 การยื่นคำขอ

(1) ให้ผู้ขอยื่นคำขอตามแบบ ทด. 64 พร้อมแผนที่สังเขปต่อนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ สำหรับท้องที่ ซึ่งรัฐมนตรียังไม่ได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายที่ดินของนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2528 ส่วนในท้องที่อื่นให้ยื่นต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา แล้วแต่กรณี

(2) แผนที่สังเขปตามข้อ (1) ต้องแสดงว่าในรัศมี 500 เมตร มีถาวรวัตถุหรือสิ่งปลูกสร้าง หรือพืชพันธุ์ไม้ หรือทรัพยากรอันมีค่าอย่างใดบ้างหรือไม่

(3) กรณีพื้นที่ที่ขออนุญาตอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าไม้ถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรี ผู้ขอต้องแนบหลักฐานการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าของพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย

1.2 การดำเนินการของอำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา

(1) ให้ตรวจคำขอและแผนที่ว่ามีรายการและจำนวนครบถ้วนหรือไม่ เมื่อไม่มีข้อบกพร่องให้ลงบัญชีรับทำการและคุมเรื่อง (ท.ด.14) หรือบัญชีรับทำการ (บ.ท.ด.2) แล้วแต่กรณี และให้จัดทำทะเบียนคุมเรื่อง

(2) เมื่อรับคำขอและลงบัญชีแล้ว ให้ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง วัตถุประสงค์ และเหตุผลที่ขออนุญาตโดยละเอียดตามแบบ ท.ด.66

(3) ให้นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือผู้ได้รับมอบหมายออกไปชั้นสูงตรวจสอบ โดยใช้แบบพิมพ์ ท.ด.67

(4) ให้ช่างรังวัดทำการรังวัดที่ดิน ถ้าอำเภอหรือกิ่งอำเภอไม่สามารถดำเนินการรังวัดได้ให้เสนอเรื่องไปจังหวัดเพื่อส่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดจัดช่างรังวัดออกไปทำการรังวัดเป็นกรณีพิเศษ

(5) ให้ผู้ขอมีหน้าที่ออกค่าใช้จ่ายนำทำการรังวัด และนำเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในภูมิภาคไปทำการตรวจสอบพื้นที่ตามกำหนดวันนัดรัง

(6) การรังวัด และทำแผนที่ตามข้อ (3) ให้ปฏิบัติดังนี้

1) กรณีมีระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศเพื่อออกโฉนดที่ดิน หรือระวางรูปถ่ายทางอากาศเพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) ให้ทำการรังวัดกำหนดตำแหน่งลงในรูปถ่ายทางอากาศและจำลองจากรูปแผนที่ดังกล่าวมาใช้ได้ แต่ต้องวัดระยะโดยรอบแปลงไว้ ตรวจสอบและคำนวณเนื้อที่โดยวิธีคณิตศาสตร์หรือโดยมาตราส่วน

2) กรณีไม่มีระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศและระวางรูปถ่ายทางอากาศตามข้อ 1) ให้ทำการรังวัดเฉพาะแปลง และคำนวณเนื้อที่โดยวิธีคณิตศาสตร์แสดงตำแหน่งถาวรวัตถุหรือสิ่งสำคัญอย่างอื่นในรัศมีห้าร้อยเมตร โดยระบุว่า ถาวรวัตถุหรือสิ่งสำคัญนั้นอยู่ห่างจากที่ดินที่ขออนุญาตเป็นระยะเท่าใด ให้ปรากฏในแผนที่ด้วย

3) หากุมเขตที่ดินที่ขออนุญาต ให้ผู้ขอปักหลักคอนกรีตหรือหลักไม้แก่นให้มี

ความคงทนตลอดอายุการอนุญาต โดยให้ปักสูงจากพื้นที่ดินประมาณห้าสิบเซนติเมตร ทาสีแดง และให้เห็นได้ง่าย

กรณีมุมเขตที่ดินที่ขออนุญาตไม่อาจปักหลักได้ ให้ปักหลักพยานตามระเบียบโดยอนุโลม

4) ให้ช่างรังวัดลงที่หมายรูปแผนที่ที่ดินที่ขออนุญาตและเส้นทางที่ใช้ลำเลียงออกสู่ทางหลวงในแผนที่ภูมิประเทศ 1 : 50,000 และให้แสดงรายละเอียดในแผนที่ด้วย ดังนี้

ก. ชื่อ หมายเลขชุด และหมายเลขระวางแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1 : 50,000

ข. ตารางเส้นกริดและค่าพิกัดฉากระบบ ยู ที เอ็ม (จากขอบระวางแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1 : 50,000)

ค. ที่ดินที่ตั้งอยู่หมู่ที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด ในรัศมีห้าร้อยเมตรมีสิ่งปลูกสร้างถาวรวัตถุ วัด สำนักสงฆ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ปูนียสถาน ถ้ำ ทางสาธารณประโยชน์ หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะคล้ายคลึงกับที่กล่าว หรือไม่

ง. ห่างจากทางหลวงสายประธานเท่าใด

จ. อยู่ในพื้นที่ที่มีการจัดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพหรือไม่

ฉ. ลงลายมือชื่อผู้ขออนุญาตและช่างรังวัดรับรองว่า แผนที่นั้น ถูกต้องตรงกับความจริงและตรงกับความจริงตามคำขออนุญาต

(7) ในการออกไปชันสูตรสอบสวนยังที่ดินที่ขออนุญาต ให้เก็บตัวอย่างดินจากจุดต่างๆ ที่อาจมองเห็นได้ว่า มีลักษณะแตกต่างกันและอยู่ห่างกันตามสมควรภายในเขตที่ขออนุญาต รวมถึงจุดให้เจ้าหน้าที่ผู้ชันสูตรสอบสวนแสดงจุดที่เก็บดินให้ปรากฏในรูปแผนที่ และทำหลักฐานรับรองว่า เป็นดินที่เก็บจากจุดที่เก็บดินในรูปแผนที่นั้น ดินแต่ละจุดมีน้ำหนักไม่น้อยกว่าครึ่งกิโลกรัม แล้วบรรจุหีบห่อส่งให้กรมทรัพยากรธรณีตรวจวิเคราะห์ ถ้าเป็นกรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของอธิบดีกรมที่ดินให้ระบุในหนังสือนำเสนอด้วยว่าขอให้กรมทรัพยากรธรณีแจ้งผลการตรวจวิเคราะห์ให้กรมที่ดินทราบโดยตรง

(8) เมื่อได้มีการชันสูตรสอบสวนแล้ว ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ประกาศตามแบบ ท.ด.25 โดยปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ ที่ทำการกำนัน และบริเวณที่ดินที่ขออนุญาต มีกำหนดสามสิบวัน ไม่ว่าจะมีผู้คัดค้านหรือไม่ เมื่อครบกำหนดแล้วให้เสนอความเห็นพร้อมเหตุผลว่าสมควรจะอนุญาตหรือไม่ หรือสมควรจะอนุญาตภายในเขตกว้างยาวเนื้อที่เท่าใด พร้อมส่งเรื่องไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดภายในเจ็ดวัน

การดำเนินการของอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ และส่งจังหวัดภายในเจ็ดสิบห้าวันนับแต่วันรับคำขอ

เอกสารเรื่องราวการขอและการดำเนินการ (ยกเว้นการเก็บตัวอย่างดิน) ให้จัดทำสามสิบสองชุด

กรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด เอกสารเรื่องราวการขอและการดำเนินการให้จัดทำสิบห้าชุด

เนื่องจากปัจจุบันมีราษฎรร้องเรียนเกี่ยวกับการได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการตาม มาตรา 9 เป็นจำนวนมาก คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขออนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา 9 ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 1/2539 เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2539 ให้เรื่องขออนุญาตตามมาตรา 9 ผ่านความเห็นชอบขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นก่อนทุกราย (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0618/ว 1259 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2539)

สำหรับท้องที่ที่มีการประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่นายอำเภอแล้ว คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขออนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา 9 ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 1/2542 เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2542 ให้จังหวัดขอความเห็นนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอในฐานะผู้ปกครองท้องที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ด้วย (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0718.1/ว 2573 ลงวันที่ 14 กันยายน 2542)

1.3 การดำเนินการของจังหวัด

(1) กรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของอธิบดีกรมที่ดิน เมื่อจังหวัดได้รับเรื่องราวจากอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา แล้วให้ตรวจสอบ หากปรากฏว่าการดำเนินการถูกต้องตามระเบียบแล้ว ให้จังหวัดส่งเรื่องราวให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในภูมิภาคแห่งละหนึ่งชุด เพื่อตรวจสอบแจ้งหน่วยเหนือและส่งเรื่องที่เหลือทั้งหมดพร้อมความเห็นไปกรมที่ดินภายในสิบห้าวัน

(2) กรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อจังหวัดได้รับเรื่องราวจากอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และตรวจสอบแล้วเห็นว่า ได้ดำเนินการถูกต้องแล้ว ให้จังหวัดดำเนินการ ดังนี้

1) ประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ก. สำนักงานป่าไม้จังหวัด ว่าอยู่ในเขตป่าถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี หรือเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือเขตอุทยานแห่งชาติหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรืออยู่ในโครงการที่ทางราชการป่าไม้จะกำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ หรือในเขตที่ทางราชการป่าไม้ได้สงวนหวงห้ามไว้หรือไม่ และมีไม้มีค่าขึ้นอยู่มากน้อย เพียงใด

ข. หน่วยทหารในเขตพื้นที่ ว่าอยู่ในเขตที่มีความสำคัญกับทางยุทธศาสตร์ ประการใดบ้าง จะควรอนุญาตหรือไม่

ค. หน่วยศิลปากรเขตท้องที่เพื่อทำการตรวจสอบก่อนว่าบริเวณที่ขออนุญาต มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือเป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งมีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์อย่างไรหรือไม่

ง. หน่วยราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามแต่จะเห็นสมควร เช่น แขวงการทาง การประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้ทำเป็นหนังสือและถ้าต้องส่งทางไปรษณีย์ ให้ส่งโดยลงทะเบียนตอบรับ และให้มีการเร่งรัดขอทราบผลทุกเดือน ถ้าหน่วยงานใดไม่เสนอความเห็นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ขอให้พิจารณาถือว่าหน่วยงานนั้นให้ความเห็นชอบ ตาม นัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2529

2) เมื่อได้รับความเห็นจากหน่วยราชการตาม (1) หรือ (2) ครบถ้วน หรือเมื่อ

ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันแล้ว ยังไม่ได้รับแจ้งให้นัดประชุมคณะกรรมการประจำจังหวัดเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวัน การอนุญาตหรือไม่อนุญาตของจังหวัดจะต้องดำเนินการให้เสร็จภายในยี่สิบวัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

(3) เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้อนุญาตแล้ว ให้แจ้งหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทราบด้วย ในกรณีไม่อนุญาต ให้แจ้งให้ผู้ขอทราบ

1.4 การดำเนินการของกรมที่ดิน

(1) ให้ตรวจสอบการดำเนินการของอำเภอ หรือกิ่งอำเภอหรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ หากมีข้อบกพร่องให้แจ้งจังหวัดแก้ไขเพิ่มเติม

(2) ส่งเรื่องราวการขออนุญาตและการดำเนินการ ให้กรรมการคณะหนึ่งชุด เพื่อทำการตรวจสอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานแล้วนำผลการตรวจสอบและความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการในวันประชุม

(3) นัดประชุมคณะกรรมการ กำหนดวันนัดประชุมต้องห่างจากวันที่กรรมการได้รับเรื่องราวเพื่อทำการตรวจสอบตาม (2) ไม่เกินหกสิบวัน

(4) การอนุญาตหรือไม่อนุญาตของกรมที่ดินต้องดำเนินการให้เสร็จภายในยี่สิบวัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

(5) เมื่ออธิบดีกรมที่ดินได้อนุญาตแล้ว ให้แจ้งหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทราบด้วย ในกรณีไม่อนุญาต ให้แจ้งให้ผู้ขอทราบ

2. หลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาต

2.1 ที่ดินที่จะอนุญาตต้องเป็นที่ดินของรัฐ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

(1) ที่ดินซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง

(2) ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน หากการอนุญาตไม่ขัดต่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันของราษฎร และสภาพตำบล รวมทั้งผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาตามกฎหมายไม่ขัดข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่จะอนุญาตได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยแล้ว

(3) ที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนสิทธิในที่ดินให้แก่รัฐ หรือทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์หรือปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า จนตกเป็นของรัฐตามประมวลกฎหมายที่ดิน

2.2 การอนุญาตต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) ผู้ขออนุญาตต้องเป็นบุคคลหรือนิติบุคคล สัญชาติไทย ประกอบกิจการด้วยตนเอง

(2) ไม่เป็นอันตรายต่อทรัพย์สินของแผ่นดินและของเอกชน ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง

(3) จำนวนเนื้อที่ที่ขออนุญาตในจังหวัดหนึ่งๆ โดยผู้ขอจะขอกี่แห่งก็ตามเมื่อรวมเนื้อที่ทั้งหมดรายหนึ่งๆ ต้องไม่เกิน 10 ไร่ ถ้าผู้ขอรายใดเป็นคู่สมรสของผู้ขออีกรายหนึ่ง หรือของผู้ที่ได้รับอนุญาต เนื้อที่ที่จะอนุญาตเมื่อรวมกันแล้วไม่ควรเกิน 10 ไร่

การขุดตักดินลูกรัง หรือหินผุ นอกจากจะพิจารณาหลักเกณฑ์ข้างต้นแล้ว ที่ดินที่ขออนุญาตต้องไม่เป็นพื้นที่ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

- (1) ที่ดินที่มีชั้นลูกรังและหินผุอยู่ใต้ผิวดินที่ระดับความลึกมากกว่าสี่สิบห้าเซนติเมตร
- (2) พื้นที่ที่มีความลาดชันมากจนเป็นเหตุให้เกิดการพังทลายในบริเวณที่ขุดลูกรังและหินผุหรือบริเวณใกล้เคียง
- (3) พื้นที่ที่มีสภาพป่าสมบูรณ์
- (4) บริเวณที่มีสภาพที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ทางโบราณคดี หรือทางศิลปกรรมและศาสนสถาน
- (5) บริเวณที่มีความงามของธรรมชาติ
- (6) แหล่งที่มีซากดึกดำบรรพ์ หรือโครงสร้างทางธรณีวิทยาที่สำคัญ และหายาก
- (7) สถานที่หรือบริเวณที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน
- (8) บริเวณที่มีแร่ธาตุที่มีค่าในปริมาณที่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ
- (9) บริเวณที่อยู่ใกล้เส้นทางการคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำภายในระยะหนึ่งร้อยเมตร
- (10) พืชพันธุ์ที่มีคุณค่าหรือหายาก
- (11) แหล่งอาหารที่สำคัญของสัตว์ป่า
- (12) แหล่งน้ำหรือคุณภาพน้ำ
- (13) มีความลาดชันเกินร้อยละสามสิบห้า

3. การออกใบอนุญาต

3.1 กำหนดเวลาอนุญาต

การอนุญาต ให้อนุญาตตามกำหนดเวลาซึ่งสมควรกับกิจการที่กระทำภายในกำหนดไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันออกใบอนุญาต

3.2 การออกใบอนุญาต

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรอนุญาต ให้ออกใบอนุญาตตามแบบ ท.ด.69 แล้วให้ผู้ได้รับอนุญาตลงชื่อรับทราบและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้หลังใบอนุญาต

3.3 เงื่อนไขในการอนุญาต

ผู้ได้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังนี้

- (1) ต้องไม่กระทำให้พื้นดินที่ได้รับอนุญาต หรือพื้นที่ซึ่งติดต่อเสียด้านตามสมควร เช่น ขุดพื้นดินลึกจากพื้นดินทั่วไปเกินกว่า 5 เมตร
- (2) ต้องไม่กระทำการอันเป็นการรบกวนบุคคลอื่น เช่น ไม่ทำให้เสียงดังเกินสมควร ทำกิจการในเวลาวิกาล หรือวาง หรือตั้งอุปกรณ์ในการทำ หรือวัตถุต่างๆ เป็นการกีดขวางแก่สาธารณชน
- (3) จะโอนสิทธิให้แก่ผู้อื่นไม่ได้ เว้นแต่โอนให้ทายาท หรือตกทอดทางมรดก
- (4) พนักงานเจ้าหน้าที่อาจกำหนดเงื่อนไขใดๆ ในการอนุญาตอีกก็ได้

4. การขอต่อใบอนุญาต

4.1 การยื่นคำขอและหลักฐาน

ผู้ได้รับอนุญาตที่ประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอตามแบบ ท.ด.64 พร้อมสำเนาแผนที่ที่ดินที่ได้รับอนุญาต และสำเนาใบอนุญาต จำนวน 32 ชุด

กรณีพื้นที่ที่ขออนุญาตอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรี ผู้ขอจะต้องแนบหลักฐานการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าของพนักงานเจ้าหน้าที่

4.2 ระยะเวลาในการยื่นคำขอ

ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ 240 วัน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นควรผ่อนผัน

4.3 การดำเนินการ

เมื่อรับคำขอแล้ว เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการดังนี้

(1) ลงบัญชีรับทำการและคุมเรื่อง

(2) ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายไปตรวจสอบบริเวณที่ขอต่ออายุใบอนุญาต และตรวจสอบว่า ในขณะนั้นพื้นที่ที่ขอต่ออายุใบอนุญาต อยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 หรือชั้น 2 ตามมติคณะรัฐมนตรีหรือไม่ และพิจารณาว่าสมควรต่อใบอนุญาตหรือไม่ โดยไม่ต้องดำเนินการการสอบสวนตามแบบ ท.ด.66 ชันสูตรสอบสวนตามแบบ ท.ด.67 และไม่ต้องประกาศตามแบบ ท.ด.25

(3) การไปตรวจสอบตาม (2) สำหรับการขุดตักดินลูกรังให้เก็บตัวอย่างดินจากจุดต่างๆ ที่อาจมองเห็นได้ว่า มีลักษณะแตกต่างกันและอยู่ห่างกันตามสมควรภายในเขตที่ขออนุญาตรวมสี่จุด ให้เจ้าหน้าที่ผู้ชันสูตรสอบสวนแสดงจุดที่เก็บดินให้ปรากฏในรูปแผนที่ และทำหลักฐานรับรองว่า เป็นดินที่เก็บจากจุดที่เก็บดินในรูปแผนที่นั้น ดินแต่ละจุดมีน้ำหนักไม่น้อยกว่าครึ่งกิโลกรัมแล้วบรรจุหีบห่อส่งให้กรมทรัพยากรธรณีตรวจวิเคราะห์ ถ้าเป็นกรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของอธิบดีกรมที่ดิน ให้ระบุในหนังสือนำส่งด้วยว่าขอให้กรมทรัพยากรธรณีแจ้งผลการตรวจวิเคราะห์ให้กรมที่ดินทราบโดยตรง

(4) กรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อจังหวัดได้รับเรื่องราวจากอำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือ สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และตรวจสอบแล้วเห็นว่า ได้ดำเนินการถูกต้องแล้ว ให้จังหวัดดำเนินการดังนี้

1) ประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ก. สำนักงานป่าไม้จังหวัด เพื่อตรวจสอบว่าอยู่ในเขตป่าถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรี หรือเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรืออยู่ในโครงการที่ทางราชการป่าไม้จะกำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ หรือในเขตที่ทางราชการป่าไม้ ไม่ได้สงวนหวงห้ามไว้หรือไม่ และมีไม้มีค่าขึ้นอยู่มากน้อยเพียงใด

ข. หน่วยทหารในเขตพื้นที่ เพื่อตรวจสอบว่าอยู่ในเขตที่มีความสำคัญกับทางยุทธศาสตร์ประการใดบ้าง จะควรอนุญาตหรือไม่

ค. หน่วยศิลปากรเขตท้องที่ เพื่อทำการตรวจสอบก่อนว่าบริเวณที่ขออนุญาตมีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือเป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งมีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์อย่างไรหรือไม่

ง. หน่วยราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามแต่จะเห็นสมควรเช่น แขวงทาง การประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้ทำเป็นหนังสือและถ้าจะต้องส่งทางไปรษณีย์ ให้ส่งโดยลงทะเบียนตอบรับ และให้มีการเร่งรัดขอทราบผลทุกเดือน ถ้าหน่วยงานใดไม่เสนอความเห็น ภายในหนึ่งร้อย

แปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือขอให้พิจารณาถือว่าหน่วยงานนั้นให้ความเห็นชอบตามนัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2529

2) เมื่อได้รับความเห็นจากหน่วยราชการตาม 1) ครบถ้วน หรือเมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันแล้ว ยังไม่ได้รับแจ้งให้นัดประชุมคณะกรรมการประจำจังหวัดเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวัน การอนุญาตหรือไม่อนุญาตของจังหวัดจะต้องดำเนินการให้เสร็จภายในยี่สิบวัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ มีมติ

3) เมื่ออธิบดีกรมที่ดินหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีได้อนุญาตแล้ว ให้แจ้งหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทราบด้วย ในกรณีไม่อนุญาต ให้แจ้งให้ผู้ขอทราบ

5. การเพิกถอนใบอนุญาต

เมื่อใดก็ตาม ที่ผู้ได้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามข้อ 24 วรรคหนึ่ง และข้อ 25 หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า หากผู้รับอนุญาตประกอบกิจการตามที่ได้รับอนุญาตต่อไป อาจเกิดอันตราย หรือความเสียหายร้ายแรงขึ้นได้ รวมทั้งการจัดทำข้อมูลรายงาน (แบบ สวล.6) เท็จ อันส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมโดยรอบ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเพิกถอนการอนุญาตทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนได้แล้วแต่จะเห็นสมควร

6. อัตราค่าตอบแทน

ผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรา 9 ต้องเสียค่าตอบแทนตามมาตรา 9 ทวิ ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) เสียค่าตอบแทนให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด

(2) ค่าตอบแทนเสียเป็นรายปี

(3) ตามวิธีการและอัตราที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติจังหวัด แต่ไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน

ข้อบัญญัติจังหวัดเป็นเรื่องของสภาจังหวัด ที่จะประชุมออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีการเรียกเก็บค่าตอบแทน และอัตราค่าตอบแทนที่จะเรียกเก็บ เช่น เรียกเก็บตามจำนวนเนื้อที่เป็นไร่ งาน วา ที่ขออนุญาต หรือเรียกเก็บตามปริมาณที่ผลิตทรัพยากรในที่ดินนั้นได้ เช่น เรียกเก็บเป็น ลูกบาศก์เมตร ตามจำนวนของดินลูกรังที่ขุดขึ้นมา

บัญชีท้ายประมวลกฎหมายที่ดินมีดังนี้

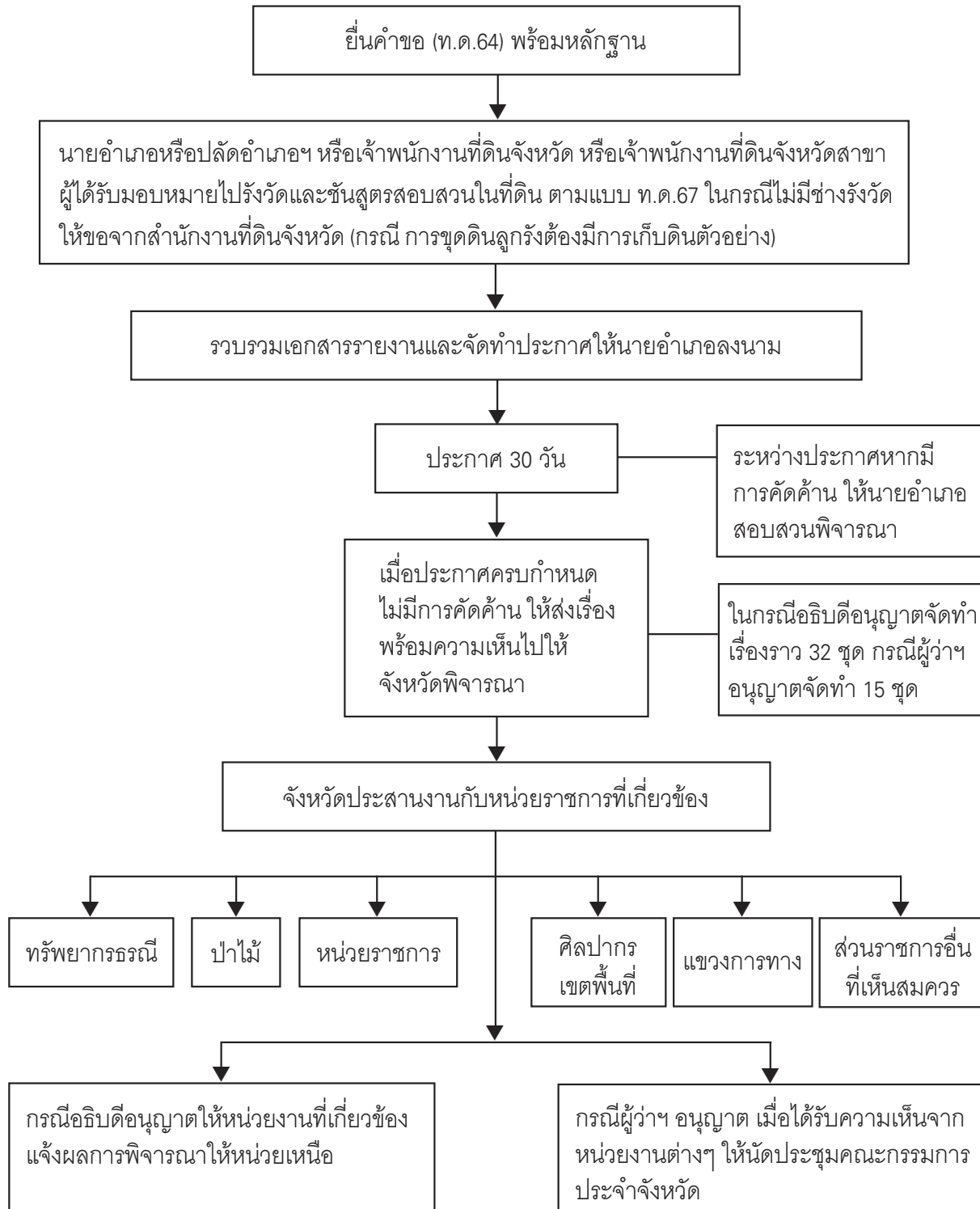
(1) ค่าตอบแทนในการอนุญาตตามมาตรา 9 (1) ไร่ละ 1,000 บาท ต่อปี ในกรณีที่ขออนุญาตเข้าครอบครองที่ดินของรัฐ เข้ากั้นสร้างหรือเผาป่าในบริเวณที่ดินของรัฐ

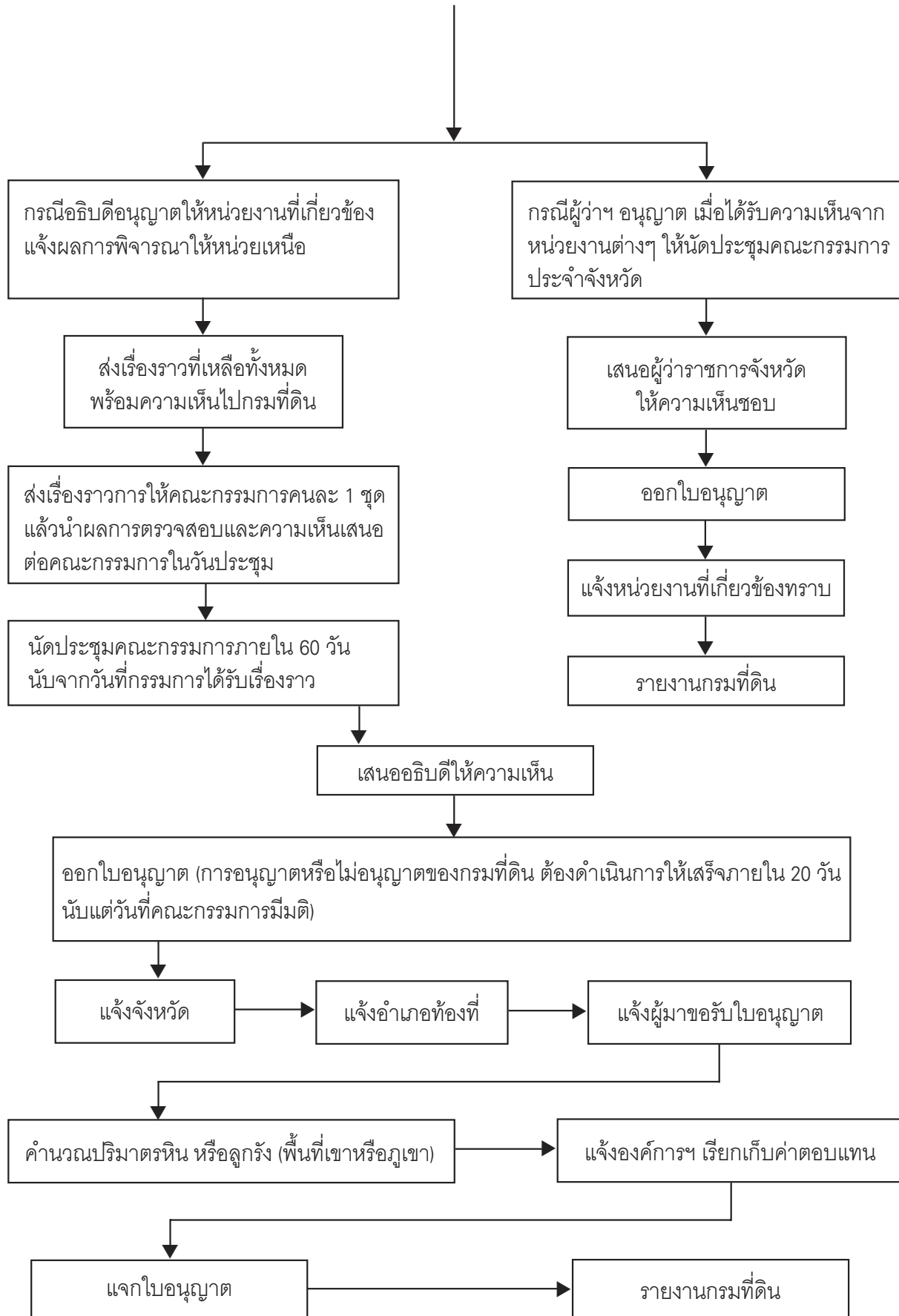
(2) ตามมาตรา 9 (2) หรือ (3)

ก. การขุดหรือดูดทราย ลูกบาศก์เมตรละ 28 บาท

ข. การขุดดินหรือลูกรัง หรืออื่นๆ ไร่ละ 10,000 บาทต่อปี หรือลูกบาศก์เมตรละ 10 บาท

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การขออนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

บทที่ 8

การขอสัมปทานตามมาตรา 12 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

1. ความหมาย

การขอสัมปทานในที่ดินของรัฐ หมายถึง การขอใช้ที่ดินของรัฐซึ่งไม่ได้มีผู้ใดมีสิทธิครอบครองในระยะเวลาอันจำกัด ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจอนุญาต

2. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1. ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 12 ว่าด้วยการให้สัมปทาน ให้ หรือให้ใช้ในระยะเวลาอันจำกัดในที่ดินของรัฐ
2. กฎกระทรวงฉบับที่ 12 (พ.ศ.2500) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ว่าด้วยการขอสัมปทานในที่ดินของรัฐ
3. กฎกระทรวงฉบับที่ 13 (พ.ศ.2503) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ว่าด้วยการแก้ความในข้อ 5 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 12 (พ.ศ.2500)
4. กฎกระทรวงฉบับที่ 21 (พ.ศ.2515) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้สัมปทานที่ดิน
5. กฎกระทรวงฉบับที่ 47 (พ.ศ.2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ว่าด้วยค่าธรรมเนียม
6. คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 194/2501 ลงวันที่ 13 มีนาคม 2501 เรื่อง ระเบียบการให้สัมปทานในที่ดินของรัฐตามประมวลกฎหมายที่ดิน
7. คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 330/2539 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2539 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเรื่องราขอสัมปทานตามมาตรา 12 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
8. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนเกี่ยวกับการขอสัมปทานใช้ที่ดิน การค้าที่ดิน การขอได้มาซึ่งที่ดินเพื่อการศาสนา และการขอได้มาซึ่งที่ดินของคนต่างด้าวที่ได้รับมรดกในฐานะที่เป็นทายาทโดยธรรม พ.ศ.2543

3. หลักเกณฑ์และวิธีการ

หลักเกณฑ์และวิธีการให้สัมปทาน หรือให้ใช้ที่ดินของรัฐ ซึ่งมีได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 12 (พ.ศ.2500) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 13 พ.ศ.2503) และฉบับที่ 21 (พ.ศ.2515) ประกอบกับคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 194/2501 ลงวันที่ 13 มีนาคม 2501 สรุปได้ดังนี้

1. การยื่นคำขอ

- (1) ผู้ขอยื่นคำขอตามแบบพิมพ์ ท.ด.73 ต่อนายอำเภอท้องที่ 5 ชุด พร้อมด้วยแผนที่ 10 ชุด (เอกสารแนบท้ายหมายเลข 1)
- (2) แผนที่ที่ดินตามข้อ 1 ต้องแสดงเขตที่ดินและภูมิประเทศในบริเวณที่ขอสัมปทาน มี

รัศมีห่างจากเขตที่ดินออกไปด้านละอย่างน้อย 300 เมตร และให้แสดงว่ามีสิ่งปลูกสร้างพืชพันธุ์ไม้ หรือ ทรัพยากรมีค่าอย่างใดบ้างหรือไม่ กับแสดงแผนผังที่จะใช้ที่ดินนั้นกระทำการโดยการโดยละเอียด

(3) กรณีที่ดินที่ขอสัมปทานมีพื้นที่คาบเกี่ยวกัน 2 อำเภอ ให้ยื่นคำขอต่อนายอำเภอท้องที่ ซึ่งมีที่ดินส่วนใหญ่ตั้งอยู่แล้วให้นายอำเภอท้องที่ส่งเรื่องราวไปให้นายอำเภอท้องที่อีกที่หนึ่งร่วมออกความเห็น (หนังสือกรมที่ดิน ที่ 6842/2505 ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2505)

2. การดำเนินการของอำเภอ

(1) เมื่อผู้ขอคำขอพร้อมด้วยแผนที่มายื่น ให้อำเภอตรวจคำขอและแผนที่ว่ามีรายการ และจำนวนครบถ้วนหรือไม่ เมื่อไม่มีข้อบกพร่องให้ลงบัญชีตามแบบ ท.ด.65

การลงบัญชีให้ลงตามลำดับตั้งแต่เลข 1 ไปจนหมด พ.ศ. เมื่อขึ้น พ.ศ.ใหม่ ให้เขียนไว้ที่ กลางหน้ากระดาษให้ทราบว่าเป็น พ.ศ. เท่าใดแล้ว ตั้งต้นใหม่ด้วยเลข 1

เมื่อลงบัญชีแล้วให้นำเลขที่ตามบัญชีมาลงในช่องเลขที่ในคำขอ โดยเขียนเลขที่หน้า พ.ศ. เช่น 1/2500

(2) เมื่อนายอำเภอท้องที่รับคำขอแล้ว ให้ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง พร้อม วัตถุประสงค์ และเหตุผลในการขอสัมปทานตามแบบพิมพ์ ท.ด.66

(3) มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ออกไปทำการรังวัดชั้นสูตรสอบสวน โดยใช้แบบพิมพ์ ท.ด.67 ผู้ที่ไปทำการรังวัดชั้นสูตรสอบสวนต้องเป็นช่างรังวัด (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0607/ว.20333 ลงวันที่ 7 ตุลาคม 2521)

(4) เมื่อดำเนินการรังวัดชั้นสูตรสอบสวนเสร็จให้นายอำเภอประกาศตามแบบพิมพ์ท.ด.25 มีกำหนด 30 วัน ปิดประกาศ ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนันและบริเวณที่ดิน เมื่อครบกำหนดแล้วจะมีผู้คัดค้านหรือไม่ก็ตาม ให้อำเภอเสนอความเห็นพร้อมส่งเรื่องไปจังหวัด

3. การดำเนินการของจังหวัด

(1) ตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินการของอำเภอว่าครบถ้วนถูกต้องแล้วหรือไม่ หากมีข้อ บกพร่องให้แจ้งอำเภอแก้ไขเพิ่มเติม

(2) ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ป่าไม้ ฝ่ายทหาร ฯลฯ (หน่วยงานเจ้า สังกัดของคณะกรรมการ)

(3) เมื่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแจ้งผลมาครบแล้ว เจ้าหน้าที่นัดประชุมคณะกรรมการ พิจารณาเรื่องราวขอสัมปทานตามมาตรา 12 ประจําจังหวัด (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0604/ว.398 ลงวันที่ 14 กันยายน 2516)

(4) จังหวัดส่งเรื่องราวทั้งหมดพร้อมกับความเห็นของคณะกรรมการ (มติที่ประชุม) และ ความเห็นของจังหวัดไปยังกรมที่ดิน

4. การดำเนินการของกรมที่ดิน

(1) ตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินการของอำเภอและจังหวัดว่าครบถ้วน ถูกต้องหรือไม่ หากมีข้อบกพร่องแจ้งให้จังหวัดแก้ไขเพิ่มเติม

(2) เจ้าหน้าที่นัดประชุมคณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขอสัมปทานตามมาตรา 12 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 330/2539 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2539

(3) นำเรื่องทั้งหมดพร้อมมติที่ประชุมและความเห็นเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งการ

5. หลักเกณฑ์การให้สัมปทาน

การให้สัมปทานที่ดินนั้น มีหลักเกณฑ์สำคัญ 3 ประการ คือ

(1) เกี่ยวกับความประพฤติของผู้ขอ ต้องมีความประพฤติดี ซึ่งอาจจะทราบจากการสอบถามผู้ปกครองท้องถิ่นที่ผู้นั้นอาศัยอยู่ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ

(2) ผู้ขอจะต้องเป็นผู้มีความสามารถ คือมีความรอบรู้ในการที่จะดำเนินการเกี่ยวกับกิจการสัมปทานนั้น เช่น ถ้าขอสัมปทานทางการเกษตรก็ควรจะได้มีการสอบสวนกันว่าผู้นั้นมีประสบการณ์ในการทำงานในด้านนั้น มีความสามารถในการเกษตรกรรมมากน้อยเพียงใด และผู้นั้นจะต้องมีปัจจัยที่จะกระทำการกิจการที่รับสัมปทานให้เป็นผลสำเร็จได้ ปัจจัยในที่นี้หมายถึงเงินทุน ในกรณีนี้ที่ขอสัมปทานที่ดินเป็นจำนวน 10,000 ไร่ 1,000 ไร่ ผู้ขอก็ต้องแสดงถึงทุนทรัพย์ให้เห็นว่าตนนั้นมีทุนรอนพอที่จะดำเนินการเกี่ยวกับการเกษตรกรรมนั้นได้

(3) เกี่ยวกับที่ดิน ที่ดินที่จะอนุญาตนั้นจะต้องสมควรกับกิจการที่ขอสัมปทาน เช่น ขอสัมปทานเพื่อปลูกไผ่ยาสูบ พื้นที่ก็ต้องมากพอสมควรเพื่อที่จะให้ผู้ขอได้ประโยชน์ในการปลูกไผ่ยาสูบ หรือปลูกชาดั่งที่ให้ตัวอย่างไปแล้ว เป็นจำนวน 10,000 ไร่เศษ เป็นต้น เพื่อจะให้เหมาะสมในการทำประโยชน์เกี่ยวกับการทำเกษตรนั้นๆ และกิจการนั้นจะต้องไม่เป็นที่เสื่อมเสียแก่เศรษฐกิจของประเทศ คือว่าในการทำเกษตรที่ดี ในกรณีที่จะเป็นที่เสื่อมเสียแก่ประเทศได้นั้น อาจจะมีได้ เช่น การปลูกพืชบางอย่าง ซึ่งสมมุติว่า ทางการไม่พึงประสงค์ให้ปลูกเพราะมันจะล้นตลาด มันจะทำให้เกิดความเสียหายกระทบกระเทือนถึงชาวไร่ ชาวนา ซึ่งปลูกอยู่แล้ว กรณีอย่างนี้อาจจะถือได้ว่าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศได้เหมือนกัน นอกจากนี้ การให้สัมปทานนี้ต้องไม่เป็นอันตรายแก่ทรัพย์สิน หรือขัดต่อสวัสดิภาพของประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงที่ดินนั้น

ในกรณีขอสัมปทานที่ดินซึ่งถูกกันออกจากที่ดินที่ทางราชการไม่ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ผู้ขอสัมปทานจะต้องเป็นผู้ซึ่งได้ครอบครองที่ดินนั้น

6. อายุสัมปทาน

ในการให้สัมปทานนั้น รัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตได้ไม่เกิน 20 ปี ในกรณีที่จะให้สัมปทานแก่ผู้ใดเกิน 20 ปี แต่ไม่เกิน 50 ปี ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อนเป็นรายๆ ไป

ในการให้สัมปทานนี้ รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขใดๆ ไว้ในสัมปทานได้ เช่น ผู้รับสัมปทานจะต้องจัดคืนที่ดินปรับปรุงที่ดินให้อยู่ในสภาพเดิม

7. สัมปทานบัตร

สัมปทานบัตรให้จัดทำเป็นสัณขับ เก็บรักษาไว้ที่กรมที่ดินหนึ่งฉบับจังหวัดและอำเภอท้องที่แห่งละหนึ่งฉบับ และให้ผู้รับสัมปทานถือไว้หนึ่งฉบับ

8. การขอลีก ขอรับมรดก ขอรับโอนสัมปทาน

(1) ถ้าผู้รับสัมปทานไม่มีความประสงค์จะกระทำการกิจการที่ได้รับสัมปทานต่อไป ก็ให้ยื่นเรื่องราวต่อรัฐมนตรีโดยผ่านนายอำเภอท้องที่ตามลำดับ และให้สัมปทานนั้นสิ้นอายุนับแต่วันที่รัฐมนตรีอนุมัติ

(2) ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานเป็นบุคคลธรรมดา เมื่อผู้รับสัมปทานถึงแก่กรรม ทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียคนใดมีความประสงค์จะถือสัมปทานนั้นต่อไป ให้ยื่นเรื่องราวต่อรัฐมนตรีตามแบบ ท.ด.73 โดยผ่านนายอำเภอท้องที่ตามลำดับ ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ผู้รับสัมปทานนั้นถึงแก่กรรม ถ้าไม่มีผู้ใดยื่นเรื่องราวภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าสัมปทานนั้นสิ้นอายุในวันที่ครบกำหนด 90 วัน

(3) ถ้าผู้รับสัมปทานมีความประสงค์จะโอนสัมปทานให้แก่ผู้อื่น ให้ผู้โอนและผู้รับโอนยื่นเรื่องราวต่อรัฐมนตรีโดยผ่านนายอำเภอท้องที่ตามลำดับเมื่อรัฐมนตรีพิจารณาเห็นควรก็อนุญาตให้โอนได้ ผู้รับโอนย่อมได้รับช่วงสิทธิและหน้าที่ในกิจการของสัมปทานนั้นต่อไปเท่าที่ผู้รับสัมปทานเดิมมีอยู่

4. อัตราค่าธรรมเนียม

ผู้ได้รับอนุญาตให้สัมปทานในที่ดินของรัฐ ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 47 (พ.ศ.2541) ข้อ 2 ดังนี้

(1) ค่าธรรมเนียมในการขอสัมปทาน รายละ 500 บาท

(2) ค่าสัมปทานปีหนึ่ง ไร่ละ 20 บาท

เศษของไร่ให้คิดเป็นหนึ่งไร่

บทที่ 9

การพิจารณาอนุญาตให้ดูตราย

การขออนุญาตดูตรายเป็นการขอเข้าไปประกอบกิจการในที่ดินของรัฐ ตามมาตรา 9 (2) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน คือ เป็นการทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพที่ตราย ซึ่งเป็นบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวห้ามในราชกิจจานุเบกษา ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2523 เรื่อง กำหนดบริเวณที่หวห้ามตามมาตรา 9 (2) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งเดิมอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย แต่เนื่องจากมีพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 กระทรวงมหาดไทยจึงได้ปรับบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของ กระทรวงมหาดไทย โดยได้ตัดโอนงานตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูตราย พ.ศ.2523 ให้กรมที่ดินดำเนินการตั้งแต่วันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 กรมที่ดินจึงได้แก้ไขปรับปรุงระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูตราย พ.ศ.2523 เสียใหม่เป็นระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูตราย พ.ศ.2546 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 120 ตอน 65 ง วันที่ 11 มิถุนายน 2546 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

พนักงานเจ้าหน้าที่ในการอนุญาต

ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการอนุญาต โดยการอนุญาตรายหนึ่งๆ ไม่ควรเกิน 5 ไร่ ใบอนุญาตให้มีกำหนดเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

หลักเกณฑ์และวิธีการ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาตดูตรายได้กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูตราย พ.ศ.2546 สรุปได้ดังนี้

1. การยื่นคำขอและดำเนินการ

1.1 การยื่นคำขอ

(1) ให้ผู้ยื่นคำขอตามแบบ ท.ด.64 พร้อมด้วยแผนที่ที่ดินบริเวณที่ขออนุญาตต่อนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่

(2) ให้จัดทำแผนที่ประกอบคำขออนุญาต ตามหลักวิชาการรังวัดและทำแผนที่ โดยระบุตำแหน่งพื้นที่ที่ขออนุญาตด้วยค่าพิกัดจาก U T M (UNIVERSAL TRANSVERSE MERCATOR) หรือระบบเดิมแล้วแต่กรณี และใช้มาตราส่วน 1 : 4,000 เป็นหลัก นำแผนที่ลงที่หมายในระวางแผนที่ของกรมที่ดินและลงที่หมายในแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1 : 50,000 ของกรมแผนที่ทหาร ซึ่งแสดงขอบเขตและเส้นชั้นความสูง ให้จัดทำลงบนกระดาษ 21 x 29.7 ซม. (ขนาดกระดาษ A4)

(3) ในกรณีบริเวณพื้นที่ที่ขออนุญาต ไม่มีหมุดหลักฐานแผนที่ ก็ให้ทำการรังวัดเพื่อหาตำแหน่งของพื้นที่ โดยใช้เครื่องมือกำหนดตำแหน่งโดยการรับสัญญาณดาวเทียม GPS (Global Positioning System)

แผนที่แสดงบริเวณที่ขออนุญาตดูทราย ให้แสดงให้เห็นว่าบริเวณใกล้เคียงระยะ 500 เมตร มีถาวรวัตถุหรือสิ่งปลูกสร้าง โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือเป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือไม่ อย่างไร อยู่ห่างจากทางหลวงสายประธานเท่าใดโดยให้ผู้จัดทำแผนที่และผู้ขออนุญาตลงชื่อรับรองความถูกต้องของแผนที่ด้วย

(4) ทุกมุมเขตของบริเวณพื้นที่ที่ขออนุญาต ให้ผู้ขออนุญาตปักหลักคอนกรีตให้มีความคงทนถาวรตลอดอายุการขออนุญาต สูงเหนือพื้นดินประมาณ 1.50 เมตร ทาสีขาว-แดง ให้เห็นได้ชัดเจน หากเป็นกรณีขออนุญาตในแม่น้ำ ให้วางทุ่นสีที่สามารถมองเห็นได้ชัดทั้ง 4 มุม พร้อมปักหลักบนฝั่งพื้นดินเป็นหลักสำหรับใช้เล็งความถูกต้องของแนวทุ่น

(5) ให้จัดทำแผนที่สังเขปและภาพถ่าย แสดงเส้นทางเข้า - ออก เส้นทางขนทราย เส้นทางขึ้น - ลงบริเวณที่ขออนุญาต บริเวณริมตลิ่งและหลักเล็ง (ขาว - แดง) บริเวณที่ขออนุญาตที่ปรากฏในแม่น้ำต้องแสดงให้เห็นถึงขอบเขตพื้นที่ที่ขออนุญาต โดยให้มีการวางทุ่นสีทั้ง 4 มุม พร้อมทั้งภาพถ่ายอุปกรณ์เครื่องจักรหรือเรือที่ใช้ดูทราย

(6) การจัดทำแผนที่และภาพถ่ายบริเวณที่ขออนุญาตเพื่อประกอบการพิจารณาให้จัดทำเสนอด้วย Power Point ส่งไปยังกรมที่ดินพร้อมเอกสารหลักฐานต่างๆ ตามที่ระเบียบฯ กำหนด (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0511.3/ว 1046 ลงวันที่ 25 มีนาคม 47)

(7) ในกรณีที่การขออนุญาตดูทรายไปเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่นใด ก็ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นๆ ด้วย

1.2 การดำเนินการของหน่วยงานที่รับคำขอ (อำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา)

(1) ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบบริเวณที่ขออนุญาตดูทราย ว่าอยู่ใน Zoning ที่จังหวัดได้กำหนดเป็นบริเวณที่จะสามารถให้ดูทรายได้หรือไม่ (หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0511.3/ว 3132 ลงวันที่ 16 กันยายน 2547)

(2) เมื่อสอบสวนแล้ว ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีการขออนุญาต ออกไปชั้นสูตรสอบสวนที่ดินที่ขออนุญาตดูทรายว่า ที่ดินที่ขออนุญาตดูทรายเป็นที่ดินประเภทใด สภาพลักษณะของที่ดินเป็นอย่างไร มีโบราณวัตถุ โบราณสถาน สิ่งก่อสร้างหรือสถานที่ราชการอยู่ใกล้เคียงหรือไม่ หากอนุญาตให้ผู้ขอทำการดูทรายแล้วจะเกิดปัญหาในภายหลังหรือไม่ ให้แล้วเสร็จภายในห้าวัน ถ้านายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาเห็นว่าไม่ควรอนุญาตให้ทำการดูทรายก็ให้รายงานจังหวัดภายในห้าวันนับแต่วันที่เห็นว่าไม่ควรอนุญาต

(3) เมื่อชั้นสูตรสอบสวนที่ดินแล้ว ถ้านายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา เห็นว่าควรอนุญาตให้ประกาศโดยปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ที่ทำการกำนัน ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และที่บริเวณใกล้เคียง หรือในที่ดินนั้นมีการกำหนดสามสิบวันหากไม่มีการขัดข้องหรือคัดค้านอย่างใด ให้รายงานส่งเรื่องและชี้แจงไปจังหวัดภายในสามวัน

ถ้ามีการคัดค้านหรือขัดข้องประการใด ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสอบสวนพิจารณาเสร็จแล้ว รายงานจังหวัดภายในสิบวันนับแต่วันครบกำหนดประกาศการขออนุญาต

1.3 การดำเนินการของสำนักงานที่ดินจังหวัด

เมื่อสำนักงานที่ดินจังหวัดได้รับเรื่องราวจากอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขาแล้วให้นัดคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบพื้นที่และประชุมพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสิบวันนับแต่วันรับเรื่องจากอำเภอหรือกิ่งอำเภอหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา โดยถือหลักเกณฑ์ดังนี้

- ในด้านวิชาการ เช่น ความเสียหายแก่สภาพตลิ่ง สภาพธรรมชาติของลำน้ำ
- ในด้านการปกครอง เช่น ความเดือดร้อนของราษฎร ความเสียหายทางเศรษฐกิจ หรือทรัพยากรธรรมชาติ และให้ได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในท้องที่ที่ขออนุญาต
- แม่น้ำลำคลอง แบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ ในกรณีขออนุญาตดูตลิ่งในแม่น้ำระหว่างประเทศ เพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นไปด้วยดี ขอให้จังหวัดเชิญคณะกรรมการร่วมระหว่างประเทศเข้าร่วมตรวจสอบพื้นที่ที่ขออนุญาต และเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูตลิ่งประจำจังหวัดด้วย (หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0511.3/ว 09771 ลงวันที่ 28 มีนาคม 2549)

ปัจจุบัน กพด.ได้มอบให้คณะกรรมการพิจารณาแล้วทุกจังหวัด ยกเว้น กรุงเทพมหานคร และกรณีที่ขออนุญาตในแม่น้ำแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ

(1) กรณีการพิจารณาอยู่ในอำนาจของ กพด.

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วให้จังหวัดรวบรวมเรื่องราวเสนอ กพด. เมื่อ กพด. พิจารณาเรื่องราวที่จังหวัดเสนอแล้ว ให้ กพด.แจ้งผลการพิจารณาพร้อมส่งเรื่องราวคืนจังหวัด ภายในห้าวันนับแต่วันประชุมเสร็จ เมื่อจังหวัดได้รับแจ้งมติ กพด. และเรื่องราว ซึ่ง กพด. พิจารณาอนุญาตแล้ว ก่อนที่จังหวัดจะออกใบอนุญาตให้ตรวจสอบว่ามีใบอนุญาตจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องครบถ้วนหรือไม่ ถ้าเห็นว่าครบถ้วนให้จังหวัดออกใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่จังหวัดได้รับแจ้งมติ กพด.

เมื่อ กพด. มีมติอนุญาตหรืออนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตแล้ว ให้ผู้ขอรับอนุญาตดำเนินการยื่นคำขอรับใบอนุญาตหรือคำขอต่ออายุใบอนุญาตแล้วแต่กรณี ภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันทราบมติอนุญาต หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ผู้ขอรับอนุญาตไม่ดำเนินการยื่นคำขอ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ถือว่าผู้ขอรับอนุญาตไม่ประสงค์จะดำเนินการต่อไป และให้งดเว้นการออกใบอนุญาต

(2) กรณี กพด. มอบอำนาจการพิจารณาอนุญาตให้ดูตลิ่งแก่คณะกรรมการ

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้ว จังหวัดต้องดำเนินการตามมติที่ประชุม ภายในสิบวันนับแต่ประชุมเสร็จ และรวบรวมเรื่องราวและรายงานการประชุมและบัญชีรายงานผลจำนวน 15 ชุด ให้ กพด.ทราบ

เมื่อคณะกรรมการมีมติอนุญาตหรืออนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตแล้ว ให้ผู้ขอรับอนุญาตดำเนินการยื่นคำขอรับใบอนุญาตหรือคำขอต่ออายุใบอนุญาตแล้วแต่กรณีภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบมติอนุญาต หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ผู้ขอรับอนุญาตไม่ดำเนินการยื่นคำขอ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ถือว่าผู้ขอรับอนุญาตไม่ประสงค์จะดำเนินการต่อไปและให้งดเว้นการออกใบอนุญาต

การปฏิบัติตามเงื่อนไขหลังใบอนุญาต

ผู้ได้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขหลังใบอนุญาต หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข อาจถูกสั่งระงับการดูทราย (โดยเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากจังหวัด) และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกใบอนุญาตมีอำนาจสั่งให้หยุดทำการดูทรายทันทีและจะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตด้วยก็ได้

คำตอบแทน

ผู้ได้รับอนุญาตให้ดูทรายต้องเสียค่าตอบแทนตามมาตรา 9 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินตามหลักเกณฑ์ดังนี้

- (1) เสียค่าตอบแทนให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (2) เสียค่าตอบแทนเป็นรายปี
- (3) ตามวิธีการและอัตราที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติจังหวัด แต่ไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน คือ การขุดหรือดูทราย ลูกบาศก์เมตรละ 28 บาท

หน้า 50 วาง (คือด้านหลังของหน้า 49)

ภาคผนวก

หน้า 52 วาง (คือด้านหลังของหน้า 51)

**ระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ
การจัดขึ้นทะเบียนและการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ
ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๕๐**

โดยที่เห็นเป็นการสมควรให้มีการรวบรวมและปรับปรุงแก้ไขวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพการจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อให้ส่วนราชการผู้ขอและเจ้าหน้าที่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน อันนำไปสู่การดำเนินการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพการจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๕๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๔๑

(๒) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๙๓/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๐๑ เรื่อง ระเบียบการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(๓) หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๕๔๘๗/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๓ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

(๔) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๕๑๑.๒/ว ๑๘๔ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๖ เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๔๑

(๕) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๗๒๓/ว ๓๑๐๕ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๔ เรื่อง ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย

(๖) หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๑.๓/ว ๓๘๘๔๑ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ เรื่อง ข้อมความเข้าใจวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับทบวงการเมืองหรือส่วนราชการใช้ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในราชการ

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“การถอนสภาพ” หมายความว่า การดำเนินการตามบทบัญญัติในมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) หรือ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ที่มีผลทำให้ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือที่ดินที่ได้มีการหวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองซึ่งมิได้ตกเป็นที่ราชพัสดุ เปลี่ยนสถานะหรือฟื้นสภาพจากการเป็นที่ดินนั้นๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น

“การจัดขึ้นทะเบียน” หมายความว่า การดำเนินการตามบทบัญญัติในมาตรา ๘ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยการนำที่ดินของรัฐไปดำเนินการให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการของหน่วยงานนั้นๆ โดยมีได้มีการจัดหรือแสวงหารายได้สำหรับรัฐหรือบำรุงท้องถิ่น

“การจัดหาผลประโยชน์” หมายความว่า การดำเนินการตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ หรือ ๑๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยการนำที่ดินของรัฐไปจัดหรือแสวงหารายได้สำหรับรัฐหรือบำรุงท้องถิ่นด้วยวิธีการจัดทำที่ดิน ให้ประโยชน์ได้ ซ้ำขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่าหรือให้เช่าซื้อ

“ทบวงการเมือง” หมายถึง หน่วยงานการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกำกับการใช้ที่ดินของรัฐ

“จังหวัด” หมายความว่า จังหวัดซึ่งที่ดินตั้งอยู่ และให้หมายรวมถึงกรมที่ดิน กรณีที่ดินตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครด้วย

“อำเภอ” หมายความว่า อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต ซึ่งที่ดินตั้งอยู่

“สภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า สภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาเทศบาล สภาเมืองพัทยา หรือสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งที่ดินตั้งอยู่

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมที่ดิน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ข้อ ๕ การขอดำเนินการขอถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ ตามระเบียบนี้ ผู้ขอต้องเป็นทบวงการเมือง และที่ดินที่ขอต้องเป็นที่ดินของรัฐที่อยู่ในพื้นที่ตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง และอยู่ในโซนหรือแผนการใช้ที่ดิน (Zoning) ตามที่จังหวัดกำหนดไว้เท่านั้น

ข้อ ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัย ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

คณะกรรมการ

ข้อ ๗ ให้มีคณะกรรมการกำกับการใช้ที่ดินของรัฐทุกจังหวัด ดังนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย อธิบดี เป็นประธาน ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกรมธนารักษ์ ผู้อำนวยการเขตท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ ผู้อำนวยการสำนักจัดการที่ดินของรัฐ เป็นกรรมการ เจ้าพนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ และหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการที่ดิน สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ธนารักษ์พื้นที่ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ เป็นกรรมการ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการที่ดิน สำนักงานที่ดินจังหวัด เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๘ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณากลับกรรองและกำกับการใช้ที่ดินของรัฐในเรื่องของการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ ให้เป็นไปตามแนวนโยบายของรัฐ โดยคำนึงถึงการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการอนุรักษ์ที่ดินไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในอนาคต

(๒) พิจารณาขนาด จำนวนเนื้อที่ ว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแผนงาน โครงการ และแผนผังการใช้ที่ดินหรือไม่ ที่ดินที่ขออยู่ในโซนหรือแผนการใช้ที่ดินตามที่จังหวัดกำหนดไว้ มีข้อขัดข้องทางด้านการเมืองหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนเสนอแนะ และให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำที่ดินของรัฐไปดำเนินการตามระเบียบนี้

(๓) พิจารณาแก้ไข ปัญหา ข้อขัดข้องในการดำเนินการตามระเบียบนี้

(๔) มีหนังสือเรียกบุคคลใดๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็น หรือให้ส่งเอกสารหลักฐาน หรือสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณา เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

(๕) ปฏิบัติการอื่น เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามนัยระเบียบนี้

ข้อ ๙ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม ถ้าในการประชุมคราวใดประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการด้วยกันคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มติที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน หากคะแนนเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด ๒

การถอนสภาพ

ส่วนที่ ๑

ลักษณะที่ดินและการยื่นคำขอ

ข้อ ๑๐ ที่ดินที่จะถอนสภาพได้ต้องเป็นที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

ข้อ ๑๑ ทบวงการเมืองได้ประสงค์นำที่ดินของรัฐดังกล่าวไปขึ้นทะเบียน จัดหาผลประโยชน์ หรือนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ให้ทบวงการเมืองนั้นๆ ยื่นหนังสือแสดงความประสงค์ขอถอนสภาพต่ออธิบดี สำหรับที่ดินในเขตกรุงเทพมหานคร ในเขตจังหวัดอื่น ให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้

(๑) แผนงาน/โครงการ โดยแสดงเหตุผลความจำเป็น กำหนดวัตถุประสงค์วิธีดำเนินการงบประมาณดำเนินการ ตลอดจนรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ

(๒) แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของที่ดินที่ขอ สถานที่สำคัญ และเส้นทางคมนาคม บริเวณใกล้เคียงโดยรอบ พร้อมภาพถ่ายรอบแปลงที่ดิน

(๓) สำเนาแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑ : ๕๐๐๐๐ ลำดับชุด L7017 ของกรมแผนที่ทหารทั้งแผ่น หมายถึงแสดงตำแหน่งที่ตั้งของที่ดิน

ส่วนที่ ๒

การดำเนินการถอนสภาพ

ข้อ ๑๒ ให้จังหวัดพิจารณาตรวจสอบว่าที่ดินดังกล่าวได้ถูกถอนสภาพตามกฎหมายอื่น แล้วหรือไม่ หากยังมิได้ถูกถอนสภาพให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้อำเภอสอบสวนประวัติความเป็นมาของที่ดิน และให้ความเห็นประกอบการพิจารณา ว่าควรให้มีการถอนสภาพหรือไม่ อย่างไร

(๒) ให้ผู้ขอจัดทำแผนที่ทำพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพ และจัดทำแผนผังการใช้ที่ดิน

(๓) ให้ผู้ขอประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอความเห็นจากที่ประชุม สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดให้ราษฎรผู้เคยใช้ประโยชน์แสดงความคิดเห็น

(๔) ตรวจสอบว่าเป็นพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอื่น เช่น เขตปฏิรูปที่ดิน เขตป่าไม้ หรือไม่ หากเป็นที่ทับซ้อนดังกล่าว ให้ขอความเห็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่นั้นๆ ประกอบการพิจารณา

(๕) ให้ผู้ขอพิจารณาจัดหาที่ดินแปลงอื่นให้ใช้ร่วมกันแทน หากปรากฏว่าเป็นที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน และพลเมืองยังใช้ร่วมกันอยู่ และชี้แจงให้ทราบว่าที่ดินที่จัดให้ใช้แทนนั้น มีสภาพและอาณาเขตอย่างไร จำนวนเนื้อที่เท่าใด อยู่ห่างจากที่ดินแปลงเดิมมากน้อยเพียงใด พร้อมประสานขอความเห็นจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตพื้นที่ประกอบการพิจารณา

(๖) ส่งเรื่องราวให้คณะกรรมการตามข้อ ๗ แล้วแต่กรณี พิจารณาให้ความเห็น

ข้อ ๑๓ การสอบสวนประวัติความเป็นมาของที่ดินตามความในข้อ ๑๒ (๑)

(๑) กรณีเป็นที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน การสอบสวนต้องได้ความดังนี้

(ก) มีการสงวนหวงห้ามให้เป็นที่ดินสำหรับใช้เป็นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ หากมีการสงวนหวงห้าม เป็นการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายใด หวงห้ามไว้เพื่อการใด ตั้งแต่เมื่อใด

(ข) สภาพที่ดินโดยปกติทั่วไป หรือโดยธรรมชาติ มีสภาพเป็นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทางบก ทางน้ำ ที่ห้วย ที่หนอง ที่ชายทะเล ที่ชายตลิ่ง หรือไม่ หากโดยสภาพของที่ดินเป็นที่ใช้ร่วมกัน สภาพทางบกหรือทางน้ำดังกล่าว เริ่มต้นจากที่ใด และไปสิ้นสุดที่ใด ทางน้ำ ห้วย หนอง ที่ชายทะเล ที่ชายตลิ่ง ปัจจุบันมีสภาพอย่างไร มีการตื่นเงินหรือไม่ หากมีการตื่นเงิน เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือโดยประการอื่น หากเป็นที่ชายทะเล หรือที่ชายตลิ่ง น้ำท่วมถึงอย่างไร หรือไม่

(ค) เป็นที่ดินซึ่งมีผู้อุทิศหรือบริจาคให้เป็นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ หากมีผู้อุทิศหรือบริจาค โดยบุคคลใด อุทิศให้ใช้ร่วมกันเพื่อการใด ตั้งแต่เมื่อใด มีหลักฐานการอุทิศหรือไม่ อย่างไร

(ง) เคยมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันมาก่อนหรือไม่ หากเคยมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันมาก่อน ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างไร ตั้งแต่เมื่อใด

(จ) ปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือเลิกใช้แล้ว หากเลิกใช้แล้ว เลิกใช้ตั้งแต่เมื่อใด เป็นการเลิกใช้ทั้งแปลงหรือเลิกใช้บางส่วน หากเลิกใช้บางส่วน เลิกใช้ส่วนใด

(๒) กรณีเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวง การเมืองใด การสอบสวนต้องได้ความว่า เป็นการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายใด ของหน่วยงานใด สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อการใด หน่วยงานอื่นๆ ได้เคยใช้ประโยชน์ ตามที่สงวนหวงห้ามไว้หรือไม่ อย่างไร ปัจจุบันยังมีการใช้ประโยชน์หรือเลิกใช้แล้วหรือไม่ อย่างไร

ข้อ ๑๔ การจัดทำแผนที่ท้ายพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดิน ตามความในข้อ ๑๒ (๒) ให้ผู้ขอประสานหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษา เพื่อยื่นเรื่องราวขอรังวัดจัดทำแผนที่ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขาหรือสำนักงานที่ดินส่วนแยก แล้วแต่กรณี

การจัดทำให้ดำเนินการตามหลักวิชาการแผนที่ โดยมีกรอบแนวทางดังนี้

(๑) มาตรฐานและการจัดวางรูปแบบที่ ให้ใช้มาตรฐานหลัก ๑ : ๔๐๐๐๐ หรือ ๑ : ๕๐๐๐๐ หรือ ๑ : ๒๕๐๐๐๐ อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยพิจารณาความเหมาะสมจากขนาดเนื้อที่ควบคุมกับการจัดวางรูปแบบที่ ให้อยู่ภายในกรอบขนาดกระดาษ A๔ เว้นแต่กรณีที่ดินที่มีขนาดใหญ่หรือเล็กจนเกินไปจะใช้มาตรฐานอื่น และ/หรือจะใช้กรอบแผนที่ขนาดอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ก็ได้

(๒) รูปแบบที่และรายละเอียดในแผนที่ ให้แสดงแนวเขตที่ดินที่ขอถอนสภาพจำนวนเนื้อที่ที่ขอถอนสภาพ และแสดงเขตข้างเคียงติดต่อกันให้ชัดเจน ดังนี้

(ก) กรณีขอถอนสภาพที่ดินบางส่วนให้แสดงแนวเขตที่ดินที่ขอถอนสภาพที่ดินส่วนคงเหลือ และเนื้อที่คงเหลือให้ชัดเจน

(ข) กรณีที่ดินติดที่ดินของเอกชน ให้ระบุว่า “ที่ดินที่มีการครอบครอง” แต่หากติดที่ดินของรัฐ ให้ระบุว่า “ที่สาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ หรือที่รกร้างว่างเปล่า” แล้วแต่กรณี พร้อมชื่อเรียกและหนังสือสำคัญ (ถ้ามี)

(ค) กรณีที่ดินติดทางบกหรือทางน้ำ ให้แสดงเส้นทางดังกล่าวให้จดกรอบแผนที่ หากเส้นทางดังกล่าวเป็นทางแยกหรือทางตัน ให้แสดงให้ปรากฏในแผนที่ด้วย

(ง) กรณีที่ดินติดทางสาธารณะ ให้ระบุว่าเป็นทางลาดยางหรือลูกรัง หากมีชื่อเฉพาะให้ระบุชื่อเฉพาะให้ปรากฏด้วย และให้ระบุเพิ่มเติมว่า เส้นทางนั้นๆ ไป ชื่อบ้าน หรือตำบล หรืออำเภออะไรที่อยู่ถัดไปจากท้องที่ที่ขอถอนสภาพ

(จ) กรณีที่ดินติดทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบท ให้ระบุชื่อ และหมายเลขทางหลวงกำกับเส้นทางดังกล่าว และให้ระบุเพิ่มเติมว่าเส้นทางนั้นๆ ไปอำเภอใดที่อยู่ถัดไปจากอำเภอที่ขอถอนสภาพ หากเส้นทางนั้นไปบรรจบทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบทเส้นอื่นก่อนถึงอำเภอที่อยู่ถัดไป ให้ระบุว่าเป็นไปบรรจบทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบทชื่อใด หมายเลขใด

(ฉ) ในกรอบแผนที่ภายใต้มาตรฐานที่กำหนดไว้ หากมีสถานที่สำคัญ เช่น วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ ฯลฯ ให้แสดงที่ตั้งสถานที่พร้อมระบุชื่อ และแสดงสัญลักษณ์ให้ปรากฏในแผนที่

(ช) ให้แสดงค่าพิกัดที่ตั้งของที่ดินที่ขอถอนสภาพที่ขอบแผนที่ด้วยค่าพิกัดระบบใดระบบหนึ่ง คือ ระบบภูมิศาสตร์หรือระบบพิกัดฉาก UTM

(ข) จัดทำสำเนาต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด (ร.ว.๖๗) และรายการคำนวณ

(๓) กรณีขอถอนสภาพบางส่วน และที่ดินที่ขอถอนสภาพมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว ให้หมายสีแดงแนวเขต ระบุนำจำนวนเนื้อที่ที่ขอถอนสภาพและเนื้อที่คงเหลือ ให้ปรากฏในสำเนาแผนที่หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

ข้อ ๑๕ การจัดทำแผนผังการใช้ที่ดินตามความในข้อ ๑๒ (๒) ให้ผู้ขอพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนงาน/โครงการ ที่ปรากฏตามคำขอ โดยยึดเนื้อที่และรูปแผนที่ตามข้อ ๑๔ เป็นกรอบในการจัดวางผัง กำหนดมาตราส่วนตามความเหมาะสม แสดงรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ และการใช้พื้นที่ในแต่ละกิจกรรมที่ปรากฏในแผนงาน/โครงการโดยหมายสีแดงและแสดงเนื้อที่ให้เห็นขอบเขตการใช้พื้นที่ให้ชัดเจน

กรณีขอถอนสภาพเพื่อนำที่ดินไปใช้สร้างศูนย์ราชการส่วนภูมิภาคให้นำแผนผังการใช้ที่ดินดังกล่าวเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการเสียก่อน

ข้อ ๑๖ การขอความเห็นจากที่ประชุมสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดให้ราษฎรผู้เคยใช้ประโยชน์ ร่วมแสดงความคิดเห็นว่าสมควรให้มีการถอนสภาพหรือไม่ อย่างไร ตามข้อ ๑๒ (๓)ให้นำแผนงาน โครงการ วัตถุประสงค์ ตลอดจนรายละเอียดอื่น เช่น ขนาด จำนวนเนื้อที่ที่ขอเข้าสู่วิธีพิจารณาของสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และกระบวนการรับฟังความเห็นของราษฎรด้วย เมื่อที่ประชุมมีมติและความเห็นของราษฎรได้ข้อสรุปอย่างไร ให้จัดทำรายงานแสดงให้ปรากฏชัดเจนด้วย

ข้อ ๑๗ เมื่อได้ดำเนินการตามความในข้อ ๑๒ แล้ว ให้จังหวัดตรวจสอบความถูกต้อง โดยสรุปข้อเท็จจริงให้ครบถ้วน และเสนอความเห็น พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังกรมที่ดิน

ข้อ ๑๘ เมื่อกรมที่ดินได้รับเรื่องราวตามความในข้อ ๑๗ แล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้สอบถามกรมการปกครองเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของที่ตั้งที่ดิน และสอบถามกรมโยธิการและผังเมือง เพื่อพิจารณาให้ความเห็นว่ามีข้อขัดข้องด้านผังเมืองหรือไม่

(๒) กรณีที่ดินที่ขอถอนสภาพตั้งอยู่ในเขตจังหวัดที่คณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นเมืองหลักตามบัญชีท้ายระเบียบหมายเลข ๑ และการใช้ที่ดินมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นที่ตั้งหน่วยราชการระดับจังหวัด ระดับภาค หรือศูนย์ แต่ไม่รวมถึงการใช้ที่ดินของหน่วยราชการระดับท้องถิ่น สถานศึกษาต่างๆ ทุกระดับ สถานพยาบาล โรงพยาบาลของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ให้ส่งเรื่องให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาให้ความเห็น

(๓) กรณีที่ดินที่ขอถอนสภาพเป็นที่ดินสงวนหวงห้าม ตามความในมาตรา ๒๐ (๔) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ซึ่งการถอนสภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปจัดให้ประชาชนหรือนำไปจัดหาผลประโยชน์ ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็น

(๔) กรณีที่ดินที่ขอถอนสภาพเป็นที่สาธารณะประจำตำบลและหมู่บ้าน ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๔๗๓/๒๔๔๖ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๔๔๖ ให้ส่งเรื่องให้กรมการปกครองพิจารณาให้ความเห็น

ข้อ ๑๙ เมื่อได้รับแจ้งยืนยัน และไม่ขัดข้องจากหน่วยงานตามข้อ ๑๘ ดังกล่าวแล้ว ให้กรมที่ดินพิจารณากราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยถอนสภาพ หรือขอพระราชทานยกถอนสภาพ เสนอกระทรวงมหาดไทยเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ดังนี้

(๑) กรณีเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าพลเมืองใช้ร่วมกันอยู่ เมื่อได้จัดทำที่ดินให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนแล้ว การถอนสภาพให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ

(๒) กรณีเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าพลเมืองเลิกใช้ร่วมกันแล้ว หรือเปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และมีได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใดตามกฎหมายอื่น การถอนสภาพให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

(๓) กรณีเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวง การเมืองใด ซึ่งมีได้ตกเป็นที่ราชพัสดุ ถ้าทบวงการเมืองนั้นเลิกใช้ หรือไม่ต้องการสงวนหวงห้ามต่อไป การถอนสภาพให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๓

การดำเนินการเมื่อได้รับการถอนสภาพแล้ว

ข้อ ๒๐ เมื่อได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพแล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้กรมที่ดินแจ้งผู้ขอและจังหวัดทราบ หากเป็นการถอนสภาพเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการให้แจ้งกรมธนารักษ์ทราบด้วย

(๒) ให้กรมที่ดินและจังหวัดจัดทำทะเบียนที่ดินที่ถูกถอนสภาพ ทะเบียนทบวงการเมืองผู้ได้รับการจัดขึ้นทะเบียนที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในราชการ หรือทะเบียนทบวงการเมืองผู้ได้รับการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามแบบทำยระเบียบหมายเลข ๒ หมายเลข ๓ และหมายเลข ๔ แล้วแต่กรณี และลงรายการทะเบียนแต่ละประเภทที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วนถูกต้อง

(๓) ให้จังหวัดนำรูปแผนที่แนบท้ายการถอนสภาพ ลงระวางให้ปรากฏในระวางแผนที่หรือระวางแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ หรือระวางภาพถ่ายทางอากาศให้ครบถ้วน

(๔) ให้จังหวัดปิดประกาศการถอนสภาพที่ดินในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดิน ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน และในบริเวณที่ดินนั้น แห่งละ ๑ ฉบับ

(๕) ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาจัดการจำหน่ายทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ทุกแห่งและคั่นหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (ถ้ามี) ให้แก่สำนักงานที่ดินจังหวัดเพื่อดำเนินการดังนี้

(ก) กรณีมีทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ให้หมายเหตุในทะเบียนว่า ได้ถอนสภาพทั้งแปลงหรือบางส่วน โดยระบุเนื้อที่ที่ถอนสภาพแล้ว

(ข) กรณีมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หากเป็นการถอนสภาพทั้งแปลงเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในราชการ ให้จังหวัดแจ้งทบวงการเมืองผู้ใช้ประโยชน์ในที่ดินประสานงานกับธนารักษ์พื้นที่ขอเปลี่ยนหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงใหม่เพื่อให้ตรงกับสภาพการใช้ที่ดิน และให้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงใหม่ได้ โดยปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการนั้น

(ค) กรณีมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หากเป็นการถอนสภาพทั้งแปลง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ให้ดำเนินการหมายเหตุ และจำหน่ายหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง โดยปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการนั้น

(ง) กรณีมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หากเป็นการถอนสภาพบางส่วน ให้ดำเนินการแก้ไขหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง โดยปฏิบัติตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการนั้น

หมวด ๓ การจัดขึ้นทะเบียน

ส่วนที่ ๑ ลักษณะที่ดิน และการยื่นคำขอ

ข้อ ๒๑ ที่ดินที่จะขึ้นทะเบียนต้องเป็นที่ดินของรัฐตามมาตรา ๘ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

ข้อ ๒๒ ทบวงการเมืองใดประสงค์จะนำที่ดินของรัฐตามความในข้อ ๒๑ ไปจัดขึ้นทะเบียน ให้ยื่นหนังสือแสดงความประสงค์ต่ออธิบดี สำหรับที่ดินในเขตกรุงเทพมหานคร ในเขตจังหวัดอื่น ให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานตามความในหมวด ๒ ข้อ ๑๑ โดยอนุโลม

ข้อ ๒๓ ที่ดินตามความในข้อ ๑๐ เมื่อได้ดำเนินการถอนสภาพเพื่อให้ทบวงการเมือง ใช้ประโยชน์ในราชการ ตามความต้องการของทบวงการเมืองนั้นๆ แล้ว มิต้องดำเนินการตามวิธีการจัดขึ้นทะเบียนตามความในหมวดนี้อีกแต่อย่างใด

ส่วนที่ ๒ การดำเนินการจัดขึ้นทะเบียน

ข้อ ๒๔ เมื่อได้รับหนังสือแสดงความประสงค์แล้ว ให้จังหวัดดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้อำเภอสอบสวนประวัติความเป็นมาของที่ดิน และให้ความเห็นประกอบการพิจารณา ว่าสมควรให้ทบวงการเมืองนำขึ้นทะเบียนเพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ อย่างไร

(๒) ให้ผู้ขอจัดทำแผนที่ท้ายประกาศกระทรวงมหาดไทย และจัดทำแผนผังการใช้ที่ดิน

(๓) ให้ผู้ขอประสานขอความเห็นจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) ประสานขอความเห็นไปยังผู้บังคับการจังหวัดทหารบก หรือหน่วยทหารพื้นที่ กรณีไม่มีจังหวัดทหารบก ว่ามีข้อขัดข้องทางด้านยุทธศาสตร์ หรือไม่อย่างไร

(๕) ประสานไปยังสถานีพัฒนาที่ดินพื้นที่ เพื่อตรวจสอบว่าเป็นที่ดินอยู่ในเขตประกาศจำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวรหรือไม่

(๖) ตรวจสอบว่าเป็นพื้นที่ทับซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอื่น เช่น เขตปฏิรูปที่ดิน เขตป่าไม้ หรือไม่ ถ้าเป็นที่ทับซ้อนดังกล่าว ให้ขอความเห็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่นั้นๆ ประกอบการพิจารณา

(๗) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศการจัดขึ้นทะเบียนตามขอบเขตและเนื้อที่ที่รังวัดได้ตาม (๒) ให้ราษฎรทราบมีกำหนด ๓๐ วัน ประกาศให้ปิดในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดิน ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน และในบริเวณที่ดินนั้นแห่งละ ๑ ฉบับ

(๘) ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการตามข้อ ๗ แล้วแต่กรณี พิจารณาให้ความเห็น

ข้อ ๒๕ การสอบสวนประวัติความเป็นมาของที่ดิน ตามความในข้อ ๒๔ (๑) ให้สอบสวนให้ได้ความว่า เป็นที่ดินของรัฐประเภทใด

(๑) กรณีเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง การสอบสวนให้ระบุนายละเอียด ลักษณะทางกายภาพของที่ดินว่ามีสภาพอย่างไร เช่น ที่ราบลุ่ม ที่ดอน ที่โล่งเตียน หรือมีสภาพเป็นป่าไม้ หากมีสภาพเป็นป่าไม้ มีต้นไม้ขึ้นโดยกระจุกตัวอยู่หนาแน่น หรือกระจายตัวทั่วไป ปัจจุบันมีผู้ครอบครองทำประโยชน์หรือไม่ อย่างไร หากมีผู้ครอบครอง เป็น การครอบครองที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ผู้ครอบครองยอมรับ หรือยินยอมออกจากที่ดินหรือไม่ อย่างไร

(๒) กรณีที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันซึ่งถูกถอนสภาพโดยผลของกฎหมายอื่น การสอบสวนให้ดำเนินการตามความในข้อ ๑๓ (๑) ส่วนการพิจารณาว่า ที่ดินได้ถูกถอนสภาพโดยผลของกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร และกระบวนการในการขอใช้ที่ดินดังกล่าวจะต้องขอความเห็นหรือความยินยอมจากหน่วยงานผู้กำกับดูแลอย่างไร ให้พิจารณาตามบทบัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดว่าด้วยการนั้นๆ

ข้อ ๒๖ ให้นำความในหมวด ๒ ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๕ ข้อ ๑๖ ข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๗ เมื่อกรมที่ดินพิจารณาแล้วไม่มีข้อขัดข้อง ให้พิจารณายกร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจัดขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐ เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ เสนอกระทรวงมหาดไทยพิจารณาดำเนินการต่อไป

หากที่ดินที่ขอจัดขึ้นทะเบียนเป็นที่ดินที่มีการหวงห้ามตามความในมาตรา ๙ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดินให้ดำเนินการยกร่างออกประกาศกระทรวงมหาดไทยเพื่อถอนการหวงห้ามในคราวเดียวกันด้วย

ส่วนที่ ๓

การดำเนินการเมื่อได้รับการจัดขึ้นทะเบียนแล้ว

ข้อ ๒๘ เมื่อได้ดำเนินการจัดขึ้นทะเบียนแล้ว ให้นำความในหมวด ๒ ข้อ ๒๐ (๑) (๒) (๓) และ (๕) มาบังคับใช้โดยอนุโลม

หมวด ๔

การจัดหาผลประโยชน์

ส่วนที่ ๑

ลักษณะที่ดินและการยื่นคำขอ

ข้อ ๒๙ ที่ดินที่จะนำมาจัดหาผลประโยชน์ได้ต้องเป็นที่ดินของรัฐตามมาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

ข้อ ๓๐ ทบวงการเมืองใดประสงค์จะนำที่ดินของรัฐตามความในข้อ ๒๙ ไปจัดหาผลประโยชน์ ให้ยื่นหนังสือแสดงความประสงค์ต่ออธิบดี สำหรับที่ดินในเขตกรุงเทพมหานคร ในเขตจังหวัดอื่น ให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมด้วยเอกสาร หลักฐาน ตามความในหมวด ๒ ข้อ ๑๑ โดยอนุโลม

ข้อ ๓๑ ที่ดินตามความในข้อ ๑๐ เมื่อได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพเพื่อนำไปจัดหาผลประโยชน์ ตามความต้องการของทบวงการเมืองนั้นๆ แล้ว มิต้องดำเนินการตามกระบวนการจัดหาผลประโยชน์ตามข้อ ๓๐ และ ข้อ ๓๒ ของหมวดนี้อีกแต่อย่างใด

ส่วนที่ ๒ การดำเนินการจัดหาผลประโยชน์

ข้อ ๓๒ ให้ดำเนินการความในหมวด ๓ ข้อ ๒๔ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๘) และให้นำความในข้อ ๑๔ ข้อ ๑๕ ข้อ ๑๖ ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ และข้อ ๒๕ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๓๓ การจัดหาผลประโยชน์ ให้ดำเนินการจัดทำประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการมอบหมายให้ทบวงการเมืองจัดหาผลประโยชน์ โดยระบุถึงเขตที่ดิน จำนวนเนื้อที่ดิน ชื่อทบวงการเมือง และกิจการที่มอบหมาย รวมถึงวัตถุประสงค์ในการจัดหาผลประโยชน์เมื่อรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กรณีอธิบดีเป็นผู้จัดหาผลประโยชน์ มิต้องดำเนินการตามความในวรรคแรกแต่อย่างใด

ส่วนที่ ๓ วิธีการจัดหาผลประโยชน์

ข้อ ๓๔ การดำเนินการจัดหาผลประโยชน์ มีวิธีการดำเนินการดังนี้

- (๑) การจัดทำที่ดินให้ประโยชน์ได้
- (๒) การซื้อขาย
- (๓) การแลกเปลี่ยน
- (๔) การให้เช่า
- (๕) การให้เช่าซื้อ

ข้อ ๓๕ การจัดหาผลประโยชน์โดยการขาย การแลกเปลี่ยน และการให้เช่าซื้อ ต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

ข้อ ๓๖ การขายให้กระทำโดยวิธีการขายทอดตลาด เว้นแต่

(๑) การขายที่ดินในกรณีที่มีผู้เช่า หรือผู้อาศัยในที่ดินนั้นติดต่อกันมาไม่น้อยกว่า ๕ ปี ให้กระทำโดยวิธีกำหนดราคาขายตามราคาตลาด และเปิดโอกาสให้ผู้เช่า ผู้อาศัย รวมถึงทายาทของผู้เช่า หรือผู้อาศัย แล้วแต่กรณี มีโอกาสซื้อได้ก่อนผู้อื่น เมื่อไม่เป็นที่ตกลงกัน จึงให้กระทำโดยวิธีขายทอดตลาด หรือ

(๒) การขายที่ดินให้แก่บุคคลผู้มีส่วนได้เสีย หรือได้ช่วยทำประโยชน์ในที่ดินนั้น ให้กระทำโดยวิธีกำหนดราคา แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวหลายคนประสงค์จะซื้อที่ดินแปลงเดียวกัน และไม่อาจตกลงกันได้ ให้กระทำโดยวิธีประกวดราคา

ข้อ ๓๗ การแลกเปลี่ยนที่ดินให้แลกเปลี่ยนกับที่ดินซึ่งมีราคาใกล้เคียงกัน โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการแลกเปลี่ยนนั้น

ข้อ ๓๘ การให้เช่าที่ดิน ให้กำหนดราคาเช่า โดยคำนึงถึงสภาพแห่งท้องที่ ประกอบกับทุนที่ได้ลงไปที่ดินนั้น

ในกรณีให้เช่าที่ดินสำหรับอยู่อาศัย ถ้าผู้ประสงค์จะเช่ามีหลายคนเกินกว่าที่ดินที่กำหนดไว้ ให้พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความจำเป็นและได้รับความเดือดร้อนเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยมากกว่าได้เช่าก่อนตามลำดับ

การให้เช่าที่ดินสำหรับปลูกสร้างอาคาร หรือถาวรวัตถุในเชิงพาณิชย์ ให้พิจารณาเสนอเงื่อนไขที่จะให้อาคารหรือถาวรวัตถุตกเป็นของรัฐภายในกำหนดเวลาหรือไม่ประการใดด้วย

การให้เช่าที่ดินแก่บุคคลผู้มีส่วนได้เสียหรือได้ช่วยทำประโยชน์ในที่ดินนั้น ให้กระทำโดยวิธีการกำหนดราคาเช่า แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวหลายคนประสงค์จะเช่าที่ดินแปลงเดียวกัน และไม่อาจตกลงกันได้ ให้กระทำโดยวิธีประกวดราคาเช่า

ในกรณีให้เช่าที่ดิน ซึ่งถูกกันออกจากที่ดิน ที่ทางราชการไม่ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ถ้าผู้ขอเช่าเป็นผู้ได้ครอบครองที่ดินนั้น ให้กำหนดตามอัตราค่าเช่าปานกลาง ที่มีการเช่าอยู่ในท้องที่นั้นในวันทำสัญญาเช่า และมีให้มีการเช่าช่วงหรือโอนสิทธิการเช่าให้แก่บุคคลอื่น

ข้อ ๓๙ การให้เช่าซื้อที่ดิน ให้กำหนดจำนวนเงินและระยะเวลาส่งใช้เงินเป็นคราวๆ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งท้องที่ประกอบกับทุนที่ได้ลงไปที่ดินนั้น

ถ้าผู้ประสงค์จะเช่าซื้อมีหลายคนเกินกว่าที่ดินที่กำหนดไว้ให้ดำเนินการเช่าซื้อโดยวิธีการจับฉลาก เว้นแต่การเช่าซื้อที่ดินสำหรับอยู่อาศัย ให้พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความจำเป็นและได้รับความเดือดร้อนเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยมากกว่า ได้เช่าซื้อก่อนตามลำดับ

ในกรณีให้เช่าซื้อที่ดิน ซึ่งถูกกันออกจากที่ดินที่ทางราชการไม่ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ถ้าผู้ขอเช่าซื้อเป็นผู้ได้ครอบครองที่ดินนั้น ให้ถือเอาราคาประเมินทุนทรัพย์ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินในวันทำสัญญาเช่าซื้อ เป็นราคาให้เช่าซื้อ การชำระค่าเช่าซื้อจะแบ่งเป็นงวด แต่ละงวดจะชำระเป็นรายปี หรือหลายปีต่องวดก็ได้ แต่ต้องชำระให้เสร็จสิ้นภายในยี่สิบปี

ส่วนที่ ๔

การดำเนินการเมื่อได้รับอนุมัติให้จัดหาผลประโยชน์แล้ว

ข้อ ๔๐ เมื่อได้รับอนุมัติให้มีการจัดหาผลประโยชน์ ให้ดำเนินการดังนี้

- (๑) ให้นำความในหมวด ๒ ข้อ ๒๐ มาบังคับใช้โดยอนุโลม
- (๒) ให้ทบวงการเมืองผู้จัดหาผลประโยชน์ประกาศวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการ วิธีการ และรายละเอียด ให้ราษฎรทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน ประกาศให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดิน ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน และในบริเวณที่ดินนั้น แห่งละ ๑ ฉบับ
- (๓) ผลประโยชน์ที่จัดเก็บได้จากที่ดินรายใด ให้เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดินนั้นตั้งอยู่ กรณีอธิบดีเป็นผู้จัดหาผลประโยชน์ ให้นำผลประโยชน์ที่จัดเก็บได้ส่งเป็นรายได้ของรัฐ
- (๔) ให้ทบวงการเมืองผู้จัดหาผลประโยชน์จัดทำรายงานแสดงผลงานและรายรับรายจ่ายในรอบปีหนึ่งๆ เสนอกระทรวงมหาดไทยทราบ ภายในเดือนมกราคมของทุกปี

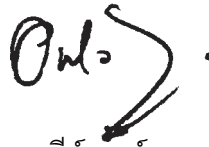
หมวด ๕
เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๔๑ บรรดาค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการดำเนินการตามระเบียบนี้ ให้ทบวงการเมืองผู้ขอเป็นผู้รับผิดชอบ

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๔๒ บรรดาคำขอใดซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๐

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

บัญชีรายชื่อจังหวัดที่เป็นเมืองหลัก

ลำดับที่	ศักยภาพของเมือง	รายชื่อจังหวัด
1	เมืองหลัก หรือ เมืองศูนย์กลางความเจริญ	(1) กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล
2	เมืองหลักเร่งรัด	(2) เชียงใหม่ (3) ชลบุรี (4) ขอนแก่น (5) สงขลา-หาดใหญ่ (6) นครราชสีมา
3	เมืองหลักอันดับรอง หรือ เมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาค	(7) สุราษฎร์ธานี (8) นครศรีธรรมราช (9) ภูเก็ต (10) กระบี่ (11) พังงา (12) ระยอง (13) ฉะเชิงเทรา (14) เพชรบุรี (15) กาญจนบุรี (16) ราชบุรี (17) เชียงราย (18) ลำปาง (19) พิษณุโลก (20) นครสวรรค์ (21) อุบลราชธานี (22) อุตรธานี (23) ร้อยเอ็ด (24) สุรินทร์
4	เมืองอื่นๆ ตามมติคณะรัฐมนตรี	(25) มุกดาหาร

ทะเบียนที่ดินที่ถูกต้องสภาพ

(1) ลำดับที่	(2) ที่ดินที่ถูกต้องสภาพ	(3) ที่ตั้งของที่ดิน			(4) เนื้อที่ถูกต้องสภาพ			(5) วัตถุประสงค์ ในการถอนสภาพ	(6) ประกาศชักจูงเงิน เล่ม ตอน วัน เดือน ปี	(7) หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ไร่	งาน	ตารางวา			
	(1) สถานที่เดิมของที่ดิน (2) สภาพการใช้ประโยชน์ (3) จำนวนเนื้อที่ ไร่.....งาน.....ตารางวา (4) หนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน เลขที่.....									

ข้อเสนอแนะนำในการลงรายละเอียดในตารางข้อมูลทะเบียนที่ดินที่ถูกถอนสภาพ

- (1) ให้ลงรายละเอียด ลำดับที่ เรียงตามลำดับก่อนหลังของที่ดินที่ถูกถอนสภาพ
- (2) ให้ลงรายละเอียดที่ดินที่ถูกถอนสภาพ ว่า สถานะเดิมก่อนถูกถอนสภาพเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประเภทใด เช่น เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองร่วมกัน หรือเป็นที่หวงห้าม หรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมือง ใช้ประโยชน์อย่างใด เช่น เป็นที่เลี้ยงสัตว์ มีหลักฐานอย่างใด เช่น ทะเบียนที่สาธารณณะ เลขที่ดิน หรือหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่เท่าใด เนื้อที่เดิมเท่าใด เป็นต้น
- (3) ให้ลงรายละเอียดที่ตั้งของที่ดินที่ถูกถอนสภาพ ว่า ตั้งอยู่ที่ใด ตำบล อำเภอ จังหวัดใด
- (4) ให้ลงรายละเอียดจำนวนเนื้อที่ที่ดินที่ถูกถอนสภาพ ว่า มีเนื้อที่ จำนวนกี่ไร่ - งาน - ตารางวา
- (5) ให้ลงรายละเอียดวัตถุประสงค์ในการถอนสภาพ ว่า นำไปใช้เพื่อกิจการใด เช่น นำไปใช้ประโยชน์ในราชการ นำไปจัดหาผลประโยชน์ เป็นต้น
- (6) ให้ลงรายละเอียด ว่า ที่ดินที่ได้ถูกถอนสภาพโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกานำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ตอน วนเดือนปีใด
- (7) ให้ลงรายละเอียดอื่นๆ ที่เห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เพื่อการอ้างอิง

ทะเบียนทวงถามการคืนเงินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

(1) ลำดับ ที่	(2) ชื่อทวงถามการคืนเงิน ผู้ให้	(3) ที่ตั้งของที่ดิน			(4) เนื้อที่			(5) วัตถุประสงค์ ในการใช้	(6) สถานะเดิม ของที่ดิน	(7) ประกาศกระทรวงมหาดไทย วัน เดือน ปี	(8) ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ตอน วัน เดือน ปี	(9) หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ไร่	งาน	ตารางวา					

ข้อเสนอแนะนำในการลงรายละเอียดในตารางข้อมูลทะเบียนทางการเมืองผู้ได้รับการจัดขึ้นทะเบียนที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในราชการ

- (1) ให้ลงรายละเอียด ลำดับที่ เรียงตามลำดับก่อนหลังของที่ดินที่ได้ดำเนินการจัดให้ทางการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ
- (2) ให้ลงรายละเอียดชื่อทางவการเมืองผู้ขอใช้
- (3) ให้ลงรายละเอียดที่ดินที่ตั้งที่ดินที่ได้ดำเนินการจัดให้ทางการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการว่าตั้งอยู่ที่ ตำบล อำเภอ จังหวัดใด
- (4) ให้ลงรายละเอียดจำนวนเนื้อที่ดินที่ได้ดำเนินการจัดให้ทางการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ ว่า มีเนื้อที่ จำนวนกี่ ไร่ - งาน - ตารางวา
- (5) ให้ลงรายละเอียดวัตถุประสงค์ในการใช้ ว่า นำที่ดินไปใช้เพื่อประโยชน์ในราชการอย่างใดบ้าง เช่น ใช้เป็นที่ตั้งสำนักงาน สร้างบ้านพัก เป็นต้น
- (6) ให้ลงรายละเอียดสถานะเดิมของที่ดิน ว่า ที่ดินที่นำมาจัดให้ทางการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการเดิม เป็นที่ดินของรัฐประเภทใด เช่น เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นที่หวงห้ามหรือสงวนไว้ ตามความต้องการของทบวงการเมือง หรือเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า
- (7) ให้ลงรายละเอียด ว่า กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดขึ้นทะเบียนเพื่อให้ทางการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ เมื่อวันเดือนปีใด
- (8) ให้ลงรายละเอียด ว่า ได้มีการนำประกาศการจัดขึ้นทะเบียนเพื่อให้ทางการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ตอน ใด หรือกรณีไม่มีประกาศการจัดขึ้นทะเบียน แต่ได้มีการถอนสภาพเพื่อนำที่ดินไปจัดใช้ประโยชน์ในราชการ การถอนสภาพดังกล่าวได้มีการนำพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ตอน ใด หรือวันเดือนปีใด
- (9) ให้ลงรายละเอียดอื่นๆ ที่เห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เพื่อการอ้างอิง

ทะเบียนทบทวนการเมืองเมืองผู้ได้รับการจัดหาผลประโยชน์ที่ดินของรัฐ

(1) ลำดับ ที่	(2) ชื่อทบทวนการเมือง ผู้จัดหาผลประโยชน์	(3) ที่ตั้งของที่ดิน			(4) เนื้อที่			(5) วิธีการ จัดหาผลประโยชน์	(6) สถานะเดิม ของที่ดิน	(7) ประกาศกระทรวงมหาดไทย วัน เดือน ปี	(8) ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ตอน วัน เดือน ปี	(9) หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ไร่	งาน	ตารางวา					

ข้อเสนอแนะนำในการลงรายละเอียดในตารางข้อมูลทะเบียนทางการเมืองผู้ได้รับการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

- (1) ให้ลงรายละเอียด ลำดับที่ เรียงตามลำดับก่อนหลังของที่ดินที่ได้นำมาดำเนินการจัดหาผลประโยชน์
- (2) ให้ลงรายละเอียดชื่อหน่วยงานการเมือง ผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดหาผลประโยชน์
- (3) ให้ลงรายละเอียดที่ตั้งของที่ดินที่นำมาดำเนินการจัดหาผลประโยชน์ ว่า ตั้งอยู่ที่ท้องที่ ตำบล อำเภอ จังหวัดใด
- (4) ให้ลงรายละเอียดจำนวนเนื้อที่ที่ดินที่ได้รับมอบหมายให้นำมาจัดหาผลประโยชน์ ว่า มีเนื้อที่ จำนวนกี่ ไร่ – งาน – ตารางวา
- (5) ให้ลงรายละเอียดวิธีการจัดหาผลประโยชน์ที่ได้รับมอบหมาย ว่า ดำเนินการโดยวิธีใด เช่น การขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่า หรือให้เช่าซื้อ เป็นต้น
- (6) ให้ลงรายละเอียดสถานะเดิมของที่ดิน ว่า ที่ดินที่นำมาจัดหาผลประโยชน์เดิมเป็นที่ดินของรัฐประเภทใด เช่น เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นที่หวงห้ามหรือสงวนไว้ ตามความต้องการของหน่วยงานราชการเมือง หรือเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า
- (7) ให้ลงรายละเอียด ว่า กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศมอบหมายให้มีการจัดหาผลประโยชน์ วันเดือนปีใด
- (8) ให้ลงรายละเอียด ว่า ได้มีการนำประกาศการมอบหมายให้มีการจัดหาผลประโยชน์ ไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ตอน วันเดือนปีใด หรือกรณีไม่มีประกาศมอบหมาย แต่ได้มีการถอนสภาพเพื่อนำที่ดินไปจัดหาผลประโยชน์ การถอนสภาพดังกล่าว ได้มีการนำพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ตอน วันเดือนปีใด
- (9) ให้ลงรายละเอียดอื่นๆ ที่เห็นว่าจำเป็นต้องนำไปใช้เพื่อการอ้างอิง

**ระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 9
แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
พ.ศ. 2543**

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้กำหนดให้การอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้ ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีกฎกระทรวงฉบับที่ 77 (พ.ศ.2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2539 กำหนดให้หินทุกชนิดเป็นหินประดับหรือหินอุตสาหกรรม ทำให้การขออนุญาตระเบิดและย่อยหินในที่ดินของรัฐ ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินยุติลง ประกอบกับกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายที่ดินในบางท้องที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2543”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2535

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใด ในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราขอนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

“คณะกรรมการประจำจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราขอนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประจำจังหวัด

“แหล่งดินลูกรัง” หมายความว่า บริเวณที่ทางราชการกำหนดไว้เป็นพื้นที่ขุดดินลูกรัง

ข้อ 5 ให้อธิบดีกรมที่ดินรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด 1

คณะกรรมการ

ข้อ 6 คณะกรรมการประกอบด้วย

(1) อธิบดีกรมที่ดิน	เป็นประธานกรรมการ
(2) ผู้แทนกระทรวงกลาโหม	เป็นกรรมการ
(3) ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	เป็นกรรมการ
(4) ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม	เป็นกรรมการ
(5) ผู้แทนกรมการปกครอง	เป็นกรรมการ
(6) ผู้แทนกรมการผังเมือง	เป็นกรรมการ
(7) ผู้แทนกรมโยธาธิการ	เป็นกรรมการ
(8) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	เป็นกรรมการ
(9) ผู้แทนกรมทรัพยากรธรณี	เป็นกรรมการ
(10) ผู้แทนกรมป่าไม้	เป็นกรรมการ
(11) ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน	เป็นกรรมการ
(12) ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม	เป็นกรรมการ
(13) ผู้อำนวยการกองสำรวจและควบคุมที่ดินของรัฐ
กรมที่ดิน	เป็นกรรมการ
และเลขานุการ
(14) หัวหน้าฝ่ายควบคุมที่ดินของรัฐ
กองสำรวจและควบคุมที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน	เป็นกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 7 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ พิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการขออนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เฉพาะกรณีที่อธิบดีกรมที่ดินเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ 8 คณะกรรมการประจำจังหวัด ประกอบด้วย

(1) ผู้ว่าราชการจังหวัด	เป็นประธานกรรมการ
(2) ปลัดจังหวัด	เป็นกรรมการ
(3) ผังเมืองจังหวัด	เป็นกรรมการ
(4) โยธาธิการจังหวัด	เป็นกรรมการ
(5) ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด	เป็นกรรมการ
(6) ป่าไม้จังหวัด	เป็นกรรมการ
(7) ผู้อำนวยการสำนักงานโบราณคดี
และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
ที่รับผิดชอบในเขตจังหวัดพื้นที่ (ถ้ามี)	เป็นกรรมการ
(8) ศึกษาธิการจังหวัด	เป็นกรรมการ
(9) ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่	เป็นกรรมการ
(10) นายช่างแขวงการทาง	เป็นกรรมการ
(11) อุตสาหกรรมจังหวัด	เป็นกรรมการ
(12) หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด	เป็นกรรมการ
(13) ผู้แทนสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค	เป็นกรรมการ
(14) ผู้แทนหน่วยงานทหารในพื้นที่ที่ได้รับแต่งตั้ง
จากกองบัญชาการทหารสูงสุด	เป็นกรรมการ
(15) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ

(16) นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นกรรมการ
กิ่งอำเภอ แห่งท้องที่ที่เกี่ยวข้อง

(17) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 9 ให้คณะกรรมการประจำจังหวัดมีหน้าที่ พิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการขออนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เฉพาะกรณีที่ว่าราชการจังหวัดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

หมวด 2

การยื่นคำขอและดำเนินการ

ข้อ 10 ให้ผู้ขอยื่นคำขอตามแบบ ท.ด.64 ทำระเบียบนี้พร้อมด้วยแผนที่สังเขปซึ่งแสดงว่าในรัศมีห้าร้อยเมตรมีถาวรวัตถุ หรือสิ่งปลูกสร้าง หรือพืชพันธุ์ไม้ หรือทรัพยากรอันมีค่าอย่างใดบ้างหรือไม่ ต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่สำหรับท้องที่ซึ่งรัฐมนตรียังไม่ได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายที่ดินของนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2528 ส่วนในท้องที่อื่นให้ยื่นต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา แล้วแต่กรณี

กรณีพื้นที่ที่ขออนุญาตอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ผู้ขอต้องแนบหลักฐานการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าของพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย

ข้อ 11 เมื่อได้รับคำขอแล้วให้ลงบัญชีรับทำการและคุมเรื่อง (ท.อ.14) หรือบัญชีรับทำการ (บ.ท.ด.2) แล้วแต่กรณี และให้จัดทำทะเบียนคุมเรื่องตามแบบแนบทำระเบียบนี้

ข้อ 12 ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง วัตถุประสงค์ และเหตุผลที่ขออนุญาตโดยละเอียดตามแบบ ท.ด.66 ทำระเบียบนี้

ข้อ 13 ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือผู้ได้รับมอบหมาย ออกไปชั้นสูตรสอบสวน ณ ที่ดินที่ขออนุญาตตามแบบ ท.ด.67 ทำระเบียบนี้ และให้ช่างรังวัดทำการรังวัดที่ดินแปลงที่ขอ ถ้าอำเภอหรือกิ่งอำเภอใดไม่สามารถดำเนินการรังวัด ให้เสนอเรื่องไปยังจังหวัด เพื่อส่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดจัดช่างรังวัดออกไปทำการรังวัดเป็นกรณีพิเศษ โดยให้ผู้ขอออกค่าใช้จ่ายและนำทำการรังวัด

ข้อ 14 ผู้ขอหรือผู้ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากผู้ขอ มีหน้าที่นำเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในภูมิภาคไปทำการตรวจสอบพื้นที่ตามกำหนดหน้าที่เจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบ

ข้อ 15 การรังวัดและทำแผนที่ ตามข้อ 13 ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) กรณีมีระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศเพื่อออกโฉนดที่ดินหรือระวางรูปถ่ายทางอากาศเพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) ให้ทำการรังวัดกำหนดตำแหน่งลงในรูปถ่ายทางอากาศและจำลองจากรูปแผนที่ดังกล่าวมาใช้ได้ แต่ต้องวัดระยะโดยรอบแปลงไว้ตรวจสอบและคำนวณเนื้อที่โดยวิธีคณิตศาสตร์หรือโดยมาตราส่วน

(2) กรณีไม่มีระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศและระวางรูปถ่ายทางอากาศตาม (1) ให้ทำการรังวัดเฉพาะแปลง และคำนวณเนื้อที่โดยวิธีคณิตศาสตร์แสดงตำแหน่งถาวรวัตถุหรือสิ่งสำคัญอย่างอื่นในรัศมีห้าร้อยเมตร โดยระบุว่า ถาวรวัตถุหรือสิ่งสำคัญนั้นอยู่ห่างจากที่ดินที่ขออนุญาตเป็นระยะเท่าใด ให้ปรากฏในแผนที่ด้วย

(3) ทุกมุมเขตที่ดินที่ขออนุญาตให้ผู้ขอปักหลักคอนกรีตหรือหลักไม้แก่นให้มีความคงทนตลอดอายุการอนุญาต โดยให้ปักสูงจากพื้นดินประมาณห้าสิบเซนติเมตร ทาสีแดงและให้เห็นได้ง่าย

กรณีมุมเขตที่ดินที่ขออนุญาตไม่อาจปักหลักได้ ให้ปักหลักพยานตามระเบียบโดยอนุโลม

(4) ให้ช่างรังวัดลงที่หมายรูปแผนที่ที่ดินที่ขออนุญาตและเส้นทางที่ใช้เข้าออกสู่ทางหลวงในแผนที่ภูมิประเทศ 1 : 50,000 และให้แสดงรายละเอียดในแผนที่ด้วย ดังนี้

ก. ชื่อ หมายเลขชุด และหมายเลขระวางแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1 : 50,000

ข. ตารางเส้นกริดและค่าพิกัดจากระบบ ยู ที เอ็ม (จากขอบระวางแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1 : 50,000)

ค. ที่ตั้งของที่ดินอยู่หมู่ที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด ในรัศมีห้าร้อยเมตรมีสิ่งปลูกสร้างที่เป็นถาวรวัตถุ วัด สำนักสงฆ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ปุชนียสถาน ถ้ำ ทางสาธารณประโยชน์หรือสิ่งอื่นใด ในลักษณะคล้ายคลึงกับที่กล่าวหรือไม่

ง. ห่างจากทางหลวงสายประธานเท่าใด

จ. อยู่ในพื้นที่ที่มีการจัดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพหรือไม่

ฉ. ลงลายมือชื่อผู้ขออนุญาตและช่างรังวัดรับรองว่า แผนที่นั้นถูกต้องตรงกับความจริงและตรงกับความจริงตามคำขออนุญาต

ข้อ 16 ในการออกไปชั้นสุตรสอบสวนยังที่ดินที่ขออนุญาต ให้เก็บตัวอย่างดินจากจุดต่างๆ ภายในเขตที่ขออนุญาต รวมสี่จุด ที่อาจมองเห็นได้ว่ามีลักษณะแตกต่างกัน และอยู่ห่างกันตามสมควร ให้เจ้าหน้าที่ผู้ชั้นสุตรสอบสวนแสดงจุดที่เก็บดินให้ปรากฏในรูปแผนที่ และทำหลักฐานรับรองว่าเป็นดินที่เก็บจากจุดที่เก็บดินในรูปแผนที่นั้น ดินแต่ละจุดที่เก็บมาจะต้องมีน้ำหนักไม่น้อยกว่าครึ่งกิโลกรัม แล้วบรรจุหีบห่อส่งให้กรมทรัพยากรธรณีตรวจวิเคราะห์ ถ้าเป็นกรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของอธิบดีกรมที่ดิน ให้ระบุในหนังสือนำเสนอด้วยว่าขอให้กรมทรัพยากรธรณีแจ้งผลการตรวจวิเคราะห์ให้กรมที่ดินทราบโดยตรง

ข้อ 17 เมื่อได้มีการชั้นสุตรสอบสวนแล้ว ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ประกาศการขออนุญาตประกอบกิจการในที่ดินของรัฐให้ทราบมีกำหนดสามสิบวันตามแบบ ท.ด.25 ประกาศนั้นให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และบริเวณที่ดินที่ขออนุญาตแห่งหนึ่งฉบับ

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ส่งเรื่องพร้อมรายงานและชี้แจงเหตุผลว่าสมควรจะอนุญาตหรือไม่ หรือสมควรจะอนุญาตภายในเขตกว้างยาวและเนื้อที่เท่าใด เนื่องจากเหตุผลประการใด เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดภายในเจ็ดวันทำการ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

เอกสารเรื่องราวการขอและการดำเนินการ (ยกเว้นการเก็บตัวอย่างดิน) ให้จัดทำสามสิบสองชุด
กรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดเอกสารเรื่องราวการขอและการดำเนินการ
ให้จัดทำสิบห้าชุด

ข้อ 18 กรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของอธิบดีกรมที่ดิน เมื่อจังหวัดได้รับเรื่องราวจากอำเภอ
หรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หากตรวจสอบแล้วปรากฏการ
ดำเนินการถูกต้องตามวิธีการที่กล่าวข้างต้น ให้จังหวัดส่งเรื่องราวให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในภูมิภาค
แห่งละหนึ่งชุด เพื่อตรวจสอบแจ้งหน่วยเหนือและส่งเรื่องราวที่เหลือทั้งหมดพร้อมความเห็นไปกรมที่ดิน
ภายในเจ็ดวันทำการ

ข้อ 19 เมื่อกรมที่ดินได้รับเรื่องราวจากจังหวัด หากตรวจสอบแล้วปรากฏว่าการดำเนินการของ
อำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และของจังหวัดถูกต้องแล้ว
ให้ดำเนินการดังนี้

(1) ส่งเรื่องราวการขออนุญาตและการดำเนินการให้กรรมการคนละหนึ่งชุด เพื่อทำการ
ตรวจสอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน แล้วนำผลการตรวจสอบและความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการ
ในวันประชุม

(2) นัดประชุมคณะกรรมการภายในสามสิบวันทำการ นับแต่วันที่คณะกรรมการได้รับ
เรื่องราวเพื่อทำการตรวจสอบตาม (1)

การอนุญาตหรือไม่อนุญาตของกรมที่ดินต้องดำเนินการให้เสร็จภายในเจ็ดวันทำการ
นับแต่วันที่คณะกรรมการรับรองรายงานการประชุม

ข้อ 20 กรณีการอนุญาตอยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อจังหวัดได้รับเรื่องราวจาก
อำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และตรวจสอบแล้วเห็นว่า
อำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขาได้ดำเนินการถูกต้องแล้ว ให้
จังหวัดดำเนินการดังนี้

(1) ประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดังนี้

ก. สำนักงานป่าไม้จังหวัด ว่าอยู่ในเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี หรือเขต
ป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรืออยู่ในโครงการที่ทางราชการจะ
กำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ หรือในเขตที่ทางราชการได้สงวนหวงห้ามไว้ให้เป็นป่า หรือไม่ และมีไม้มีค่า
ขึ้นอยู่มากน้อยเพียงใด

ข. หน่วยทหารในเขตพื้นที่ ว่าอยู่ในเขตที่มีความสำคัญกับทางยุทธศาสตร์ประการ
ใดบ้าง จะควรอนุญาตหรือไม่

ค. สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่รับผิดชอบในเขตจังหวัด
พื้นที่ว่าบริเวณที่ขออนุญาตมีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือเป็นแหล่งโบราณคดีซึ่งมีความ
สำคัญในทางประวัติศาสตร์ อย่างไรหรือไม่

ง. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าจะมีข้อขัดข้องประการใดบ้าง จะควรอนุญาต
หรือไม่

จ. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ว่าขัดกับหลักเกณฑ์ทางด้านสิ่งแวดล้อม ตามมติ

คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2529 เรื่อง การพิจารณาอนุญาตให้ขุดที่ดินลูกรังและหินผุหรือไม่ จะควรอนุญาตหรือไม่

จ. หน่วยราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามแต่จะเห็นสมควร เช่น แขวงการทาง

ข. อำเภอท้องที่หรือกิ่งอำเภอท้องที่ ว่าจะมีข้อขัดข้องประการใดบ้าง จะควรอนุญาตหรือไม่ สำหรับท้องที่ที่เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาเป็นผู้รับคำขอ

การประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้ทำเป็นหนังสือ และถ้าจะต้องส่งทางไปรษณีย์ ให้ส่งโดยลงทะเบียนตอบรับ และให้มีการเร่งรัดขอทราบผลทุกเดือน ถ้าหน่วยงานใดไม่เสนอความเห็นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้มีหนังสือ ให้พิจารณาโดยถือว่าหน่วยงานนั้นให้ความเห็นชอบ ตามนัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2529

(2) เมื่อได้รับความเห็นจากหน่วยราชการตาม (1) ครบถ้วน หรือเมื่อครบกำหนด หนึ่งร้อยแปดสิบวันแล้ว ยังไม่ได้รับแจ้ง ให้นัดประชุมคณะกรรมการประจำจังหวัดเพื่อพิจารณาภายในสิบห้าวันทำการ การอนุญาตหรือไม่อนุญาตของจังหวัดจะต้องดำเนินการให้เสร็จภายในเจ็ดวันทำการ นับแต่วันที่คณะกรรมการประจำจังหวัดรับรองรายงานการประชุม

ข้อ 21 เมื่ออธิบดีกรมที่ดินหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาแล้ว ให้แจ้งผลการพิจารณาสัทธิให้ผู้ขอและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทราบ

ในกรณีที่ดินอธิบดีกรมที่ดินหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีพิจารณาแล้วไม่อนุญาตตามคำขอ ให้แจ้งสิทธิในการอุทธรณ์คัดค้านแก่ผู้ขออนุญาตทราบด้วย

หมวด 3

หลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาต

ข้อ 22 ที่ดินที่จะอนุญาตต้องเป็นที่ดินของรัฐ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

(1) ที่ดินซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง

(2) ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน หากการอนุญาตไม่ขัดต่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันของราษฎร และสภาตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาตามกฎหมายไม่ขัดข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่จะอนุญาตได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยแล้ว

(3) ที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนสิทธิในที่ดินให้แก่รัฐ หรือทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์หรือปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่าจนตกเป็นของรัฐตามประมวลกฎหมายที่ดิน

ข้อ 23 การอนุญาต ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) ผู้ขอต้องเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลสัญชาติไทย และประกอบกิจการด้วยตนเอง

(2) ไม่เป็นอันตรายต่อทรัพย์สินของแผ่นดินและของเอกชนที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง

(3) จำนวนเนื้อที่ที่ควรอนุญาตในจังหวัดหนึ่งๆ โดยผู้ขอจะขอกี่แห่งก็ตาม เมื่อรวมเนื้อที่ทั้งหมด รายหนึ่งๆ ต้องไม่เกินสิบไร่ ถ้าผู้ขอรายใดเป็นคู่สมรสของผู้ขออีกรายหนึ่งหรือของผู้ที่ได้รับอนุญาตเนื้อที่ที่จะอนุญาตเมื่อรวมกันแล้วไม่ควรเกินสิบไร่ เว้นแต่จะมีเหตุอันสมควร

ข้อ 24 การขุดตักดินลูกรังหรือหินผุ นอกจากจะพิจารณาตามข้อ 23 แล้ว ที่ดินที่ขออนุญาต ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังนี้ด้วย

(1) ต้องไม่เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 ตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการกำหนดชั้นคุณภาพ ลุ่มน้ำ

กรณีพื้นที่ที่ขออนุญาตเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 ตามมติคณะรัฐมนตรี จะอนุญาตได้เมื่อ ปรากฏว่า

ก. เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศอย่างแท้จริง และไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือหาพื้นที่ดำเนินการที่อื่นได้ และ

ข. เป็นกิจกรรมที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงว่ามีลักษณะ ของกิจกรรมตาม ก. และมีความจำเป็นต้องดำเนินการอย่างแท้จริง

(2) ต้องไม่เป็นพื้นที่สงวนหรือหวงห้ามตามหลักเกณฑ์ทางด้านสิ่งแวดล้อม ตามมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2529 ดังนี้

ก. ที่ดินที่มีชั้นลูกรังและหินผุอยู่ใต้ผิวดินที่ระดับความลึกมากกว่าสี่สิบห้าเซนติเมตร

ข. พื้นที่ที่มีความลาดชันมากจนเป็นเหตุให้เกิดการพังทลายในบริเวณที่ขุดลูกรัง และหินผุ หรือบริเวณใกล้เคียง

ค. พื้นที่ที่มีสภาพป่าสมบูรณ์

ง. บริเวณที่มีสภาพทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ทางโบราณคดี หรือทางศิลปกรรม และศาสนสถาน

จ. บริเวณที่มีความงามของธรรมชาติ

ฉ. แหล่งที่มีซากดึกดำบรรพ์หรือโครงสร้างทางธรณีวิทยาที่สำคัญและหายาก

ช. สถานที่หรือบริเวณที่ราษฎรให้ประโยชน์ร่วมกัน

ซ. บริเวณที่มีแร่ธาตุที่มีค่าในปริมาณที่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

ฌ. บริเวณที่อยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำภายในระยะหนึ่งร้อยเมตร

ญ. แหล่งพืชพันธุ์ที่มีคุณค่าหรือหายาก

ฎ. แหล่งอาหารที่สำคัญของสัตว์ป่า

ฏ. แหล่งน้ำหรือพื้นที่ที่อนุญาตแล้วจะมีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ

ฐ. พื้นที่ที่มีความลาดชันเกินร้อยละสามสิบห้า

หมวด 4

การออกไปอนุญาต

ข้อ 25 เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมที่ดิน แล้วแต่กรณี เห็นสมควรอนุญาต ให้ออก ใบอนุญาตตามแบบ ท.ด.69 ทำเรียบร้อยแล้ว แล้วให้ผู้ได้รับอนุญาตลงชื่อรับทราบและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ ระบุไว้หลังใบอนุญาต

การอนุญาตให้ออกใบอนุญาตตามกำหนดเวลาซึ่งสมควรกับกิจการที่กระทำภายในกำหนดไม่เกินห้าปี นับแต่วันออกใบอนุญาต

ข้อ 26 ผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมที่ดิน แล้วแต่กรณี อาจกำหนดเงื่อนไขใดๆ ในการอนุญาตอีกก็ได้

ข้อ 27 ผู้ได้รับอนุญาตต้องไม่กระทำให้พื้นดินที่ได้รับอนุญาตหรือพื้นที่ซึ่งติดต่อยึดสภาพตามสมควร เช่น ขุดพื้นดินลึกจากพื้นดินทั่วไปเกินกว่าห้าเมตร

ข้อ 28 ผู้ได้รับอนุญาตต้องไม่กระทำการอันเป็นการรบกวนบุคคลอื่น เช่น ไม่ทำให้เกิดเสียงดังเกินสมควร ทำกิจการในเวลาวิกาล หรือวางหรือตั้งบรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด เป็นการกีดขวางแก่สาธารณชน

ข้อ 29 ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องจัดทำแผนป้ายประกาศแสดงไว้ในที่เปิดเผยด้านหน้าพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต ตลอดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต แผนป้ายนี้จะต้องจัดทำก่อนดำเนินการ

แผนป้ายต้องมีข้อความแสดงชื่อผู้ได้รับอนุญาต ระยะเวลา จำนวนเนื้อที่ที่ได้รับอนุญาตและแผนที่สังเขปแสดงพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต

หมวด 5

การเลิกและการโอนใบอนุญาต

ข้อ 30 ผู้ได้รับอนุญาตจะโอนสิทธิให้ผู้อื่นไม่ได้ เว้นแต่การโอนให้ทายาทหรือตกทอดทางมรดกหรือโอนตามคำสั่งศาล

ข้อ 31 การเลิกหรือการโอนใบอนุญาตให้ยื่นคำขอต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอยุ่เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา โดยเฉพาะการขอโอนใบอนุญาตจากผู้รับอนุญาตที่ถึงแก่กรรมจะต้องยื่นภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้รับอนุญาตถึงแก่กรรมหรือภายในกำหนดเวลาของอายุใบอนุญาตที่เหลืออยู่ไม่เกินเก้าสิบวัน ถ้าไม่ยื่นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุในวันครบกำหนดเก้าสิบวัน หรือตามอายุของใบอนุญาตที่เหลืออยู่ เมื่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอยุ่เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ได้รับเรื่องราวการขอเลิกหรือการขอโอนใบอนุญาตแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

- (1) ลงบัญชีรับทำการและคุมเรื่อง (ท.อ.14) หรือบัญชีรับทำการ (บ.ท.ด.2)
- (2) เรียกใบอนุญาตรวมเรื่องไว้
- (3) สอบสวนพิจารณาเรื่องราวเสนอความเห็น

ข้อ 32 การพิจารณาเรื่องราวขอโอนใบอนุญาตให้ดำเนินการดังนี้

(1) กรณีผู้ขอโอนใบอนุญาตเป็นผู้ได้สิทธิตามคำสั่งศาล ให้สอบสวนผู้ขอให้ปรากฏรายละเอียดตามข้อ 23 โดยแนบคำสั่งศาลไว้ในเรื่องและให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอยุ่เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา พิจารณาเรื่องราวเสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมที่ดิน แล้วแต่กรณี

(2) กรณีผู้ขอโอนใบอนุญาตเป็นทายาท ให้สอบสวนว่าเป็นทายาทโดยธรรม หรือผู้รับพินัยกรรม และให้สอบสวนผู้ขอให้ปรากฏรายละเอียดตามข้อ 23 ถ้าเป็นผู้รับพินัยกรรมให้คัดสำเนาพินัยกรรมแนบเรื่องไว้ โดยให้ผู้ขอโอนลงชื่อรับรองสำเนาพินัยกรรมไว้เป็นหลักฐานและให้เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจ

สอบเอกสารลงชื่อ แล้วให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดิน จังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ประกาศการขอโอนใบอนุญาตให้ทราบมีกำหนดสามสิบวัน ตาม แบบ ท.ด.25 ประกาศนั้นให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ที่ทำการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น และบริเวณที่ดินที่ขอโอน ใบอนุญาต เมื่อครบกำหนดแล้วจะมีผู้คัดค้านหรือไม่ก็ตาม ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า ประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา สอบสวนพิจารณาเรื่อง รวบรวมความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมที่ดิน แล้วแต่กรณี

ข้อ 33 กรณีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการอนุญาต เมื่อจังหวัดได้รับเรื่อง รวบรวมข้อ 32 แล้ว ให้ส่งคณะกรรมการประจำจังหวัดพิจารณา

กรณีอธิบดีกรมที่ดินเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการอนุญาต ให้จังหวัดส่งเรื่องรวบรวมความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้กรมที่ดินดำเนินการนำเสนอคณะกรรมการพิจารณา

การพิจารณาเสนอเรื่องรวมการขอโอนใบอนุญาตจากผู้รับอนุญาต ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด พิจารณาวินิจฉัยบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ 23 หรือไม่เพียงพอ ครอบงำหรือไม่ และ ควรกำหนดเงื่อนไขอย่างไร

ข้อ 34 ในการขอเลิกใบอนุญาต ให้ผู้ขอยื่นเรื่องรวบรวมใบอนุญาตต่อนายอำเภอหรือปลัด อำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา เพื่อ เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดหรือส่งเรื่องให้อธิบดีกรมที่ดินสั่งยกเลิกใบอนุญาต แล้วรายงานให้คณะกรรมการ ประจำจังหวัดหรือคณะกรรมการทราบ ตามแต่กรณี

ข้อ 35 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้พิจารณาเรื่องรวมการขอโอนใบอนุญาตเป็นประการใด แล้ว ให้จังหวัดหรือกรมที่ดินแจ้งหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องและผู้ขอทราบ สำหรับการออกใบอนุญาตในการโอน ให้นำความในหมวด 4 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด 6 การขอต่ออายุใบอนุญาต

ข้อ 36 ผู้ได้รับอนุญาตประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอตามแบบ ท.ด.64 ต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดิน จังหวัดสาขา พร้อมสำเนาแผนที่ที่ดินที่ได้รับอนุญาตและสำเนาใบอนุญาต จำนวนสามสิบสองชุด ก่อน ใบอนุญาตสิ้นอายุไม่น้อยกว่าสองร้อยสี่สิบวัน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตพิจารณา เห็นควรผ่อนผัน

กรณีพื้นที่ที่ขออนุญาตอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ผู้ขอ ต้องแนบหลักฐานการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าของพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย

ข้อ 37 เมื่อได้รับคำขอและลงบัญชีรับทำการและคุมเรื่องแล้ว ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา พิจารณา ว่าสมควรต่ออายุใบอนุญาตหรือไม่ ด้วยเหตุผลประการใด โดยไม่ต้องดำเนินการสอบสวนตามแบบ ท.ด.66 ขั้นสูตรสอบสวนตามแบบ ท.ด.67 และไม่ต้องประกาศตามแบบ ท.ด.25

ข้อ 38 ในการพิจารณาให้ความเห็นตามข้อ 37 ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ไปตรวจสอบบริเวณที่ขอต่ออายุใบอนุญาต และตรวจสอบว่าในขณะนั้นพื้นที่ที่ขอต่ออายุใบอนุญาตอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 หรือชั้นที่ 2 ตามมติคณะรัฐมนตรี หรือไม่

ข้อ 39 การไปตรวจสอบตามข้อ 38 สำหรับกรณีชุดักดินลูกรังหรือหินผุ ให้ปฏิบัติตามข้อ 16 ด้วย

ข้อ 40 เมื่อดำเนินการตรวจสอบตามข้อ 36 ถึงข้อ 39 แล้ว ให้ดำเนินการตามข้อ 19 และข้อ 20

หมวด 7

การเพิกถอนใบอนุญาต

ข้อ 41 เมื่อความปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ได้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามข้อ 25 วรรคหนึ่ง และข้อ 26 หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เห็นว่าหากผู้รับอนุญาตประกอบกิจการตามที่ได้รับอนุญาตต่อไป อาจเกิดอันตรายหรือความเสียหายร้ายแรงขึ้นได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเพิกถอนการอนุญาตทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนได้ แล้วแต่จะเห็นสมควร

บทเฉพาะกาล

ข้อ 42 บรรดาคำขออนุญาตซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการในขั้นตอนใดก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะเสร็จสิ้นตามขั้นตอนนั้น และให้ถือว่าไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ สำหรับขั้นตอนต่อไปให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ 43 เมื่อใบอนุญาตหมดอายุ และมีการขอต่ออายุใบอนุญาตในพื้นที่เดิม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาอนุญาตตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2543

(นายวัฒนา อัครเวม)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

เรื่องราวขออนุญาตตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

เลขที่.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี เชื้อชาติ.....

สัญชาติ.....อยู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ขอยื่นเรื่องราวขออนุญาตประกอบกิจการในที่ดินของรัฐ

โดยจะทำการ.....เพื่อประโยชน์ในการ.....

.....เป็นระยะเวลา.....ปี

ต่อนายอำเภอ.....

ที่ดินของรัฐที่ขออนุญาตอยู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....เป็นที่.....

มีอาณาเขต ระยะเวลาว่างยาว และเนื้อที่ปรากฏตามแผนที่ซึ่งได้แนบมาพร้อมกับเรื่องราวนี้นรวม 3 ฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้ขออนุญาต

ความเห็น

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้า

ประจำกิ่งอำเภอ/เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด/

เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา

คำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่

ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า.....

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้อนุญาต

ตำแหน่ง.....

บันทึกการสอบสวนผู้ขออนุญาต
ตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

เขียนที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี เชื้อชาติ.....
สัญชาติ.....อยู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....ขอให้ถ้อยคำต่อนายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า
ประจำกิ่งอำเภอ/เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด/เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา.....
จังหวัด.....ด้วยความสัตย์จริง ดังต่อไปนี้ :-
ข้อ ๑. ข้าพเจ้ามีความประสงค์ขอประกอบกิจการในที่ดินของรัฐ ซึ่งอยู่ในท้องที่ หมู่ที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
โดยจะทำการ.....
เพื่อประโยชน์ในการ.....
และได้ประกอบกิจการนี้มาตั้งแต่.....
ข้อ ๒. ข้าพเจ้ามีอาชีพในปัจจุบัน คือ.....
.....
ข้อ ๓. ทรัพย์สินซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของข้าพเจ้าในเวลานี้มีดังนี้ คือ
(๑)
(๒)
(๓)
(๔)
(๕)
ข้อ ๔. เคยได้รับโทษในทางอาญาอย่างใดบ้างหรือไม่แต่เมื่อใด.....
.....
ข้อ ๕. เคยทำผิดเงื่อนไขตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้อนุญาตไว้แล้ว ประการใด หรือไม่ แต่เมื่อใด
.....
ข้อ ๖. ทูณและเครื่องอุปกรณ์ในการประกอบกิจการเครื่องจักรท่อนแรงกรรมกรมีอะไรบ้าง เท่าใด
และจำนวนกรรมกรซึ่งใช้ในการดำเนินงานมีเท่าใด
(๑)
(๒)
(๓)
(๔)
(๕)

ข้อ ๗. ข้าพเจ้าจำเป็นต้องใช้วัตถุประสงค์เพื่อการ.....
และได้ยื่นคำขออนุญาตให้ใช้แล้วตามคำขอลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้อ ๘. เมื่อข้าพเจ้าได้รับอนุญาตแล้ว ข้าพเจ้าจะดำเนินการด้วยตนเองจะไม่ให้ผู้อื่นทำการแทน
หรือโอนสิทธิไปให้บุคคลอื่น จะยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ทุกประการ หากข้าพเจ้า
หรือบริวารของข้าพเจ้าฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ข้าพเจ้ายินยอมให้เพิกถอนการอนุญาตได้ตามที่เห็น
สมควร

ลงชื่อ.....ผู้ขออนุญาต

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....นายอำเภอ
หรือปลัดอำเภอ
ผู้เป็นหัวหน้าประจำ
กิ่งอำเภอ/
เจ้าพนักงาน
ที่ดินจังหวัด/
เจ้าพนักงานที่ดิน
จังหวัดสาขา

ใบอนุญาตตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อนุญาตให้.....อยู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....ประกอบกิจการ

ในที่ดินของรัฐ.....

ที่ดินที่อนุญาต ตั้งอยู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....มีอาณาเขต ดังนี้ :-

ทิศเหนือ จด.....ยาวประมาณ.....

ทิศตะวันออก จด.....ยาวประมาณ.....

ทิศใต้ จด.....ยาวประมาณ.....

ทิศตะวันตก จด.....ยาวประมาณ.....

เนื้อที่ประมาณ.....ไร่.....งาน.....วา

มีกำหนดเวลา.....ปี สิ้นสุดการอนุญาตตามใบอนุญาตฉบับนี้ในวันที่.....

เดือน.....พ.ศ.

ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุในหลังใบอนุญาตนี้โดยเคร่งครัด หากฝ่าฝืนอาจถูกเพิกถอนการอนุญาตเสียได้

ลงชื่อ ผู้อนุญาต

ตำแหน่ง.....

พนักงานเจ้าหน้าที่

เงื่อนไขการอนุญาตขุดดินลูกรังหรือหินผุ
ตามใบอนุญาตเลขที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ข้อ ๑. ผู้ได้รับอนุญาตต้องประกอบกิจการด้วยตนเอง จะให้ผู้อื่นดำเนินการหรือโอนสิทธิให้ผู้อื่นไม่ได้ และต้องดำเนินการภายในบริเวณที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น

ข้อ ๒. ผู้ได้รับอนุญาตต้องจัดทำแผนป้ายประกาศขนาดกว้าง ๖๐ เซนติเมตร ยาว ๑๒๐ เซนติเมตร แสดงไว้ในที่เปิดเผยด้านหน้าพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต ตลอดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต แผนป้ายนี้จะต้องจัดทำก่อนดำเนินการ

แผนป้ายต้องมีข้อความแสดงชื่อผู้ได้รับอนุญาต ระยะเวลา จำนวนเนื้อที่ที่ได้รับอนุญาตและแผนที่สังเขปแสดงพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต

ข้อ ๓. ผู้ได้รับอนุญาตต้องดำเนินการปกคลุมแนวเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตให้มั่นคงแข็งแรงพร้อมทั้งระบุมุดหลักฐานในบริเวณใกล้เคียงเพื่อให้การขุดตักดินลูกรัง อยู่ภายในขอบเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตและสามารถตรวจสอบได้โดยสะดวกตลอดเวลาที่ได้รับอนุญาต

ข้อ ๔. ผู้ได้รับอนุญาตต้องไม่กระทำให้พื้นที่ที่ได้รับอนุญาตและบริเวณที่ติดต่อกันเสียหายเกินสมควร เช่น ขุดพื้นดินลึกจากพื้นที่ดินธรรมชาติเกินกว่า ๕ เมตร

ข้อ ๕. ผู้ได้รับอนุญาตต้องระมัดระวังมิให้เกิดอันตรายหรือเสียหาย หรืออาจเกิดอันตราย หรือเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการและของเอกชน เช่น ปุชนียสถาน โบราณสถาน วัดวาอาราม สำนักสงฆ์ โบราณวัตถุ อาคาร บ้านเรือน

ข้อ ๖. ผู้ได้รับอนุญาตต้องไม่กระทำการอันเป็นการรบกวนบุคคลอื่น เป็นต้นว่า กระทำเสียงดังเกินควร ทำกิจการในเวลาวิกาล หรือวาง หรือตั้งบรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด เป็นการกีดขวางแก่สาธารณะชน

ข้อ ๗. ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในทางราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้แจ้งให้ผู้ได้รับอนุญาตหยุดทำการ ผู้ได้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามทันที

ข้อ ๘. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอหรือผู้แทนเข้าไปตรวจบริเวณที่ได้รับอนุญาตหรือกิจการที่ผู้ได้รับอนุญาตกระทำ ผู้ได้รับอนุญาตต้องอำนวยความสะดวกให้ตามสมควร

ข้อ ๙. ในการขุดตักดินลูกรังนั้นต้องให้มีแนวลาด ๑๕ องศา จากระดับพื้นดินเดิม

ข้อ ๑๐. ผู้ได้รับอนุญาตต้องบำรุงรักษาเส้นทางที่ทำการขนส่งดินลูกรังให้อยู่ในสภาพดีและใช้การได้อยู่เสมอ

ข้อ ๑๑. เมื่อรัฐต้องการกำหนดพื้นที่บริเวณที่ขออนุญาตเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจถอนการอนุญาตในที่ดินทั้งหมดหรือแต่บางส่วนได้

ข้อ ๑๒. ในระหว่างทำการขุดดินลูกรัง หากผู้ได้รับอนุญาตพบแร่เกิดอยู่ในที่ได้รับอนุญาต ให้ผู้ได้รับอนุญาตหยุดทำการขุดดินลูกรังในบริเวณที่พบแร่แล้วแจ้งให้ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ หรือกรมทรัพยากรธรณี เพื่อทำการตรวจสอบ หากผลการตรวจสอบปรากฏว่า อยู่ในบริเวณที่ได้รับอนุญาตจริง ผู้ได้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยแร่

ข้อ ๑๓. หากขณะดำเนินการได้พบโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุหรือซากโบราณสถานใดๆ ต้องหยุดดำเนินการทันทีและแจ้งให้กรมศิลปากรทราบ

ข้อ ๑๔. ผู้ได้รับอนุญาตต้องดำเนินการป้องกันผลเสียหายต่อพื้นที่เกษตรกรรมและผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

ข้อ ๑๕. ผู้ได้รับอนุญาตต้องปักหลักคอนกรีตหรือหลักไม้แก่น รอบมุมเขตบริเวณที่ได้รับอนุญาต โดยปักลงในดิน โดยส่วนที่อยู่เหนือพื้นดินสูงห้าสิบเซนติเมตรทาสีแดง และให้รักษาลักษณะดังกล่าวไว้ให้ตรวจสอบได้ตลอดอายุการอนุญาต หากปรากฏว่าหลักเขตดังกล่าวมีการเคลื่อนย้ายหรือสูญหาย ต้องแก้ไขและปักหลักใหม่ให้ถูกต้องทันที

ข้อ ๑๖. ก่อนที่จะสิ้นสุดอายุใบอนุญาตต้องดำเนินการปรับปรุงพื้นที่และสภาพแวดล้อมในบริเวณที่ขออนุญาตให้มีลักษณะใกล้เคียงกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบ

ข้อ ๑๗. หากมีการเสียหายเกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินการของผู้ได้รับอนุญาตไม่ว่ากรณีใดๆ ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้นๆ ทุกประการ โดยไม่ตัดสิทธิที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเพิกถอนใบอนุญาตอีกต่างหาก

ข้อ ๑๘. ถ้าผู้ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจถอนการอนุญาตในที่ดินทั้งหมด หรือแต่บางส่วนได้ทันทีโดยไม่จำเป็นต้องบอกกล่าว

ข้อ ๑๙. เมื่อใบอนุญาตสิ้นอายุ ผู้ได้รับอนุญาตต้องหยุดดำเนินการทันที กรณีที่มีการขอต่ออายุใบอนุญาตจะดำเนินการได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาต

ข้อ ๒๐. ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งไม่อนุญาตตามคำขออนุญาต ผู้ขออนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตนั้น

ลงชื่อ.....ผู้ได้รับอนุญาต

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง
พ.ศ. 2543

โดยที่ปรากฏว่าความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องวางทางปฏิบัติเพื่อให้รอบคอบเหมาะสม และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 กระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้ให้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ.2543”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 การดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง เช่น ถมคลองเปลี่ยนสภาพเป็นถนน ผู้ขอจะต้องเป็นทบวงการเมืองตามประมวลกฎหมายที่ดิน และมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาไปใช้เพื่อสาธารณประโยชน์โดยให้ยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อจังหวัดซึ่งที่ดินตั้งอยู่พร้อมเอกสารหลักฐานดังนี้

- (1) โครงการและเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ
- (2) รายละเอียดงบประมาณที่จะใช้ดำเนินการ
- (3) รูปแผนที่และเนื้อที่ตามหลักวิชาการแผนที่ ในกรณีที่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้ใช้รูปแผนที่หลังหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง โดยกำหนดระยะและเนื้อที่บริเวณที่จะดำเนินการด้วย
- (4) แผนผังแสดงการใช้ที่ดินและภาพถ่ายที่ดินที่จะดำเนินการ
- (5) สำเนาระวางแผนที่ สำเนาระวางแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ หรือสำเนาระวางรูปถ่ายทางอากาศแล้วแต่กรณี หมายถึงแสดงอาณาบริเวณที่จะดำเนินการ
- (6) สำเนาแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1 : 50,000 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของที่ดิน

ข้อ 5 เมื่อจังหวัดได้รับคำขอแล้วให้ปฏิบัติดังนี้

(1) แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดิน และพิจารณาความเหมาะสมพร้อมทั้งผลกระทบในด้านต่างๆ

(2) ขอทราบความเห็นไปยังส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งแวดล้อมผังเมืองการจราจร เช่น สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมการผังเมือง กรมเจ้าท่า สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบ

จรรยาบรรณ รวมทั้งขอทราบความเห็นไปยังองค์กรปกครองท้องถิ่น อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขตท้องที่ที่ดินตั้งอยู่ และผู้มีหน้าที่ดูแลพื้นที่เพื่อประกอบการพิจารณา

ข้อ 6 ในการสอบสวนให้คณะกรรมการตามข้อ 5 (1) รวบรวมข้อเท็จจริงในเรื่องเหล่านี้ด้วย คือ

(1) ประวัติความเป็นมาของที่ดินว่าได้สงวนหวงห้ามไว้หรือไม่ เมื่อใด ผู้ใดประกาศสงวนหวงห้าม อาศัยบทกฎหมายใด มีหลักฐานอย่างใดบ้าง ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันตั้งแต่เมื่อใด ราษฎรได้เลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันมาตั้งแต่เมื่อใด เพราะเหตุใด ปัจจุบันสภาพที่ดินเป็นอย่างไร มีผู้ครอบครองทำประโยชน์ทั้งที่ชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้แสดงให้ปรากฏในแผนที่ ตามข้อ 4 (3) ด้วย (ถ้ามี)

(2) ขอความเห็นราษฎรที่ได้เคยใช้ประโยชน์ร่วมกันว่าจะขัดข้องหรือมีความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอย่างไร หรือไม่

ข้อ 7 จังหวัดรวบรวมความเห็นของคณะกรรมการ ความเห็นของส่วนราชการและหน่วยงานตามข้อ 5 (1) และ (2) และเอกสารที่เกี่ยวข้อง รายงาน พร้อมเสนอความเห็นไปให้กระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

ข้อ 8 การอนุมัติตามข้อ 7 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาการอนุมัติการเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง ประกอบด้วย

1. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	เป็นประธาน
2. อธิบดีกรมการปกครอง หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
3. อธิบดีกรมที่ดิน หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
4. อธิบดีกรมโยธาธิการ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
5. อธิบดีกรมการผังเมือง หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
6. เลขาธิการสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
7. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ
8. ผู้อำนวยการกองสำรวจและควบคุมที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน	เป็นกรรมการและเลขานุการ
9. ผู้แทนกองสำรวจและควบคุมที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 9 เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้อนุมัติหรือสั่งการเป็นอย่างอื่นให้จังหวัดแจ้งผู้ขอทราบโดยเร็ว

ข้อ 10 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 24 เมษายน พ.ศ.2543

(นายวัฒนา อิศวเหม)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไปเล่ม 117 ตอนพิเศษ 109 ง วันที่ 30 ต.ค.43

ที่ มท 0718/ว 1019

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท 10200

7 เมษายน 2541

เรื่อง ส่วนราชการขอใช้ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร)

- อ้างถึง 1. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ.2515
ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2515
2. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วน ที่ มท 0607/1/ว 2299 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2525
เรื่อง ส่วนราชการขอใช้ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
3. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0712/ว 370 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2532
เรื่อง ส่วนราชการขอใช้ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้เวียนแจ้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการที่ส่วนราชการขอใช้ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามหนังสือที่อ้างถึง มาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ นั้น

ในปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มาตรา 43 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และมาตรา 67, 68 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบกคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งในขณะนั้นปรากฏว่าได้มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งได้เข้าไปใช้ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อก่อสร้างอาคารสำนักงาน หรืออนุญาตให้เอกชนประกอบกิจการต่างๆ ในที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยไม่มีอำนาจ เป็นการใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตและทำให้เกิดความเสียหายแก่ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงขอชักซ้อมแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความถูกต้องดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น จึงมีฐานะเป็นทบวงการเมืองตามมาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน สามารถที่จะขอใช้ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อประโยชน์ในทางราชการได้ ส่วนเรื่องการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นอำนาจของปลัดกระทรวงมหาดไทย ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ.2515

2. การอนุญาตให้ใช้ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อประกอบกิจการ เช่น ยึดถือ หรือครอบครอง หรือดูแลรักษา หรือขุดดินลูกรัง เป็นอำนาจของอธิบดีกรมที่ดินหรือผู้ว่าราชการจังหวัดท้องที่ แล้วแต่กรณี ตามนัยมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ประกอบด้วยคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 109/2538 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2538

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบและ
ถือปฏิบัติให้ถูกต้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปริญญ์ นาคฉัตรีย์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน

กองสำรวจและควบคุมที่ดินของรัฐ

โทร. 222 - 1840

โทรสาร 222 - 2851

ที่ มท 0723/ว 10962

กรมที่ดิน

ถนนพระพิพิธ กท 10200

4 พฤษภาคม 2544

เรื่อง ทบวงการเมืองขอใช้ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันในเขตปฏิรูปที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- อ้างถึง 1. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0409/ว 26 ลงวันที่ 6 มกราคม 2535
2. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0618/ว 1334 ลงวันที่ 26 เมษายน 2539

ด้วยปรากฏว่าปัจจุบันมีทบวงการเมืองต่างๆ แจ้งความประสงค์ขอใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในเขตพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเป็นจำนวนมาก ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่าที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หากพลเมืองเล็กใช้ร่วมกันหรือเปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินที่พลเมืองใช้ร่วมกันแล้วที่ดินดังกล่าวย่อมถูกถอนสภาพจากการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยผลของพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินฯ และเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ที่จะดำเนินการตามกฎหมายต่อไป แต่หาก ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะนำที่ดินดังกล่าวมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินแล้ว เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับหนังสือยืนยันจาก ส.ป.ก. ว่า ไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินที่ถูกถอนสภาพเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดไปกระทรวงมหาดไทยย่อมมีอำนาจให้ทบวงการเมืองเข้าใช้ประโยชน์ในราชการ หรือดำเนินการขึ้นทะเบียนให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นอำนาจของกระทรวงมหาดไทย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเป็นไปด้วยความถูกต้องและเป็นแนวทางเดียวกัน กรมที่ดินขอแจ้งแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. เมื่อมีทบวงการเมืองแจ้งความประสงค์ขอใช้ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันในเขตพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน ให้ดำเนินการตรวจสอบและวินิจฉัยว่าที่ดินที่ขอใช้ประชาชนเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแล้วหรือไม่ โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0409/ว 26 ลงวันที่ 6 มกราคม 2535

2. ถ้าผลการตรวจสอบวินิจฉัยปรากฏว่า ประชาชนยังไม่เล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นก็ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะนำเสนอกระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินดังกล่าวได้ ให้แจ้งผู้ขอทราบและยุติเรื่องขอใช้ที่ดิน

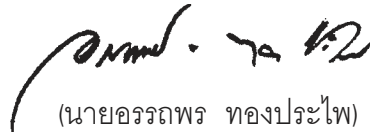
3. ถ้าผลการตรวจสอบวินิจฉัยปรากฏว่า ที่ดินสาธารณประโยชน์ส่วนที่ขอใช้ประชาชนเล็กใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว ให้จังหวัดส่งเรื่องพร้อมแผนที่แสดงตำแหน่งและขอบเขตที่ดินที่ทบวงการเมืองขอใช้ให้ชัดเจน ระบุจำนวนเนื้อที่ที่ขอใช้และเนื้อที่คงเหลือของที่ดินแปลงดังกล่าว ตามหลักฐานแผนที่ของ

กรรมที่ดิน โดยใช้มาตราส่วนที่เหมาะสมแก่การพิจารณาไปให้ ส.ป.ก. พิจารณาว่า ที่ดินที่ทบวงการเมืองขอใช้นั้น ส.ป.ก. จะใช้ที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดไป หรือไม่

4. เมื่อได้รับแจ้งจาก ส.ป.ก. ว่าไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินนั้นเพื่อการปฏิรูปที่ดินตลอดไปแล้ว ก็ให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2541

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรรณพ ทองประไพ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. 2221840, 6223469

โทรสาร 2222851

โทร. (มท) 50801-12 ต่อ 254

ที่ มท 0723/ว 3105

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. 10200

29 ตุลาคม 2544

เรื่อง ข้อความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร)

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0718/ว 3010 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2541

ตามที่ได้ส่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวง
การเมืองใช้ที่ดินของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2541 มาเพื่อให้เจ้าหน้าที่
ถือปฏิบัติ นั้น

เนื่องจากขณะนี้มีส่วนราชการแจ้งความประสงค์ขอใช้ที่ดินสาธารณะเพื่อประโยชน์ใน
ราชการเป็นจำนวนมาก บางรายได้ขอใช้เนื้อที่มากเกินความจำเป็น ซึ่งหากอนุญาตให้ใช้ตามจำนวนที่ขอ
โดยไม่พิจารณาถึงประโยชน์ในการใช้อย่างรอบคอบ ต่อไปก็จะมีที่สาธารณะสำหรับประชาชนใช้
ประโยชน์ร่วมกัน และอาจก่อให้เกิดความเสียหายในอนาคตได้ จึงขอให้จังหวัดกำกับเจ้าหน้าที่และคณะ
กรรมการตามข้อ 9 ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมือง
ใช้ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2541 ได้เคร่งครัดในการพิจารณา
ความเห็นเกี่ยวกับจำนวนเนื้อที่ที่จะให้ใช้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการตามนัยดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(นายวรวิทย์ เลิศลักษณ์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. 0 2222 1840 มท 50801-12 ต่อ 254

โทรสาร 0 2222 2851

ที่ มท 0723/ว 3443

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอังสวาล์ กทม. 10200

27 พฤศจิกายน 2544

เรื่อง มาตรการเกี่ยวกับการอนุมัติให้ส่วนราชการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- อ้างถึง (1) หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0723/ว 13695 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2544
(2) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0718.2/ว 2257 ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2543
(3) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 1202/ว 2074 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2536

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ.2544 เพื่อให้ส่วนราชการที่มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามกฎหมาย ถือปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดให้ทบวงการเมืองที่มีความประสงค์จะขอใช้ที่ดินดังกล่าว จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2541 และจะต้องได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดินจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อน จึงจะเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินได้ นั้น

บัดนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ร้อยตำรวจเอก ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์) ได้เห็นชอบตามมาตรการเกี่ยวกับการอนุมัติให้ส่วนราชการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ที่กรมที่ดินได้เสนอเพื่อการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ฉะนั้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยจึงให้จังหวัดนำบัญชีที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ได้ทำการสำรวจไว้ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0718.2/ว 2257 ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2543 เรื่อง การสำรวจที่ดินสาธารณประโยชน์เพื่อจัดทำทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์ (ตามหนังสือที่อ้างถึง (2)) มากำหนดความเหมาะสมของการใช้ประโยชน์ว่า ที่ดินสาธารณประโยชน์แปลงใดเหมาะสมที่จะสงวนไว้ให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันตลอดไป แปลงใดเหมาะสมที่จะให้ใช้ประโยชน์ในราชการได้ หรือแปลงใดเหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์อย่างอื่น โดยอนุโลมใช้เกณฑ์มาตรฐานที่กรมการผังเมืองได้วางไว้ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 1202/ว 2074 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2536 เรื่องขอให้สงวนที่ไว้ใช้ในอนาคต (ตามหนังสือที่อ้างถึง (3)) ให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน โดยการดำเนินการให้จังหวัดตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องมีผังเมืองจังหวัดร่วมเป็นคณะทำงานหรือคณะกรรมการ และอาจขอความเห็น อบต. กับนายอำเภอท้องที่เพื่อประกอบการดำเนินการ

เมื่อได้มีการกำหนดโซนและจัดทำแผนการใช้ที่ดินเสร็จแล้ว ต่อไปการขอใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์เพื่อสร้างสถานที่ราชการให้ขอจากแปลงที่จังหวัดได้กำหนดไว้เท่านั้น

อนึ่ง สำหรับเรื่องที่อยู่ระหว่างดำเนินการขอใช้หรือถอนสภาพ จะดำเนินการต่อไปเฉพาะเรื่องที่มีความจำเป็นและเป็นโครงการเร่งด่วน มีแผนงานโครงการที่ชัดเจน ทั้งได้รับงบประมาณพร้อมที่จะดำเนินการแล้วเท่านั้น และถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้มีการเข้าใช้ที่ดินไปก่อนโดยพลการ ให้จังหวัดสอบสวนหาตัวเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ.2544 ข้อ 5 และข้อ 8 เพื่อประกอบการขออนุมัติต่อกระทรวงมหาดไทยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวนะศักดิ์ ยุวบูรณ์)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. 0 222 1840 มท 50801-12 ต่อ 254

โทรสาร 0 2222 2851

ที่ มท 0511.3/ว 591

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. 10200

19 กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง มาตรการเกี่ยวกับการอนุมัติให้ส่วนราชการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0723/ว 3443 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2544

ตามที่กระทรวงมหาดไทย ได้เห็นชอบตามมาตรการที่กรมที่ดินเสนอเกี่ยวกับการอนุมัติให้ส่วนราชการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยให้จังหวัดกำหนดความเหมาะสมของการใช้ประโยชน์ว่า ที่ดินสาธารณประโยชน์แปลงใดเหมาะสมที่จะสงวนไว้ให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันตลอดไป แปลงใดเหมาะสมที่ให้อำนาจเพื่อประโยชน์ในราชการ แปลงใดเหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์อย่างอื่น และเมื่อได้มีการกำหนดโซนและจัดทำแผนการใช้ที่ดินเสร็จแล้ว การขอใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์เพื่อสร้างสถานที่ราชการให้ใช้จากแปลงที่จังหวัดได้กำหนดไว้แล้ว นั้น

โดยที่ปรากฏว่ายังมีส่วนราชการขอใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ในแปลงซึ่งมิได้อยู่ในโซนและแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดให้ใช้เพื่อประโยชน์ในราชการตามนัยดังกล่าวข้างต้นอยู่อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งกระทรวงมหาดไทยไม่อาจพิจารณาอนุมัติให้ใช้ที่ดินตามที่ขอได้

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการที่กำหนด และสามารถตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้ จึงขอให้จังหวัดกำชับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องให้ถือปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวโดยเคร่งครัดด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริ แสงมณี)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

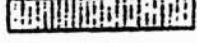
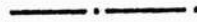
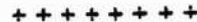
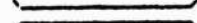
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านกิจการความมั่นคงภายใน

กรมที่ดิน สำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. 0 2622 3469 มท 50801-12 ต่อ 365

โทรสาร 0 2222 2851

แบบเครื่องหมายที่ใช้ในแผนที่แสดงแนวเขตต่างๆ

เครื่องหมาย	
(1)	 แนวเขต.....
(2)	 บริเวณที่เพิกถอน (เฉพาะกรณีเพิกถอนบางส่วน)
(3)	 บริเวณที่กันออก
(4)	 บริเวณประทานบัตรเหมืองแร่ (บริเวณอื่นที่ไม่ประสงค์จะให้ เป็นบริเวณที่กันออก แต่มีพื้นที่อยู่ในแนวเขต
(5)	 เขตเส้นพรมแดนตามกฎหมาย ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ.....
(6)	 เขตจังหวัด
(7)	 เขตอำเภอ เขตกิ่งอำเภอ
(8)	 เขตตำบล เขตองค์การบริหารส่วนตำบล
(9)	 เขตเทศบาล
(10)	 แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ แนวเขตอุทยานแห่งชาติ แนวเขตวนอุทยาน แนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
(11)	 แนวเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี
(12)	 แนวสายส่งไฟฟ้าค้ำยสูง
(13)	 ทางหลวง ถนน ซอย
(14)	 ถนนลูกรัง พื้นถนนอ่อน
(15)	 ถนนเดิมขยาย
(16)	 ถนนโครงการ
(17)	 ทางรถไฟ
(18)	 สะพาน
(19)	 แม่น้ำ คลอง ห้วย
(20)	 อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง
(21)	 คลองส่งน้ำ
(22)	 คลองระบายน้ำ
(23)	 เขื่อน
(24)	 รั้ว
(25)	 เส้นชั้นความสูง
(26)	 ภูเขา ควน เนิน

(27)	◎	ศาลากลางจังหวัด
(28)	◎	ที่ว่าการอำเภอ
(29)	○	ที่ว่าการกิ่งอำเภอ
(30)	⊖	สถานที่ราชการ
(31)	⊕	โรงพยาบาล สถานีอนามัย
(32)	□	หมู่บ้าน บ้าน
(33)	▣	มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน
(34)	⛪	วัด ศาสนสถาน
(35)	⛪	โบสถ์คริสต์ศาสนา
(36)	⛪	สุเหร่า มัสยิด โบสถ์มุสลิม
(37)	⛪	ศาลเจ้า ศาลเทพารักษ์
(38)	⛪	สนามบิน

หมายเหตุ

- สนามบิน ถ้ามีชื่อเฉพาะให้ใส่ชื่อเฉพาะในกรอบแผนที่ด้วย เช่น ท่าอากาศยานลำปาง
- แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ แนวเขตอุทยานแห่งชาติ แนวเขตวนอุทยาน แนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ถ้ามีชื่อเฉพาะ ให้ใส่ชื่อเฉพาะในกรอบแผนที่ด้วย เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- เครื่องหมาย (8) ให้ระบุคำอธิบายเครื่องหมายตามข้อเท็จจริงที่แสดงในกรอบแผนที่
- ในกรณีที่กรอบแผนที่ที่มีพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร
 - ก. เครื่องหมาย (7) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า “เขตของเขต”
 - ข. เครื่องหมาย (8) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า “เขตของแขวง”
 - ค. เครื่องหมาย (27) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า “ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร”
 - ง. เครื่องหมาย (28) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า “สำนักงานเขต”

ที่ มท 0511.3/ว 1833

กระทรวงมหาดไทย
ถนนรัชฎาภิเศก กทม. 10200

31 พฤษภาคม 2549

เรื่อง มาตรการเกี่ยวกับการอนุมัติให้ส่วนราชการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง 1. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0723/ว 3443 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2544
2. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0511.3/ว 591 ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2547

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้วางแนวทางปฏิบัติ กรณี มาตรการเกี่ยวกับการอนุมัติให้ส่วนราชการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ โดยให้นำที่ดินสาธารณะประโยชน์มากำหนดความเหมาะสมของการใช้ประโยชน์ว่าที่ดินแปลงใดมีความเหมาะสมที่ควรสงวนไว้ให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน แปลงใดเหมาะสมที่ให้อำนาจใช้ประโยชน์ในราชการ หรือแปลงใดเหมาะสมให้อำนาจใช้ประโยชน์อย่างอื่น โดยจัดทำแล้วเสร็จภายใน 6 เดือน เมื่อได้กำหนดโซนและจัดทำแผนการใช้ที่ดินเสร็จแล้ว ต่อไปการใช้ที่ดินเพื่อสร้างสถานที่ราชการให้ขอจากแปลงที่กำหนดไว้ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า การใช้ประโยชน์ในที่สาธารณะประโยชน์ ตามหนังสือที่อ้างถึง 1 ให้กำหนดความเหมาะสมการใช้ประโยชน์จากบัญชีข้อมูลสำรวจที่ดินสาธารณะประโยชน์โดยตั้งคณะกรรมการ หรือคณะกรรมการ ได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องมีผังเมืองจังหวัดร่วมเป็นคณะกรรมการ หรือคณะกรรมการ และอาจขอความเห็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กับนายอำเภอท้องที่ เพื่อประกอบการดำเนินการทั้งนี้ในการวางแผนการใช้ที่ดินจะต้องพิจารณาเหตุผลความจำเป็นทั้งในปัจจุบันและอนาคตด้วยว่าแปลงใดควรกันไว้เพื่อให้ผู้นุชนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันตลอดไป แปลงใดควรให้อำนาจใช้ประโยชน์เพื่อราชการ หรือแปลงใดควรใช้เพื่อประโยชน์อย่างอื่น เช่น นำไปจัดให้ประชาชน จัดทำเป็นสวนสาธารณะพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น โดยคำนึงถึงการเจริญเติบโตของเมืองในอนาคต สภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ แต่ปรากฏว่ามีบางจังหวัดไม่ได้ให้ความสำคัญของการกำหนด Zoning การที่ทบวงการเมืองขอใช้ที่ดินในแปลงที่มีได้กำหนดให้อำนาจใช้ประโยชน์ในราชการ หรือกำหนดล่าช้า จึงเป็นเหตุให้กระทรวงมหาดไทยไม่อาจพิจารณาอนุมัติให้อำนาจใช้ประโยชน์ในราชการได้ตามความในหนังสือที่อ้างถึง 2 เพื่อให้มาตรการเกี่ยวกับการกำหนดความเหมาะสมในการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดเห็นควรดำเนินการ ดังนี้

1. กรณีการเข้าใช้ประโยชน์เป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาการถอนสภาพ และเกิดขึ้นก่อนที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดให้จัดทำมาตรการกำหนดความเหมาะสมให้ส่วนราชการใช้ที่ดินสาธารณะ

ประโยชน์ ตามหนังสือที่อ้างถึง 1 หากปรากฏข้อเท็จจริงชัดเจนกว่า ที่ดินแปลงที่ขอใช้มิได้กำหนดความเหมาะสมของการใช้ประโยชน์ที่ดินไว้ ให้จังหวัดพิจารณาว่าเพราะเหตุใดที่ดินแปลงดังกล่าว จึงไม่อยู่ใน Zoning สมควรจะปรับ Zoning หรือไม่ อย่างไร และมีความเห็นเกี่ยวกับการอนุญาตให้ถอนสภาพเพื่อประโยชน์ในราชการอย่างไร แล้วรายงานให้ทราบ

2. กรณีหลังจากกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดมาตรการและความเหมาะสมการใช้ที่ดินแล้ว การใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ในราชการให้ขอจากแปลงที่กำหนดเพื่อให้ใช้ประโยชน์ในราชการเท่านั้น หากมิได้อยู่ในแปลงที่กำหนด กระทรวงมหาดไทยไม่อาจพิจารณาอนุมัติให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวได้ ให้จังหวัดยุติเรื่องการใช้ที่ดินพร้อมกับแจ้งให้ทบวงการเมืองผู้ขอทราบด้วย

3. เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทบวงการเมืองผู้ขอ เมื่อได้รับหนังสือแสดงความประสงค์ขอใช้ประโยชน์ที่ดินแปลงใดแล้ว ให้จังหวัดตรวจสอบว่าที่ดินนั้น อยู่ในแปลงที่กำหนดความเหมาะสมการใช้ประโยชน์ในราชการหรือไม่ ถ้าไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ดังกล่าวให้มีหนังสือแจ้งผู้ขอทราบถึงข้อขัดข้องที่ไม่อาจดำเนินการให้ได้โดยทันที

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และกำชับเจ้าหน้าที่ให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรอรอด ทองนิรมล)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านกิจการความมั่นคงภายใน

กรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. 0 2622 3469

โทรสาร 0 2222 1840

ด่วนมาก

ที่ มท 0511.2/ว 184

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. 10200

16 มกราคม 2546

เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2541

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0718/ว 3010 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2541

ตามหนังสือที่อ้างถึง ส่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2541 ให้จังหวัดถือปฏิบัติ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2541 ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายที่ดิน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องการขอใช้ที่ดินของทบวงการเมืองเป็นไปด้วยความถูกต้อง กระทรวงมหาดไทยจึงได้แก้ไขปรับปรุงระเบียบดังกล่าวเสียใหม่ ขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการ จึงขอให้จังหวัดแจ้งให้ทุกส่วนราชการทราบว่า หากทบวงการเมืองใดมีความประสงค์จะใช้ที่ดินของรัฐ ทบวงการเมืองนั้นจะต้องแจ้งความประสงค์ขอถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์นั้นเสียก่อน การแจ้งความประสงค์ขอถอนสภาพสามารถทำได้ แม้งบประมาณเพื่อการก่อสร้างจะยังไม่ได้รับอนุมัติ และไม่ว่าในกรณีใดๆ ทั้งสิ้น ห้ามมิให้ทบวงการเมืองใดเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐโดยพลการ หากพบว่ามีกรณีฝ่าฝืนก็ให้จังหวัดดำเนินการตามระเบียบและกฎหมายที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด ส่วนเรื่องการขอใช้ที่ดินของส่วนราชการที่ได้ส่งเรื่องให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วนั้น ขอให้จังหวัดตรวจสอบและดำเนินการเป็นเรื่องการถอนสภาพที่ดินเสียทั้งหมด ในการตรวจสอบ หากพบว่าเมื่อเปลี่ยนเป็นเรื่องถอนสภาพแล้วยังขาดเอกสารหรือต้องดำเนินการเพิ่มเติมในเรื่องใด ก็ขอให้จังหวัดดำเนินการให้ครบถ้วนเสร็จแล้วสรุปข้อเท็จจริง ความเห็น และส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเสนอกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้ทุกส่วนราชการทราบและถือปฏิบัติต่อไป ส่วนร่าง
ระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว เมื่อได้ปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วจะได้แจ้งให้ทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประวิทย์ สีห์โสภณ)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านกิจการความมั่นคงภายใน

กรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. 0 222 1840 มท 50801-12 ต่อ 254

โทรสาร 0 2222 2851

ที่ มท 0511.2/ว 1389

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. 10200

25 เมษายน 2546

เรื่อง การดำเนินคดีตามกฎหมายกับบุคคลที่เข้าใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์โดยมิได้รับอนุมัติ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0511.2/ว 184 ลงวันที่ 16 มกราคม 2546

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งแนวทางปฏิบัติกรณีทบวงการเมืองมีความประสงค์จะใช้ที่ดินของรัฐ ทบวงการเมืองนั้นจะต้องแจ้งความประสงค์ขอถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์นั้นเสียก่อน และไม่ว่า กรณีใดๆ ทั้งสิ้น ห้ามมิให้ทบวงการเมืองใดเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐโดยพลการ หากพบว่าการฝ่าฝืน ก็ให้จังหวัดดำเนินการตามระเบียบและกฎหมาย ที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า ในการพิจารณาเรื่องขอถอนสภาพที่ดินสาธารณะ ประโยชน์ส่วนใหญ่ ปรากฏว่าทบวงการเมืองผู้ขอถอนสภาพได้เข้าไปใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ก่อนได้รับ อนุมัติให้ใช้หรือก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์แล้วแต่กรณี แม้ว่าจะเข้าไปใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ส่วนรวมก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวก็เป็นความผิดตามกฎหมาย จึง ขอให้จังหวัดตรวจสอบว่า การเข้าใช้ที่ดินของรัฐของทบวงการเมืองใด เป็นการเข้าใช้ประโยชน์โดยพลการ ให้จังหวัดพิจารณาดำเนินการคดีตามกฎหมายกับบุคคลที่เข้าใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์และเมื่อการดำเนิน คดีถึงที่สุดแล้วให้รายงานผลคดีพร้อมการเสนอเรื่องขอถอนสภาพต่อกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณา ดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้ทุกส่วนราชการทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประวิทย์ สีหิโสภณ)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านกิจการความมั่นคงภายใน

กรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. 0 222 1840 มท 50801-12 ต่อ 254

โทรสาร 0 2222 2851

ด่วนที่สุด

ที่ มท 0511.3/ว 3312

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. 10200

5 ตุลาคม 2547

เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับทบวงการเมืองหรือส่วนราชการขอใช้ที่ดินของรัฐ
เพื่อประโยชน์ในราชการ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง (1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดิน
ของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2541
(2) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0511.2/ว 184 ลงวันที่ 16 มกราคม 2546

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งแนวทางให้ปฏิบัติ กรณี ทบวงการเมือง
ใดมีความประสงค์จะใช้ที่ดินของรัฐ ว่าทบวงการเมืองนั้นจะต้องแจ้งความประสงค์ขอถอนสภาพที่ดิน
สาธารณประโยชน์นั้นเสียก่อน ห้ามมิให้เข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐโดยพลการ หากพบว่ามีกรณี
ก็ให้จังหวัดดำเนินการตามระเบียบและกฎหมายที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัดแม้ว่าจะเข้าไปในที่ดินเพื่อ
ประโยชน์ส่วนรวมก็ตาม การกระทำดังกล่าวก็ถือเป็นความผิดตามกฎหมาย นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาทบทวนแล้วเห็นว่า กรณี การขอถอนสภาพหรือขึ้นทะเบียน
ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในราชการ มีขั้นตอนและกระบวนการที่ใช้ระยะเวลานาน ดังนั้น เพื่อให้ทบวง
การเมืองที่มีความประสงค์จะใช้ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์ในราชการเป็นการเร่งด่วน หรือทบวงการเมือง
ที่เข้าไปใช้ที่ดินของรัฐแล้ว และเรื่องอยู่ระหว่างขอถอนสภาพ หรือขอขึ้นทะเบียนในที่ดินของรัฐอย่างถูกต้อง
ตามกฎหมาย ก่อนที่การดำเนินการถอนสภาพหรือขึ้นทะเบียนจะแล้วเสร็จ สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดิน
ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย จึงเห็นควรให้จังหวัดดำเนินการดังต่อไปนี้

1. กรณีทบวงการเมืองหรือส่วนราชการที่มีความประสงค์จะใช้ที่ดินของรัฐเพื่อประโยชน์
ในทางราชการ ให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้
ทบวงการเมืองใช้ที่ดินของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2541 ประกอบกับ
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0511.2/ว 184 ลงวันที่ 16 มกราคม 2546 โดยเคร่งครัดก่อน
จึงจะสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ ห้ามมิให้เข้าไปโดยพลการ และให้จังหวัดหมั่นตรวจตรา หากพบว่ามี
การฝ่าฝืนก็ให้ดำเนินการกับผู้ฝ่าฝืนระเบียบและกฎหมายอย่างเคร่งครัด

2. กรณีทบวงการเมืองหรือส่วนราชการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องใช้ประโยชน์ในที่ดิน
ของรัฐก่อนที่การดำเนินการถอนสภาพตามมาตรา 8 วรรคสอง (1) แห่งประมวลกฎหมายที่ดินจะแล้วเสร็จ

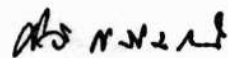
ให้ทบวงการเมืองยื่นคำขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามมาตรา 9 เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน พร้อมทั้งขอถอนสภาพไปในคราวเดียวกัน ทั้งนี้ การขออนุญาตตามมาตรา 9 ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2543

3. ที่ดินที่ทบวงการเมืองขออนุญาตตามมาตรา 9 นั้น จะต้องปรากฏว่าที่ดินที่ขออนุญาตนั้นอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะขอถอนสภาพตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองใช้ที่ดินของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2541 ได้ และในการอนุญาตตามมาตรา 9 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดไว้ในเงื่อนไขของการอนุญาตว่า “ทบวงการเมืองผู้ขอจะต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินการเพื่อถอนสภาพที่ดิน โดยใช้งบประมาณของตนเองให้แล้วเสร็จก่อนครบกำหนดอายุการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน” และต้องเสียค่าตอบแทนแก่รัฐตามนัยมาตรา 9 ทวิ

อนึ่ง ทบวงการเมืองใดที่เข้าไปใช้ประโยชน์แล้ว และยังไม่ได้นำเรื่องขอขึ้นทะเบียนขอถอนสภาพ หรือทบวงการเมืองที่ขอขึ้นทะเบียนหรือถอนสภาพอยู่ระหว่างการดำเนินการ ให้จังหวัดแจ้งทบวงการเมืองที่เข้าไปใช้ที่ดินดังกล่าวแล้ว ไม่ว่าจะได้รับอนุมัติในหลักการตามระเบียบฯ หรือไม่ก็ตามให้มายื่นคำขออนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันรับแจ้ง หากทบวงการเมืองใดไม่ยื่นภายในกำหนดให้ถือว่าฝ่าฝืน และให้จังหวัดดำเนินการตามระเบียบและกฎหมายโดยเคร่งครัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริวะ แสงมณี)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน สำนักงานจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. 0 2622 3469 มท 50801-12 ต่อ 365

โทรสาร 0 2222 1840

ที่ มท 0511.3/ว 4562

กรมที่ดิน

ถนนพระพิพิธ กท 10200

29 ธันวาคม 2549

เรื่อง การเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ.2543

ด้วยปรากฏว่าปัจจุบันมีทบวงการเมืองยื่นความประสงค์ขอเปลี่ยนสภาพที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับประชาชนใช้ร่วมกัน จากการใช้ประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง โดยการถมสระน้ำเพื่อทำเป็นลานกีฬา สวนสาธารณะ หรือทำประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งทำให้แหล่งกักและเก็บน้ำลดน้อยลง ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อปัญหาน้ำท่วม ปัญหากล้ง และการใช้ประโยชน์อย่างอื่นร่วมกันในอนาคต รวมทั้งบางแห่งมีการดำเนินการใช้ประโยชน์ในลักษณะเดียวกันอยู่แล้ว ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ ไม่คุ้มค่าในการดำเนินการและการใช้ประโยชน์

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว เห็นว่ากรณีดังกล่าวคณะกรรมการพิจารณาการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้ประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง ได้มีการประชุมครั้งที่ 1/2549 เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2549 มีมติให้เวียนจังหวัดทราบและถือปฏิบัติกรณี การขอเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณประโยชน์ที่มีสภาพเป็นแหล่งน้ำ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น จะต้องคำนึงถึง

1. ผลกระทบเกี่ยวกับปัญหาน้ำท่วม และกล้ง รวมตลอดถึงการใช้ประโยชน์อย่างอื่นร่วมกันในอนาคต

2. ในกรณีที่ขอเปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์ไปเป็นอย่างอื่นเช่น ลานกีฬา หรือสวนสาธารณะ ควรจะมีข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการด้วยว่าในพื้นที่ดังกล่าวมีสิ่งเหล่านั้นอยู่แล้วหรือไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์ของราษฎรหรือไม่ เพียงไร และมีความจำเป็นอย่างไร

หากไม่พิจารณาให้รอบคอบจะไม่สมประโยชน์ทั้งในเรื่องงบประมาณ และมีผลกระทบในการจัดการปัญหาเรื่องน้ำ

ดังนั้น จึงขอให้ถือปฏิบัติตามมติคณะกรรมการ ดังกล่าวโดยเคร่งครัด โดยถือเป็นเกณฑ์
ในการประกอบการพิจารณาในเรื่องการขอเปลี่ยนแปลงฯ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ พร้อมทั้งแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรอรอด ทองนิรมล)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านการจัดการความมั่นคงภายใน

กรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. 0 2622 3469

โทรสาร 0 2222 1840

ที่ มท 0511.3/ว 5951

กรมที่ดิน

ถนนพระพิพิธ กทม. 10200

4 มีนาคม 2551

เรื่อง ชักข้อมความเข้าใจวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับทบวงการเมืองขอถอนสภาพหรือขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐ
เพื่อประโยชน์ในราชการ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0511.3/ว 7260 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2550

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. ขั้นตอนและกรอบแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ
 2. ขั้นตอนและกรอบแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐ เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ
 3. แบบตรวจสอบเรื่องขอถอนสภาพหรือขอขึ้นทะเบียน

ตามที่กรมที่ดินได้ส่งสำเนาระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2550 มาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบเพื่อถือปฏิบัติ ดังความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องการถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและการขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ ได้เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องครบถ้วนตามนโยบายกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2550 จึงได้จัดทำแผนผังแสดงขั้นตอนและกรอบแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการถอนสภาพหรือขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐ พร้อมทั้งแบบตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารและขั้นตอน ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย เพื่อให้จังหวัดใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวก่อนส่งเรื่องให้กรมที่ดินพิจารณาต่อไป

อนึ่ง กรมที่ดินขอเรียนว่าเรื่องราวการขอถอนสภาพหรือขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐ ซึ่งจังหวัดจัดส่งให้กรมที่ดินพิจารณา หากมิได้ดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วนตามนโยบายดังกล่าวข้างต้น กรมที่ดินจะได้จัดส่งเรื่องคืนจังหวัดเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วนเสียก่อน และสำหรับเรื่องที่ค้างอยู่ในระหว่างการพิจารณาของกรมที่ดินก่อนหน้านี้ ซึ่งยังไม่ครบถ้วนถูกต้อง และได้เคยแจ้งให้จังหวัดดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว แต่ยังมีได้ดำเนินการใดๆ หรือได้เคยมีหนังสือแจ้งเตือนหลายครั้งแล้ว แต่ไม่มีความคืบหน้า

เมื่อครบกำหนด 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือฉบับนี้ หากจังหวัดมิได้ดำเนินการแก้ไข เพิ่มเติมในเรื่องดังกล่าว กรมที่ดินจะได้ส่งเรื่องทั้งหมดคืนจังหวัดเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วนเสียก่อนเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อให้การนำเรื่องราวดังกล่าวเสนอกระทรวงมหาดไทยได้เป็นไปโดยรอบคอบ รัดกุม รวดเร็ว และเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบเพื่อถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายวรารุณ วราภรณ์)

ที่ปรึกษาด้านประสิทธิภาพ ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน

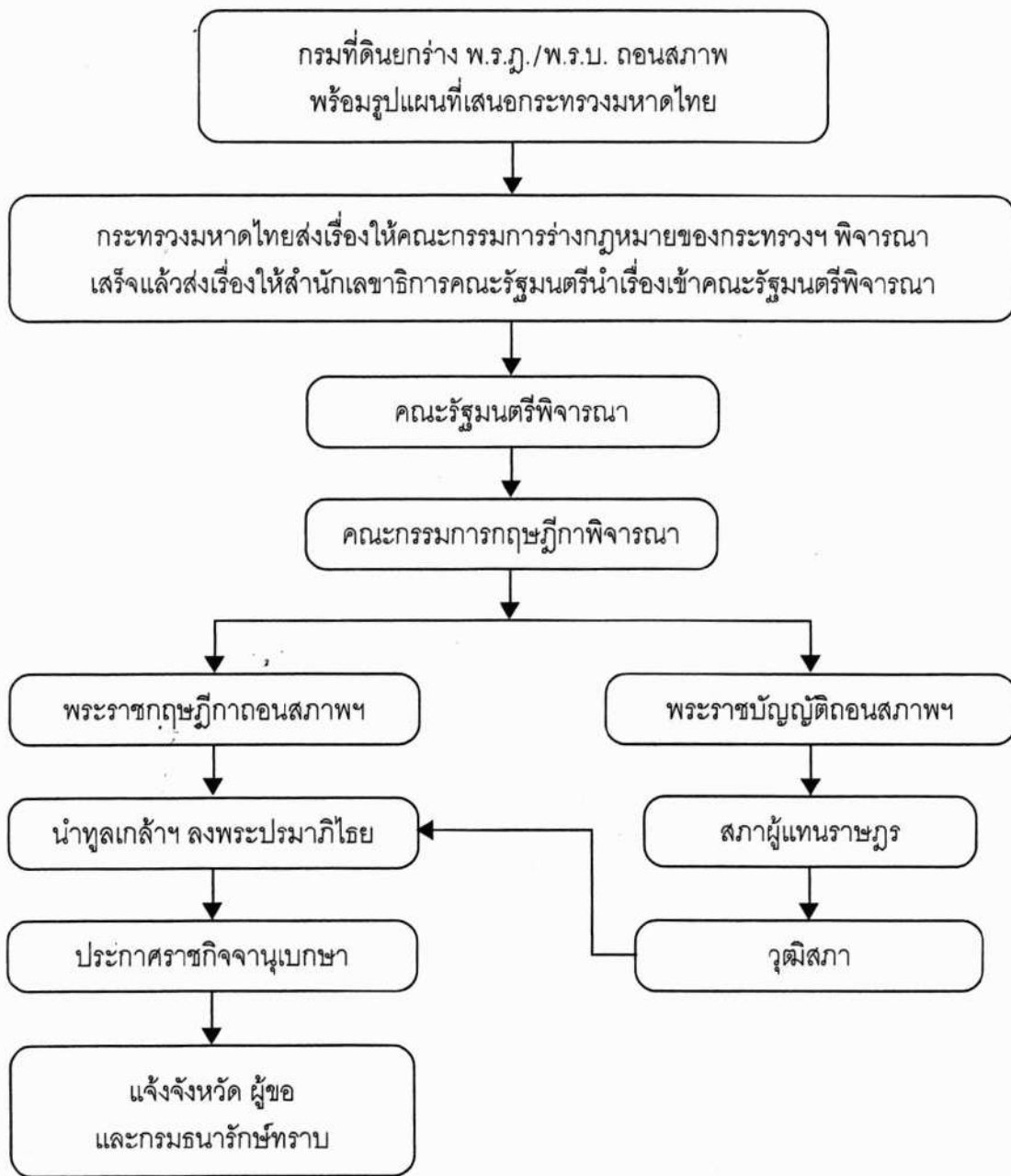
สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. โทรสาร 0 2622 3469

มท 50901-12 ต่อ 365

ขั้นตอนการดำเนินการถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์ เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ

กรอบแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ

1. ผู้ขอต้องเป็นทบวงการเมืองที่ดินที่ขอถอนสภาพต้องอยู่ในแปลงที่กำหนดความเหมาะสมให้ใช้เพื่อประโยชน์ในทางราชการ และไม่ขัดต่อกฎหมายผังเมือง
2. ให้ทบวงการเมืองผู้ขอมีหนังสือแสดงความประสงค์ขอถอนสภาพที่ดิน กรณีที่ดินตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อกรมที่ดิน จังหวัดอื่นยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด (กรณีผู้ขอไม่ใช่ทบวงการเมืองตามความในประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ผู้ขอแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดยื่นแทน) พร้อมหลักฐาน ดังนี้
 - 2.1 โครงการ โดยแสดงเหตุผลความจำเป็น กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการงบประมาณ ตลอดจนรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ
 - 2.2 แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของที่ดินที่ขอ สถานที่สำคัญ และเส้นทางคมนาคม บริเวณใกล้เคียงโดยรอบ พร้อมภาพถ่ายรอบแปลงที่ดิน
 - 2.3 สำเนาแผนที่ภูมิประเทศของกรมแผนที่ทหาร มาตราส่วน 1 : 50,000 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของที่ดินที่ขอถอนสภาพทั้งฉบับ เพื่อประกอบการตรวจสอบและสามารถอ่านการลงคำพิกัดในรูปแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา
3. กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือได้เข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินแล้ว ให้ยื่นคำขออนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0511.3/ว 3312 ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2547
4. ตรวจสอบเขตป่าไม้ ถ้าอยู่ ให้มีหนังสือสอบถามหน่วยงานผู้ดูแลรักษาว่า หากจะถอนสภาพเพื่อให้ส่วนราชการใช้ประโยชน์ จะมีข้อขัดข้องประการใด หรือไม่
5. ตรวจสอบว่าที่ดินที่ขอถอนสภาพอยู่ในท้องที่ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินหรือไม่ ถ้าอยู่ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0723/ว 10962 ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2544 เมื่อได้รับแจ้งว่าสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินเพื่อปฏิรูปที่ดินตลอดไป ให้รายงานกรมที่ดินทราบ พร้อมทั้งดำเนินการเป็นเรื่องขอขึ้นทะเบียนที่ดินเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ ตามมาตรา 8 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ก่อนส่งเรื่องไปกรมที่ดินพิจารณาให้จังหวัดประกาศการขึ้นทะเบียนด้วย
6. ประสานงานสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เพื่อพิจารณาว่ามีข้อขัดข้องทางด้านผังเมือง หรือไม่
7. กรณี ที่ดินอยู่ในจังหวัดที่คณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นเมืองหลัก ให้ส่งเรื่องให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาให้ความเห็น แต่ไม่รวมถึงการใช้ที่ดินของหน่วยราชการระดับท้องถิ่น สถานศึกษาต่างๆ ทุกระดับ สถานพยาบาล โรงพยาบาลของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง
8. ให้อำเภอสอบสวนประวัติความเป็นมา เพื่อใช้เป็นหลักการและเหตุผลในร่างพระราชกฤษฎีกา และเพื่อให้ทราบว่าเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทใด ดังต่อไปนี้
 - (1) กรณีเป็นที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน การสอบสวนต้องได้ความดังนี้

(ก) มีการสงวนหวงห้ามหรือไม่ หากมี เป็นการสงวนหวงห้ามตามบทกฎหมายใด หวงห้ามไว้เพื่อการใด ตั้งแต่เมื่อใด

(ข) มีสภาพเป็นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างไร เช่น ทางบก ทางน้ำ ที่ห้วย ที่หนอง ที่ชายทะเล ที่ชายตลิ่ง เป็นต้น ปัจจุบันมีสภาพอย่างไร มีการตื่นเงินหรือไม่ หากมีการตื่นเงิน เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือโดยประการอื่น หากเป็นที่ชายทะเล หรือที่ชายตลิ่ง น้ำท่วมถึงหรือไม่ อย่างไร

(ค) เป็นที่ดินซึ่งมีผู้อุทิศหรือบริจาคให้เป็นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ ผู้ใดเป็นผู้อุทิศหรือบริจาคและให้ใช้ร่วมกันเพื่อการใด ตั้งแต่เมื่อใด มีหลักฐานการอุทิศหรือไม่ อย่างไร

(ง) หากเคยมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันมาก่อน ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างไร ตั้งแต่เมื่อใด ปัจจุบันยังใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือเลิกใช้แล้ว หากเลิกใช้แล้ว เลิกใช้ตั้งแต่เมื่อใด เพราะเหตุใด เป็นการเลิกใช้ทั้งแปลงหรือเลิกใช้บางส่วน อย่างไร

(2) กรณีเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองใด การสอบสวนต้องได้ความว่า เป็นการสงวนหวงห้ามตามบทกฎหมายใด ของหน่วยงานใด สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อการใด หน่วยงานนั้นๆ ได้เคยใช้ประโยชน์ตามที่สงวนหวงห้ามไว้หรือไม่ อย่างไร ปัจจุบันยังมีการใช้ประโยชน์หรือเลิกใช้แล้วหรือไม่ อย่างไร

9. ให้ผู้ขอประสานหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษา เพื่อยื่นเรื่องราวขอรังวัดจัดทำแผนที่ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขาหรือสำนักงานที่ดินส่วนแยก แล้วแต่กรณี

การจัดทำให้ดำเนินการตามหลักวิชาการแผนที่ โดยมีกรอบแนวทางดังนี้

(1) มาตรฐานและการจัดวางรูปแบบที่ ให้ใช้มาตรฐานหลัก 1 : 4000 หรือ 1 : 50000 หรือ 1 : 250000 อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยพิจารณาความเหมาะสมจากขนาดเนื้อที่ควบคู่กับการจัดวางรูปแบบที่ให้อยู่ภายในกรอบขนาดกระดาษ A4 เว้นแต่กรณีที่ดินที่มีขนาดใหญ่หรือเล็กจนเกินไปจะใช้มาตรฐานอื่น และ/หรือจะใช้กรอบแผนที่ขนาดอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ก็ได้ (ตามตัวอย่างรูปแบบที่ที่แนบมาพร้อมนี้)

(2) รูปแบบที่และรายละเอียดในแผนที่ ให้แสดงแนวเขตที่ดินที่ขอถอนสภาพจำนวนเนื้อที่ที่ขอถอนสภาพ และแสดงเขตข้างเคียงติดต่อกันให้ชัดเจน ดังนี้

(ก) กรณีขอถอนสภาพที่ดินบางส่วนให้แสดงแนวเขตและเนื้อที่ที่ดินส่วนที่เหลือจากการถอนสภาพให้ชัดเจน

(ข) กรณีที่ดินติดที่ดินของเอกชน ให้ระบุว่า “ที่ดินที่มีการครอบครอง” แต่หากติดที่ดินของรัฐ ให้ระบุว่า ที่สาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ ที่รกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินของรัฐอื่น แล้วแต่กรณี พร้อมชื่อเรียกและหนังสือสำคัญ (ถ้ามี)

(ค) กรณีที่ดินติดทางบกหรือทางน้ำ ให้แสดงเส้นทางดังกล่าวให้จดกรอบแผนที่ หากเส้นทางดังกล่าวเป็นทางแยกหรือทางตัน ให้แสดงให้ปรากฏในแผนที่ด้วย

(ง) กรณีที่ดินติดทางสาธารณะ ให้ระบุว่าเป็นทางลาดยาง ทางลูกรัง หรืออื่นๆ แล้วแต่กรณี หากมีชื่อเฉพาะ ให้ระบุชื่อเฉพาะให้ปรากฏด้วย และให้ระบุเพิ่มเติมว่า เส้นทาง นั้นๆ ไปชื่อหมู่บ้านหรือตำบล หรืออำเภออะไรที่อยู่ถัดไปจากท้องที่ที่ขอถอนสภาพ

(จ) กรณีที่ดินติดทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบท ให้ระบุชื่อ และหมายเลขทางหลวงกำกับเส้นทางดังกล่าว และให้ระบุเพิ่มเติมว่าเส้นทางนั้นๆ ไปอำเภอใดที่อยู่ถัดไปจากอำเภอที่ขอ

ถนนสภาพ หากเส้นทางนั้นไปบรรจบทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบทเส้นอื่นก่อนถึงอำเภอที่อยู่ถัดไป ให้ระบุว่าไปบรรจบทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบทชื่อใด หมายเลขใด

(ฉ) ในกรอบแผนที่ภายใต้มาตราส่วนที่กำหนดไว้ หากมีสถานที่สำคัญ เช่น วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ ฯลฯ ให้แสดงที่ตั้งสถานที่พร้อมระบุชื่อ และแสดงสัญลักษณ์ให้ปรากฏในแผนที่

(ซ) ให้แสดงค่าพิกัดที่ตั้งของที่ดินที่ขอถนนสภาพที่ขอบแผนที่ด้วยค่าพิกัดระบบใดระบบหนึ่ง คือ ระบบภูมิศาสตร์หรือระบบพิกัดจาก UTM

(ซ) จัดทำสำเนาต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด และรายการคำนวณ

(๓) กรณีขอถนนสภาพบางส่วน และที่ดินที่ขอถนนสภาพมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว ให้หมายสีแดงแนวเขต ระบุจำนวนเนื้อที่ที่ขอถนนสภาพและเนื้อที่คงเหลือให้ปรากฏในสำเนาแผนที่หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

10. ให้ผู้ขอจัดทำแผนผังการใช้ที่ดินโดยสอดคล้องกับแผนงาน/โครงการ ที่ปรากฏตามคำขอ โดยยึดเนื้อที่และรูปแผนที่เป็นกรอบในการจัดวางผัง กำหนดมาตราส่วนตามความเหมาะสม แสดงรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ และการใช้พื้นที่ในแต่ละกิจกรรมที่ปรากฏในแผนงาน/โครงการ โดยหมายสีแดงและแสดงเนื้อที่ให้เห็นขอบเขตการใช้พื้นที่ให้ชัดเจน

กรณีขอถนนสภาพเพื่อนำที่ดินไปใช้สร้างศูนย์ราชการส่วนภูมิภาค ให้แนบแผนผังการใช้ที่ดินดังกล่าวเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการเสียก่อน

11. ผู้ขอประสานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขอความเห็นจากที่ประชุมสภาท้องถิ่นและจัดให้มีกระบวนการรับฟังความเห็นของชุมชนในท้องถิ่น และราษฎรที่เคยใช้ประโยชน์ เพื่อให้ความเห็นว่าจะถนนสภาพที่ดินแปลงนี้จะขัดข้องและได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ อย่างไร โดยระบุในรายงานการประชุมให้ชัดเจนว่า ขัดข้องและเดือดร้อนหรือไม่

12. อำเภอมีความเห็นเกี่ยวกับการถนนสภาพอย่างไร

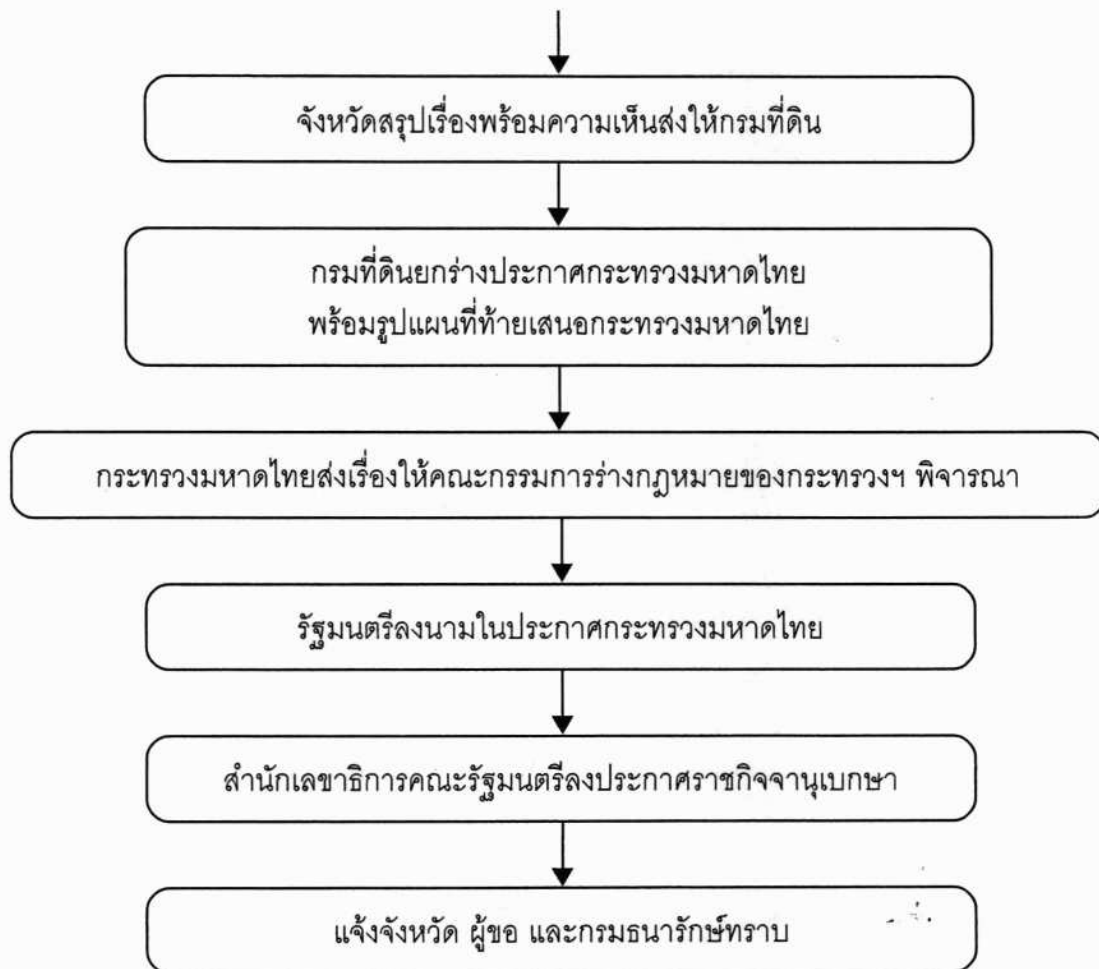
13. ให้คณะกรรมการกำกับการใช้ที่ดินของรัฐตรวจสอบพิจารณาว่า พื้นที่ดังกล่าว มีความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ตามแผนผังโครงการหรือไม่อยู่ในโซนหรือแผนการใช้ที่ดินที่จังหวัดกำหนดหรือไม่ มีข้อขัดข้องผังเมืองหรือไม่ มีข้อเสนอแนะหรือไม่ อย่างไร โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด และการอนุรักษ์ไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง

14. จังหวัดมีความเห็นเกี่ยวกับการถนนสภาพอย่างไร

15. ให้ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามแบบตรวจสอบที่แนบมาพร้อมนี้ ให้ครบถ้วนก่อนส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณา

**ขั้นตอนการดำเนินการจัดขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐ
เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ
ตามมาตรา 8 กวี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน**

กรอบแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการขึ้นทะเบียน เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ

1. ให้ผู้ขอมีหนังสือแสดงความประสงค์ขอขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐตามมาตรา 8 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กรณีที่ดินตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นต่ออธิบดีกรมที่ดิน จังหวัดอื่นให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด (กรณีผู้ขอไม่ใช่ทบวงการเมืองตามความในประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ผู้ขอแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดยื่นแทน) พร้อมหลักฐาน ดังนี้

1.1 โครงการ โดยแสดงเหตุผลความจำเป็น กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการงบประมาณ ตลอดจนรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ

1.2 แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของที่ดินที่ขอ สถานที่สำคัญ และเส้นทางคมนาคม บริเวณใกล้เคียงโดยรอบ พร้อมภาพถ่ายรอบแปลงที่ดิน

1.3 สำเนาแผนที่ภูมิประเทศของกรมแผนที่ทหาร มาตราส่วน 1 : 50,000 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของที่ดินที่ขอตอนสภาพทั้งฉบับ เพื่อประกอบการตรวจสอบและสามารถอ่านการลงค่าพิภักดิ์ในรูปแผนที่ท้ายประกาศกระทรวงมหาดไทย

2. กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือได้เข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินแล้ว ให้ยื่นคำขออนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0511.3/ว 3312 ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2547

3. ตรวจสอบเขตป่าไม้ ถ้าอยู่ ให้มีหนังสือสอบถามหน่วยงานผู้ดูแลรักษาว่า หากจะขึ้นทะเบียนเพื่อให้ส่วนราชการใช้ประโยชน์ จะขัดข้องประการใด หรือไม่

4. กรณีที่ดินอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

4.1 กรณีขึ้นทะเบียนเนื่องจากเดิมเป็นที่สาธารณประโยชน์ ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0723/ว 10962 ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2544

4.2 กรณีขึ้นทะเบียนเนื่องจากเป็นที่รกร้างว่างเปล่ามาแต่เดิม ให้แจ้งผู้ขอไปติดต่อขอใช้ที่ดินต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่

5. ประสานไปยังผู้บังคับการจังหวัดทหารบก หรือหน่วยทหารที่รับผิดชอบพื้นที่แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาว่าจะขัดข้องทางด้านยุทธศาสตร์ หรือไม่

6. ประสานงานสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เพื่อพิจารณาว่ามีข้อขัดข้องทางด้านผังเมือง หรือไม่

7. กรณี ที่ดินอยู่ในจังหวัดที่คณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นเมืองหลัก ให้ส่งเรื่อง ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาให้ความเห็น แต่ไม่รวมการใช้ที่ดินของหน่วยราชการระดับท้องถิ่น สถานศึกษาต่างๆ ทุกระดับ สถานพยาบาล โรงพยาบาลของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง

8. การสอบสวนประวัติความเป็นมา เพื่อให้ทราบว่าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทใด ดังต่อไปนี้

(1) กรณีเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง การสอบสวนให้ระบุรายละเอียด ลักษณะทางกายภาพของที่ดินว่ามีสภาพอย่างไร เช่น ที่ราบลุ่ม ที่ดอน ที่โล่งเตียน หรือมีสภาพเป็นป่าไม้ หากมีสภาพเป็นป่าไม้ มีต้นไม้ขึ้นโดยกระจุกตัวอยู่หนาแน่น หรือกระจายตัวทั่วไป ปัจจุบันมีผู้ครอบครองทำประโยชน์หรือไม่ อย่างไร หากมีผู้ครอบครอง เป็น การครอบครองที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ผู้ครอบครองยอมรับ หรือยินยอมออกจากที่ดินหรือไม่ อย่างไร

(2) กรณีที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันซึ่งถูกถอนสภาพโดยผลของกฎหมายอื่น การสอบสวนให้ดำเนินการเหมือนเรื่องการถอนสภาพ ส่วนการพิจารณาว่า ที่ดินได้ถูกถอนสภาพโดยผลของกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร และกระบวนการในการขอใช้ที่ดินดังกล่าวจะต้องขอความเห็นหรือความยินยอมจากหน่วยงานผู้กำกับดูแลอย่างไร ให้พิจารณาตามบทบัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดว่าด้วยการนั้นๆ

9. ให้ผู้ขอประสานหน่วยงานผู้มีอำนาจดูแลรักษายื่นคำขอรังวัดต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสาขา หรือส่วนแยก แล้วแต่กรณี จัดทำแผนที่ท้ายประกาศกระทรวงมหาดไทย โดยมีกรอบแนวทางดังนี้

(1) มาตราส่วนและการจัดวางรูปแผนที่ ให้ใช้มาตราส่วนหลัก 1 : 4000 หรือ 1 : 50000 หรือ 1 : 250000 อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยพิจารณาความเหมาะสมจากขนาดเนื้อที่ควบคู่กับการจัดวางรูปแผนที่ให้อยู่ภายในกรอบขนาดกระดาษ A4 เว้นแต่กรณีที่ดินที่มีขนาดใหญ่หรือเล็กจนเกินไปจะใช้มาตราส่วนอื่น และ/หรือจะใช้กรอบแผนที่ขนาดอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ก็ได้ (ตามตัวอย่างรูปแผนที่ที่แนบมาพร้อมนี้)

(2) รูปแผนที่และรายละเอียดในแผนที่ ให้แสดงแนวเขตที่ดินที่ขอขึ้นทะเบียน จำนวนเนื้อที่ที่ขอขึ้นทะเบียน และแสดงเขตข้างเคียงติดต่อกันให้ชัดเจน ดังนี้

(ก) กรณีขอขึ้นทะเบียนบางส่วนให้แสดงแนวเขตที่ดินที่ขอขึ้นทะเบียนที่ดิน ส่วนคงเหลือ และเนื้อที่คงเหลือให้ชัดเจน

(ข) กรณีที่ดินติดที่ดินของเอกชน ให้ระบุว่า “ที่ดินที่มีการครอบครอง” แต่หากติดที่ดินของรัฐ ให้ระบุว่า ที่สาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ ที่รกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินของรัฐอื่น แล้วแต่กรณี พร้อมชื่อเรียกและหนังสือสำคัญ (ถ้ามี)

(ค) กรณีที่ดินติดทางบกหรือทางน้ำ ให้แสดงเส้นทางดังกล่าวให้จดกรอบแผนที่ หากเส้นทางดังกล่าวเป็นทางแยกหรือทางตัน ให้แสดงให้ปรากฏในแผนที่ด้วย

(ง) กรณีที่ดินติดทางสาธารณะ ให้ระบุว่าเป็นทางลาดยาง ทางลูกรัง หรืออื่นๆ แล้วแต่กรณี หากมีชื่อเฉพาะ ให้ระบุชื่อเฉพาะให้ปรากฏด้วย และให้ระบุเพิ่มเติมว่า เส้นทาง นั้นๆ ไปเชื่อมหมู่บ้านหรือตำบล หรืออำเภออะไรที่อยู่ถัดไปจากท้องที่ที่ขอขึ้นทะเบียน

(จ) กรณีที่ดินติดทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบท ให้ระบุชื่อ และหมายเลขทางหลวงกำกับเส้นทางดังกล่าว และให้ระบุเพิ่มเติมว่าเส้นทางนั้นๆ ไปอำเภอใดที่อยู่ถัดไปจากอำเภอที่ขอขึ้นทะเบียน หากเส้นทางนั้นไปบรรจบทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบทเส้นอื่นก่อนถึงอำเภอที่อยู่ถัดไป ให้ระบุว่าไปบรรจบทางหลวงแผ่นดินหรือทางหลวงชนบทชื่อใด หมายเลขใด

(ฉ) ในกรอบแผนที่ภายใต้มาตราส่วนที่กำหนดไว้ หากมีสถานที่สำคัญ เช่น วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ ฯลฯ ให้แสดงที่ตั้งสถานที่พร้อมระบุชื่อ และแสดงสัญลักษณ์ให้ปรากฏในแผนที่

(ช) ให้แสดงค่าพิกัดที่ตั้งของที่ดินที่ขอถอนสภาพที่ชอบแผนที่ด้วยค่าพิกัดระบบใดระบบหนึ่ง คือ ระบบภูมิศาสตร์หรือระบบพิกัดจาก UTM

(ซ) จัดทำสำเนาต้นร่างแผนที่ รายการรังวัด และรายการคำนวณ

(๓) กรณี ที่ดินที่ขอขึ้นทะเบียน มีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) แล้ว (เช่นในเขตพระราชกฤษฎีกาประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน) ให้หมายสีแดงแนวเขต ระบุจำนวนเนื้อที่ที่ขอขึ้นทะเบียน และเนื้อที่คงเหลือให้ปรากฏในสำเนาแผนที่ นสล. โดยส่งพร้อมสำเนาทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ (ถ้ามี)

10. ให้ผู้ขอจัดทำแผนผังการใช้ที่ดินโดยสอดคล้องกับแผนงาน/โครงการที่ปรากฏตามคำขอ โดยยึดเนื้อที่และรูปแผนที่เป็นกรอบในการจัดวางผัง กำหนดมาตราส่วนตามความเหมาะสม แสดงรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ และการใช้พื้นที่ในแต่ละกิจกรรมที่ปรากฏในแผนงาน/โครงการ โดยหมายสีแดงแสดงเนื้อที่ให้เห็นขอบเขตการใช้พื้นที่ให้ชัดเจน

กรณีขอขึ้นทะเบียนเพื่อนำที่ดินไปใช้สร้างศูนย์ราชการส่วนภูมิภาค ให้นำแผนผังการใช้ที่ดินดังกล่าวเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการเสียก่อน

11. ผู้ขอประสานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขอความเห็นจากที่ประชุมสภาท้องถิ่น และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความเห็นของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้เห็นว่า หากจะขึ้นทะเบียนที่ดินดังกล่าว จะขัดข้องและได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ อย่างไร โดยระบุในรายงานการประชุมให้ชัดเจนว่า ขัดข้องและเดือดร้อน หรือไม่

12. อำเภอมีความเห็นเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนอย่างไร

13. ให้คณะกรรมการกำกับการใช้ที่ดินของรัฐตรวจสอบพิจารณาว่า พื้นที่ดังกล่าว มีความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ตามแผนผังโครงการหรือไม่ มีข้อขัดข้องผังเมืองหรือไม่ มีข้อเสนอแนะหรือไม่ อย่างไร โดยให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุด และการอนุรักษ์ไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง

14. ให้จังหวัดประกาศการขึ้นทะเบียน ตามมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง

15. ให้จังหวัดมีความเห็นเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนอย่างไร

16. ให้ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามแบบตรวจที่แนบมาพร้อมนี้ ให้ครบถ้วนก่อนส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณา

แบบตรวจสอบเรื่อง () ขอดอนสภาพ () ขอขึ้นทะเบียน เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ
 ผู้ขอ.....เพื่อใช้ประโยชน์เป็น.....ชื่อที่สาธารณะ.....
 บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 ส่งพร้อมหนังสือจังหวัดฯ ที่.....

ลำดับ ที่	รายละเอียด	ผลการตรวจสอบ	หมายเหตุ
1	ผู้ขอแสดงความประสงค์	() ถูกต้อง () ไม่ถูกต้อง () ไม่มี	สำเนาทั้งฉบับ เทียบเคียง จากตัวอย่าง
2	อยู่ในโฉนดที่ดินที่ราชการ	() อยู่ () ไม่อยู่ () ไม่มี	
3	อยู่ในเขตผังเมืองรวม	() อยู่ () ไม่อยู่ () ไม่ขัดข้องด้านผังเมือง	
4	ที่ตั้งของที่ดินอยู่ในเขต	() เทศบาล () อบต. () อื่น.....	
5	หลักฐานประกอบคำขอ		
	- โครงการ (เหตุผลจำเป็น วิธีการ งบฯ)	() มี () ไม่มี	
	- แผนผังรายละเอียดการใช้ ฯลฯ *	() สมบูรณ์ () ไม่สมบูรณ์ () ไม่มี	
	- แผนที่สังเขป *	() มี () ไม่มี	
	- แผนที่ภูมิประเทศ แสดงที่ตั้ง - ค่าพิภค	() มี () ไม่มี () ไม่ครบ	
6	การรังวัดทำแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาฯ หรือท้ายประกาศฯ	() สมบูรณ์ () ไม่สมบูรณ์ () ไม่มี	
7	ต้นร่าง การรังวัด และคำนวณ	() มี () ไม่มี	
8	กรณีมี นส. หมายเลขระบุเนื้อที่แล้ว	() ถูกต้อง () ไม่ถูกต้อง () ไม่มี	
9	ทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์	() มี () ไม่มี	
10	การสอบประวัติความเป็นมาของที่ดิน	() ครบถ้วน () ไม่ครบถ้วน () ไม่มี	
11	กระบวนการรับฟังความเห็นของชุมชน ในท้องถิ่น และราษฎรที่เคยใช้ประโยชน์	() ชัดเจน () ไม่ชัดเจน () ไม่มี	
12	ความเห็นสภาองค์กรปกครองท้องถิ่น	() ชัดเจน () ไม่ชัดเจน () ไม่มี	
13	ความเห็นอำเภอ	() ชัดเจน () ไม่ชัดเจน () ไม่มี	
14	ความเห็นจังหวัด	() ชัดเจน () ไม่ชัดเจน () ไม่มี	
15	ความเห็นโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	() ชัดเจน () ไม่ชัดเจน () ไม่มี	
16	คณะกรรมการกำกับการใช้ที่ดินของรัฐ	() มี () ไม่มี	
	- พิจารณาสภาพความเหมาะสม จำนวนเนื้อที่ที่ควรอนุญาต	() เหมาะสม () ไม่เหมาะสม () ไม่มี () ตามที่ขอ () น้อยกว่าที่ขอ	
17	เป็นที่สาธารณะประจำตำบล หมู่บ้าน (พ.ศ.2486)	() เป็น () ไม่เป็น	
18	เมืองหลักตามมติ ครม.	() อยู่ () ไม่อยู่	
19	การเข้าใช้พื้นที่	() เข้าใช้แล้ว () ยังไม่เข้าใช้	
	- ได้รับอนุมัติในหลักการ	() มี () ไม่มี	
	- ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ตาม มาตรา 9	() มี () ไม่มี	

ลำดับ ที่	รายละเอียด	ผลการตรวจสอบ	หมายเหตุ
20	เขต ส.ป.ก. - กรณีอยู่มีมติ ค.ป.ก.	() อยู่ (✓) ไม่อยู่ () ไม่มี () ปฏิรูป () ไม่ปฏิรูปตลอดไป	
21	เขตป่าสงวนตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนฯ - กรณีอยู่	() อยู่ (✓) ไม่อยู่ () ไม่มี () ขัดข้อง () ไม่ขัดข้อง	
22	เขตอุทยานแห่งชาติ - กรณีอยู่	() อยู่ (✓) ไม่อยู่ () ไม่มี () ขัดข้อง () ไม่ขัดข้อง	
23	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า - กรณีอยู่	() อยู่ (✓) ไม่อยู่ () ไม่มี () ขัดข้อง () ไม่ขัดข้อง	
24	เขตห้ามล่าสัตว์ป่า - กรณีอยู่	() อยู่ (✓) ไม่อยู่ () ไม่มี () ขัดข้อง () ไม่ขัดข้อง	
25	เขตป่าไม้ถาวร - กรณีอยู่	() อยู่ (✓) ไม่อยู่ () ไม่มี () ขัดข้อง () ไม่ขัดข้อง	
26	ความเห็นหน่วยงานดูแลรักษาอื่น (ถ้ามี) กรณีเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า เพื่อขึ้น ทะเบียน	() ขัดข้อง () ไม่ขัดข้อง () ไม่มี	
27	ความเห็นหน่วยงานทหารพื้นที่	() ขัดข้อง () ไม่ขัดข้อง () ไม่มี	
29	ประกาศการขึ้นทะเบียน	() มีครบ () ไม่มี	
30	รายงานการปิดประกาศ	() มีครบ () ไม่มี	

- กรณีขอถอนสภาพฯ ตรวจสอบดำเนินการข้อ 1 - 26
- กรณีขอขึ้นทะเบียนฯ ตรวจสอบดำเนินการทุกข้อ
- กรอกรายละเอียดในช่องว่างและใส่เครื่องหมาย / ใน () ที่ตรวจสอบแล้วให้ครบถ้วน

(ลงชื่อ) เจ้าหน้าที่
(.....)

(ลงชื่อ) หัวหน้ากลุ่มงาน/งานวิชาการที่ดิน
(.....)

(ลงชื่อ) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดฯ
(.....)

ตัวอย่าง

แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาถอนลภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

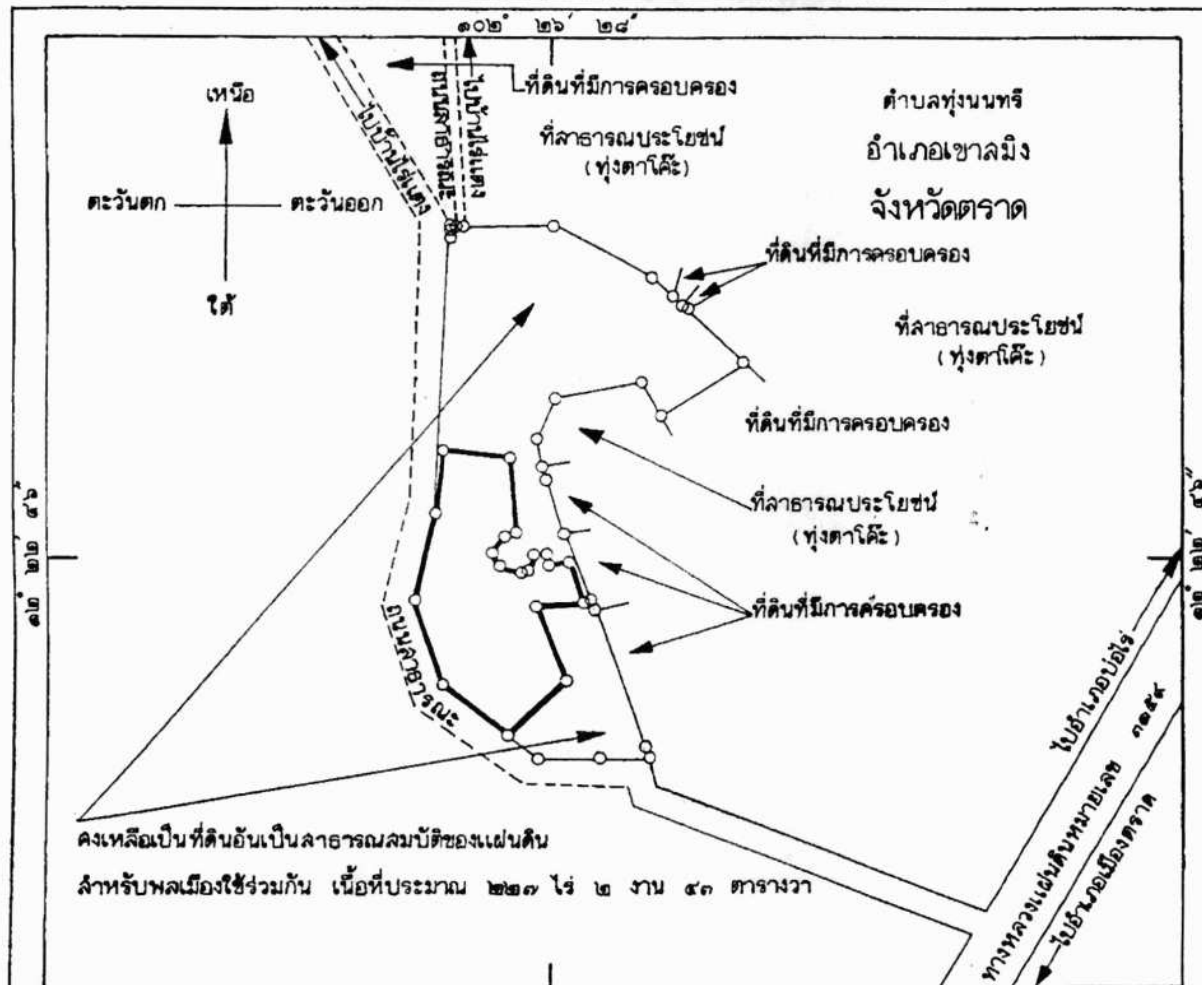
ในท้องที่ตำบลทุ่งนพรี อำเภอเขาลมิง จังหวัดตราด

พ. ค. ๒๕๕๐

เนื้อที่ประมาณ ๑๐๒ ไร่ ๒๕ ตารางวา

มาตราส่วน ๑ : ๑๖,๐๐๐

๒๐๐ ๓๐๐ ๔๐๐ ๕๐๐ ๖๐๐ ๗๐๐ ๘๐๐ ๙๐๐ ๑๐๐๐ ๑๒๐๐ ๑๔๐๐ เมตร

คงเหลือเป็นที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เนื้อที่ประมาณ ๒๒๗ ไร่ ๒ งาน ๕๓ ตารางวา

เครื่องหมาย

- แนวเขตที่ดินที่ถอนลภาพ
- == ทางหลวง ถนน ขยาย
- ถนนลูกรัง พื้นถนนอ่อน

๑๐๒ ๒๖ ๒๕

(นายชัยวัฒน์ ลิ้มบวรจนละ)

ผู้อำนวยการสำนักจัดการที่ดินของรัฐ

นายบุญเชิด คัดเห็น

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ตัวอย่าง

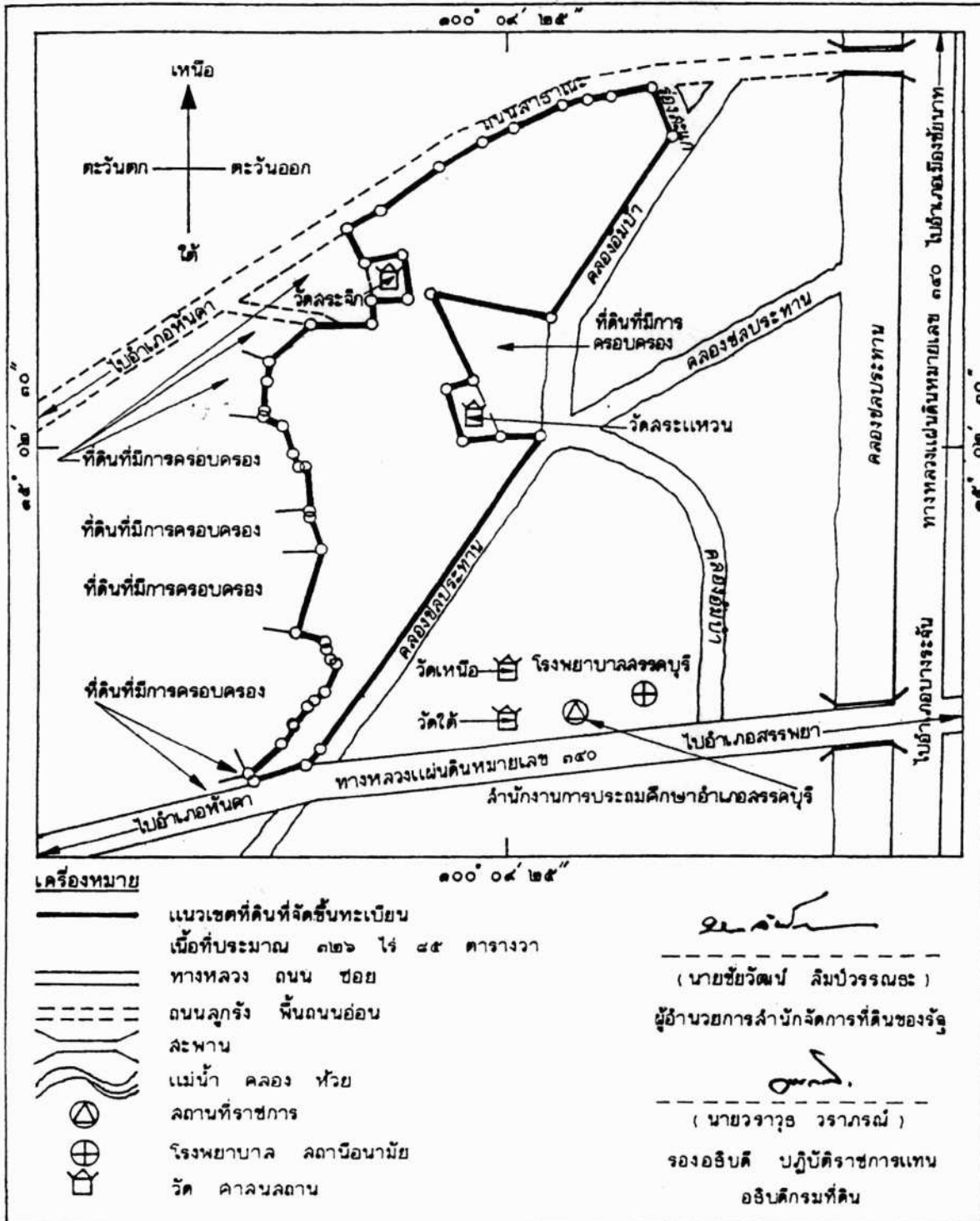
แผนที่ท้ายประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง การจัดขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ

ในท้องที่ตำบลแพะจรดรีราชา อำเภอลพบุรี จังหวัดชัยนาท

มาตราส่วน ๑: ๑๒,๕๐๐

๑๐๐ ๕๐๐ ๑๐๐ ๒๐๐ ๓๐๐ ๔๐๐ ๕๐๐ ๖๐๐ ๗๐๐ ๘๐๐ ๙๐๐ เมตร

ที่ มท ๐๕๑๑.๓/ว ๑๖๗๕๑

กรมที่ดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารบี ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับทบวงการเมืองหรือส่วนราชการขอใช้ที่ดินของรัฐ
เพื่อประโยชน์ในราชการ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียนและ
การจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๕๐

ตามที่กรมที่ดินได้ส่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ
การจัดขึ้นทะเบียนและการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๕๐
มาเพื่อทราบ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ นั้น

กรมที่ดิน ขอเรียนว่า ในการเสนอเรื่องการถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ ให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณา
ปรากฏว่า ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย มีข้อสังเกตประกอบการ
พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑. การใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์เพื่อเป็นที่ตั้งของหน่วยงานของรัฐ ควรคำนึงถึงที่ดิน
สาธารณประโยชน์ประเภทที่ป่าช้าสำหรับฝัง และเผาศพ หรือที่ดอนปู่ตาซึ่งส่วนใหญ่จะมีต้นไม้ขนาดใหญ่
ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น สมควรดำเนินการสงวนที่ดินสาธารณประโยชน์แปลงนั้นไว้ สำหรับเป็นสวนสาธารณะ
ประจำชุมชน เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มากกว่านำไปก่อสร้างอาคาร ซึ่งในการ
ปรับพื้นที่เพื่อก่อสร้างอาคาร ทำให้สภาพแวดล้อมเสียหาย แม้การใช้ที่ดินดังกล่าวจะเป็นการป้องกันปัญหา
ประชาชนบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ แต่ก็ควรพิจารณาอนุญาตเฉพาะที่สาธารณประโยชน์แปลงที่ไม่มีต้นไม้
ขนาดใหญ่

๒. การดำเนินการเพื่อขอถอนสภาพที่ดิน หากทบวงการเมืองใดมีความจำเป็นเร่งด่วน
ที่จะต้องเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินก่อนที่จะดำเนินการขอถอนสภาพตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) จะแล้วเสร็จ
ให้ยื่นคำขออนุญาตใช้ที่ดินของรัฐตามมาตรา ๙ ในขณะเดียวกันให้ดำเนินการเรื่องการถอนสภาพไปด้วย ทั้งนี้
ให้ตรวจสอบว่ามีหน่วยงานใดที่เข้าใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์โดยไม่ขออนุญาตตามมาตรา ๙ โดยจะต้องเร่งรัด
ให้ดำเนินการให้ขออนุญาตถูกต้องเพื่อเป็นตัวอย่างแก่เอกชน

/๓. การจัด...

๓. การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของราษฎรในพื้นที่ ให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับ
วันเดือนปี สถานที่ จำนวนผู้เข้าประชุม และมติของที่ประชุมให้ชัดเจน

๔. กรณีหน่วยงานของรัฐดำเนินการเสนอขอใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อก่อสร้างที่ตั้งของ
หน่วยงานนั้น เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงามของอาคารต่าง ๆ ให้มีการวางแผนการใช้ประโยชน์
ที่ดิน โดยจัดทำแบบแปลนด้านภูมิสถาปัตยกรรมด้วย

๕. หากมีหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานขอใช้ที่ดินเป็นบางส่วนในที่สาธารณะประโยชน์
แปลงเดียวกันให้เสนอถอนสภาพพร้อมกัน เพื่อจะได้ออกเป็นพระราชกฤษฎีกาฉบับเดียวกัน

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องการขอใช้ที่ดินของทบวงการเมือง
เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มิให้มีปัญหาและข้อขัดข้องในการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย ดังนั้น จึงขอให้
จังหวัดนำข้อสังเกตของคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายฯ ดังกล่าว ถือเป็นหลักเกณฑ์ประกอบการ
พิจารณา เรื่อง ทบวงการเมืองขอถอนสภาพหรือขึ้นทะเบียนที่ดินของรัฐ เพื่อใช้ประโยชน์ในราชการด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุวัฒน์ เมธีวิบูลวุฒิ)

อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร.๐ ๒๑๔๑ ๕๘๓๙

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๐๖

๑๐ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับทบทวนการเมืองหรือส่วนราชการขอใช้ที่ดินของรัฐ
เพื่อประโยชน์ในราชการ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียนและ
การจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๕๐

ด้วยในปัจจุบันปรากฏว่า มีส่วนราชการหลายหน่วยงานแสดงความประสงค์ขอใช้ที่ดิน
สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เพื่อสร้างที่ทำการหรืออาคารประกอบต่างๆ
โดยดำเนินการขอถอนสภาพที่ดินตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ
การจัดขึ้นทะเบียนและการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๕๐
ซึ่งข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบพบว่า ที่ดินที่ขอใช้ประโยชน์บางแห่งมีสภาพเป็นบึงสาธารณประโยชน์ แต่ถูก
ปล่อยปละละเลยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่าจนเกิดการตื้นเขิน หรือเป็นที่ลุ่มต่ำเกิดอุทกภัยได้ง่าย

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า บริเวณสภาพที่ดินที่ส่วนราชการขอใช้ประโยชน์
ซึ่งเดิมเคยเป็นแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ ต่อมามีการตื้นเขินขึ้น การขอใช้ที่ดินดังกล่าวเพื่อปลูกสร้าง
สำนักงานที่ทำการ หรืออาคารประกอบอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในราชการ อาจเป็นการกีดขวางทางน้ำในฤดูน้ำหลาก
หรือมีความเสี่ยงสูงที่จะก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัยขึ้นได้ ส่วนราชการที่ขอใช้ประโยชน์จึงควรหลีกเลี่ยงการใช้
ที่ดินสาธารณประโยชน์ที่เป็นแหล่งน้ำเดิมซึ่งตื้นเขิน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และ
ทรัพย์สินของทางราชการและประชาชน โดยขอให้จังหวัดนำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ดังกล่าว
ประกอบการพิจารณาดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรพล พงษ์ศักดิ์วิภูต)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

หัวหน้ากลุ่มการวิจักษ์งานกิจการความมั่นคงภายใน

กรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร.๐ ๒๑๔๑ ๕๘๓๙

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๐๖

คำสั่งที่ 193/2501

เรื่อง ระเบียบการจัดหาผลประโยชน์ที่ดินของรัฐตามประมวลกฎหมายที่ดิน

โดยที่ได้พิจารณาเห็นสมควรวางระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการจัดหาผลประโยชน์ที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์และวิธีการในกฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ.2500) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ให้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย กระทรวงมหาดไทยจึงวางระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ความมุ่งหมายในการจัดหาผลประโยชน์ที่ดินของรัฐตามระเบียบนี้ ก็เพื่อจัดและทะนุบำรุงที่ดินซึ่งทอดทิ้งอยู่เปล่า ไม่เกิดประโยชน์หรือไม่เหมาะสมแก่สภาพของบ้านเมืองให้ดีขึ้นเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ มีรายได้บำรุงรัฐหรือท้องถิ่นและทำให้เกิดความสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่บ้านเมืองหรือเป็นการส่งเสริมนโยบายของรัฐที่จะให้ประชาชนได้มีที่อยู่ ที่ทำกินเป็นของตนเอง

ข้อ 2 ที่ดินของรัฐที่จะจัดหาผลประโยชน์ได้แก่ที่ดินดังต่อไปนี้

(1) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินตามกฎหมาย

(2) ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน แต่ราษฎรมิได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันต่อไปแล้ว หรือรัฐหาที่ดินอื่นให้ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันแทนได้ เมื่อได้ตราพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพแล้ว

(3) ที่ดินอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ที่มีได้ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือมิได้สงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งมีได้มีบุคคลหรือทบวงการเมืองใดมีสิทธิครอบครองอยู่

ข้อ 3 ที่ดินตามข้อ 2 นั้น ก่อนที่จะดำเนินการหรือขอถอนสภาพ ให้พิจารณาโดยรอบคอบว่าที่ดินนั้นไม่อยู่ในผังเมือง โครงการ หรือความจำเป็นที่จะต้องจัดให้ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน ใช้ประโยชน์ในราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์หรือความจำเป็นในอนาคตด้วย

ข้อ 4 ทบวงการเมืองที่รัฐมนตรีจะมอบหมายให้จัดหาผลประโยชน์ ได้แก่

- (1) กระทรวงทบวงกรมต่างๆ
- (2) องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (3) เทศบาล
- (4) สุขาภิบาล
- (5) องค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ 5 การจัดหาผลประโยชน์ ถ้าอธิบดีกรมที่ดินมิได้ดำเนินการเองและเห็นสมควรที่จะมอบหมายให้ทบวงการเมืองใดดังกล่าวในข้อ 4 เป็นผู้ดำเนินการก็ให้อธิบดีกรมที่ดินทำรายงานเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาสั่งการ

ข้อ 6 จังหวัดหรือทบวงการเมืองใดเห็นสมควรที่จะจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้รายงานชี้แจงตามลำดับไปยังกระทรวงมหาดไทยถึงประวัติความเป็นมาของที่ดิน จำนวนเนื้อที่ดิน วัตถุประสงค์ เหตุผล วิธีดำเนินการในการขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ตลอดจนเงื่อนไขในการดำเนินงานนั้น พร้อมกับส่งแผนที่ตามหลักวิชาแผนที่ที่มีมาตราส่วนไปด้วย

(2) ถ้าที่ดินนั้นเป็นที่ดินผืนใหญ่หรือจำเป็นจะต้องปรับปรุงที่ดินนั้นให้เรียบร้อยก่อนการจัดหาผลประโยชน์ ให้เสนอโครงการและแผนผังการปรับปรุงและการดำเนินการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินนั้น ตลอดจนงบประมาณค่าใช้จ่ายว่าจะใช้เงินงบประมาณแผ่นดินหรืองบประมาณของทบวงการเมืองใด จะนำรายได้จากการจัดหาผลประโยชน์ไปใช้ในกิจการใด

(3) ในกรณีที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขาย แลกเปลี่ยน และให้เช่าซื้อ อันเป็นการจำหน่ายที่ดินของรัฐให้หมดไปนั้น จะต้องชี้แจงความจำเป็นและเหตุผลโดยละเอียดว่ารัฐไม่มีความจำเป็นจะต้องสงวนที่ดินแปลงนั้นไว้เพื่อกาลอนาคต

(4) ในกรณีที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เช่าที่ดินสำหรับปลูกสร้างอาคารหรือถาวรวัตถุ ให้พิจารณาเสนอเงื่อนไขที่จะให้อาคารหรือถาวรวัตถุนั้นตกเป็นของรัฐภายในกำหนดเวลาหรือไม่ประการใดด้วย

(5) ให้แจ้งความประสงค์ว่า การจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินแปลงนั้นจะให้จัดในนามของอธิบดีกรมที่ดินหรือจะให้มอบให้ทบวงการเมืองใดเป็นผู้จัดและดำเนินการ

ข้อ 7 ให้อธิบดีกรมที่ดินและทบวงการเมืองที่ได้รับมอบหมายให้จัดหาผลประโยชน์ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นดำเนินการจัดหาผลประโยชน์ มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นต่ออธิบดีกรมที่ดินหรือหัวหน้าทบวงการเมืองนั้นๆ แล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาสั่งการการแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว จะแต่งตั้งเป็นประจำหรือเป็นการเฉพาะคราวก็ได้

ข้อ 8 การประกาศวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการ วิธีการ และรายละเอียดในการจัดหาผลประโยชน์ให้ประชาชนทราบล่วงหน้านั้น ถ้าเป็นกรณีที่สามารถได้รับผลประโยชน์เป็นเงินปีหนึ่งเกินกว่าหนึ่งหมื่นบาท หรือเกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ จะประกาศโฆษณาทางหนังสือพิมพ์รายวันด้วยก็ได้

ข้อ 9 ในกรณีที่อธิบดีกรมที่ดินเป็นผู้จัดหาผลประโยชน์ให้นำผลประโยชน์ที่เก็บได้ส่งเป็นรายได้ของรัฐ

ข้อ 10 ในกรณีที่ทบวงการเมืองเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้จัดหาผลประโยชน์ให้นำผลประโยชน์ที่เก็บได้ส่งเป็นรายได้สำหรับรัฐหรือบำรุงท้องถิ่นตามที่รัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ทำบัญชีและหลักฐานเกี่ยวกับการเงินตามระเบียบของทบวงการเมืองนั้นๆ กับให้ทำรายงานแสดงผลของงานและการรับจ่ายในรอบปีหนึ่งๆ เสนอไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อทราบภายในเดือนมกราคมของทุกปี

ข้อ 11 ให้ทบวงการเมืองที่มีหน้าที่จัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามระเบียบการนี้ จัดทำทะเบียนที่ดินที่จัดหาผลประโยชน์โดยการให้เช่า และการให้เช่าซื้อไว้เป็นหลักฐานตามแบบตัวอย่างท้ายระเบียบนี้ เมื่อได้จัดทำทะเบียนเสร็จแล้ว หรือมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนประการใด ให้ส่งสำเนา

ไปยังกรมที่ดิน 1 ชุด ถ้าเป็นกรณีพิเศษ สำนักราชเลขาธิการ และองค์การบริหารส่วนตำบลจัดหาผลประโยชน์ ให้
ส่งสำเนาไปยังจังหวัดท้องที่ 2 ชุด เพื่อตรวจสอบส่งไปยังกรมที่ดิน 1 ชุด และเก็บไว้เป็นหลักฐานทางจังหวัด
1 ชุด ด้วย

ทั้งนี้ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

กระทรวงมหาดไทย

สั่ง ณ วันที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2501

(ลงชื่อ) พลโท ป. จารุเสถียร

(ประกาศ จารุเสถียร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย
พ.ศ. 2546

ตามที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 กระทรวงมหาดไทยจึงได้ปรับบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของกระทรวงมหาดไทย ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงได้โอนภารกิจงานการขออนุญาตดูดทรายจากกองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ให้กรมที่ดินดำเนินการ ดังนั้น เพื่อให้การควบคุมการประกอบการดูดทรายมิให้เป็นการทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน และมีให้เป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 และมติคณะรัฐมนตรีลงวันที่ 4 กันยายน 2522 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูดทราย (ส่วนกลาง) ที่กำหนดให้การพิจารณาอนุญาตให้ดูดทรายในจังหวัดต่างๆ และการแก้ไขปัญหามลพิษรบกวนขัดข้องเกี่ยวกับการดูดทรายทั้งปวงเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูดทราย (ส่วนกลาง) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย พ.ศ.2546”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก

- (1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย พ.ศ.2523
 - (2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2525
 - (3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2532
 - (4) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2535
 - (5) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2543
- บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูดทราย เรียกโดยย่อว่า “กพด.”

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูดทราย ซึ่ง กพด. แต่งตั้งขึ้น

“การดูดทราย” หมายความว่า การดูด รวมถึง การตัก การขุด การขน หรือการกระทำด้วยประการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งทราย

“ส่วนราชการ” หมายความว่า กระทรวง กรม จังหวัด และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษา

“ส่วนราชการ” หมายความว่า กระทรวง กรม จังหวัด และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษา

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานคร

“วัน” หมายความว่า วันทำการตามปกติของหน่วยงานของรัฐ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายถึง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมาย

ที่ดิน

“เจ้าหน้าที่” หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติ

งานตามระเบียบนี้

หมวด 1

คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

ข้อ 5 กพด. ประกอบด้วย

(1) ปลัดกระทรวงมหาดไทย	เป็นประธานกรรมการ
(2) อธิบดีกรมการปกครองหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(3) อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(4) อธิบดีกรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(5) อธิบดีกรมชลประทานหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(6) ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(7) อธิบดีกรมที่ดินหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(8) เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(9) ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตจังหวัดที่มีการขออนุญาตดูแลรักษาหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(10) ที่ปรึกษาด้านกฎหมายกระทรวงมหาดไทย	เป็นกรรมการ
(11) ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(12) ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม	เป็นกรรมการ
(13) ผู้แทนส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ
(14) ผู้อำนวยการสำนักจัดการที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน	เป็นกรรมการและเลขานุการ
(15) ผู้อำนวยการส่วนจัดการที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(16) หัวหน้ากลุ่มจัดการที่ดินของรัฐสำนักจัดการที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
(17) หัวหน้ากลุ่มงานจัดการที่ดินของรัฐสำนักจัดการที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 6 กพด. มีอำนาจหน้าที่

(1) พิจารณานุญาตให้ทำการดูทรายในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและเขตพื้นที่ระหว่างประเทศ

(2) พิจารณาแก้ไขปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องเกี่ยวกับการดูทรายทั้งปวง

(3) พิจารณาวางระเบียบข้อบังคับตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูทราย

(4) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณานุญาตให้ดูทรายแทน กพด. ได้ตามที่เห็นสมควร เพื่อประกอบการพิจารณานุญาตของ กพด.

(5) เชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง มาชี้แจงข้อเท็จจริงต่างๆ

(6) พิจารณาในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูทราย

ข้อ 7 การประชุมกพด. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุมถ้าในการประชุมคราวใด ประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการด้วยกันคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 8 ให้คณะอนุกรรมการประกอบด้วย

(1) ผู้ว่าราชการจังหวัด	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) รองผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งได้รับมอบหมาย	เป็นอนุกรรมการ
(3) ปลัดจังหวัด	เป็นอนุกรรมการ
(4) อัยการจังหวัดหรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(5) อุตสาหกรรมจังหวัดหรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(6) ผู้แทนกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี	เป็นอนุกรรมการ
(7) ผู้แทนกรมชลประทาน	เป็นอนุกรรมการ
(8) ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดหรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(9) นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ	เป็นอนุกรรมการ
(10) ผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้แทน ผู้แทนคณะผู้บริหารท้องถิ่น	เป็นอนุกรรมการ
ในเขตท้องที่ที่มีการขออนุญาตให้ดูทราย	
(11) ผู้แทนสำนักงานสิ่งแวดล้อม	เป็นอนุกรรมการ
(12) ผู้แทนส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	เป็นอนุกรรมการ
(13) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(14) หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ สำนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
(15) หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการที่ดิน หรือหัวหน้างาน	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ควบคุมและประสานงาน สำนักงานที่ดินจังหวัด

ข้อ 9 ให้คณะอนุกรรมการ มีหน้าที่ดังนี้

(1) พิจารณาการขออนุญาตให้ดูทรายภายในจังหวัด

(2) พิจารณาแก้ไขปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องและแก้ไขปัญหาร้องเรียนเกี่ยวกับการ
ดูทราย

(3) พิจารณาดำเนินการอื่นๆ ตามที่ กพด. มอบหมาย
ข้อ 10 การประชุมคณะอนุกรรมการ ให้นำความในข้อ 7 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด 2 วิธีการขออนุญาต

ข้อ 11 ผู้ขออนุญาตดูทราย จะดำเนินการดูทรายได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากพนักงาน
เจ้าหน้าที่

ข้อ 12 ให้ผู้ประสงค์ขออนุญาตดูทรายยื่นคำขอตามแบบ ท.ด.64 ทำระเบียบนี้ พร้อม
ด้วยแผนที่ที่ดินบริเวณที่ขออนุญาตดูทรายต่อนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ
ท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ ส่วนอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่รัฐมนตรีประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอหรือ
ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอตามความในมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2528 แล้ว ให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงาน
ที่ดินจังหวัดสาขาแล้วแต่กรณี และให้สอบสวนข้อเท็จจริง วัตถุประสงค์ และเหตุผลที่ขออนุญาตโดยละเอียด
ตามแบบ ท.ด.66 ทำระเบียบนี้

แผนที่แสดงบริเวณที่ดินที่ขออนุญาตดูทรายให้แสดงให้เห็นว่าบริเวณใกล้เคียงที่ขอ
อนุญาตมีถาวรวัตถุ หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างใดบ้าง หรือไม่ โดยใช้มาตราส่วนที่เหมาะสม ลายมือชื่อผู้เขียน
แผนที่และลายมือชื่อผู้ขออนุญาต

ในกรณีที่การขออนุญาตดูทรายไปเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่นใด ก็ต้องดำเนินการให้เป็นไป
ตามกฎหมายนั้นๆ ด้วย

ข้อ 13 เมื่อได้สอบสวนตามข้อ 12 แล้ว ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำ
กิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย
และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีการขออนุญาต ออกไปชั้นสุดตรวจสอบที่ดินที่ขออนุญาต
ดูทรายว่า ที่ดินที่ขออนุญาตดูทรายเป็นที่ดินประเภทใด สภาพลักษณะของที่ดินเป็นอย่างไร มีโบราณวัตถุ
โบราณสถาน สิ่งปลูกสร้าง หรือสถานที่ราชการอยู่ใกล้เคียงหรือไม่ ตามแบบ ท.ด.67 ทำระเบียบนี้ หาก
อนุญาตให้ผู้ขออนุญาตดูทรายแล้วจะเกิดปัญหาในภายหลังหรือไม่ ให้แล้วเสร็จภายในห้าวัน ถ้านาย
อำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงาน
ที่ดินจังหวัดสาขาเห็นว่าไม่ควรอนุญาตให้ทำการดูทรายก็ให้รายงานจังหวัดภายในห้าวันนับแต่วันที่เห็น
ว่าไม่ควรอนุญาต

ข้อ 14 เมื่อชั้นสุดตรวจสอบที่ดินแล้วถ้านายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำ
กิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา เห็นว่าควรอนุญาตให้
ประกาศตามแบบ ท.ด.25 ทำระเบียบนี้ โดยปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือ
สำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ที่ทำการกำนัน ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

และที่บริเวณใกล้เคียงหรือในที่ดินนั้นมีการกำหนดสามสิบวัน หากไม่มีการขัดข้องหรือคัดค้านอย่างใด ให้รายงานส่งเรื่องและชี้แจงไปจังหวัดภายในสามวัน

ถ้ามีการคัดค้านหรือขัดข้องประการใด ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสอบสวนพิจารณา เสร็จแล้วรายงานจังหวัดภายในสิบวันนับแต่วันครบกำหนดประกาศตามวรรคหนึ่ง

หมวด 3

การพิจารณาอนุญาต

ข้อ 15 ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดรวบรวมเรื่องราวการขออนุญาตดูศพแล้ว ให้นัดคณะอนุกรรมการ เพื่อตรวจสอบสถานที่ และประชุมพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันรับเรื่องจากอำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา

การพิจารณาของคณะอนุกรรมการ ให้ถือหลักเกณฑ์ตามข้อ 18 เมื่อคณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า ควรอนุญาตหรือไม่ควรอนุญาตให้แสดงเหตุผลไว้ด้วย แล้วให้จังหวัดพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามมติที่ประชุมภายในสิบวันนับแต่วันประชุมเสร็จ แล้วรวบรวมเรื่องราว พร้อมรายงานการประชุมและบัญชีรายงานผลจำนวน 15 ชุด ให้กรมที่ดินเพื่อนำเสนอ กพด. ทราบ

ข้อ 16 กพด. ต้องประชุมพิจารณาเรื่องราวของกรุงเทพมหานคร และเขตพื้นที่ระหว่างประเทศให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน และแจ้งผลการพิจารณาให้จังหวัดทราบภายในห้าวัน นับแต่วันประชุมเสร็จ

ข้อ 17 จังหวัดได้รับแจ้งมติ กพด. และเรื่องราวการขออนุญาตดูศพซึ่ง กพด. พิจารณาอนุญาตแล้ว ก่อนที่จังหวัดจะออกใบอนุญาต ให้ตรวจสอบว่ามีใบอนุญาตจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องครบถ้วนแล้วหรือไม่ ถ้าเห็นว่าครบถ้วนแล้วให้จังหวัดออกใบอนุญาตตามแบบ ท.ด.69 ก. ทำเย็บแบบนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่จังหวัดได้รับแจ้งมติ กพด.

ข้อ 18 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตให้ดูศพให้คำนึงถึง

- (1) ในด้านวิชาการ เช่น ความเสียหายแก่สภาพตลิ่ง สภาพธรรมชาติของลำน้ำ
- (2) ในด้านการปกครอง เช่น ความเดือดร้อนของราษฎร ความเสียหายทางเศรษฐกิจ หรือทรัพยากรธรรมชาติ ให้ได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- (3) แม่น้ำลำคลองแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ

หมวด 4

เงื่อนไขการอนุญาต

ข้อ 19 ผู้ขออนุญาตดูศพต้องเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลสัญชาติไทย และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังนี้

- (1) ดำเนินการด้วยตนเอง จะโอนสิทธิให้ผู้อื่นมิได้

- (2) ทำการดูตทรายตั้งแต่เวลา 06.00 น. ถึง 18.00 น.
- (3) ไม่ทำการดูตทรายจนทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของทางราชการหรือของผู้อื่น
- (4) ไม่ทำการเป็นที่กีดขวางการจราจร หรือก่อให้เกิดเสียงดังเป็นที่รบกวนบุคคลอื่น
- (5) แสดงใบอนุญาตไว้ประจายานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือเครื่องจักรกลที่

ใช้ดูตทราย

ข้อ 20 ในกรณีใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้ได้รับอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ทราบว่าเป็นใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุด

ข้อ 21 ผู้ได้รับอนุญาตหรือผู้ควบคุมหรือคนงานประจายานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือเครื่องจักรกล ต้องยินยอมและให้ความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ขึ้นไปทำการตรวจยานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือเครื่องจักรกล ที่ใช้ทำการดูตทราย รวมทั้งเรียกเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาตรวจสอบได้ในระหว่างเวลาทำการของผู้ได้รับอนุญาต

ข้อ 22 เมื่อเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลควบคุมการดูตทรายพบว่า ได้มีการดูตทรายโดยฝ่าฝืนเงื่อนไขตามข้อ 19 ข้อ 20 หรือข้อ 21 ให้มีอำนาจสั่งระงับการดูตทรายไว้ได้ชั่วคราวไม่เกินสามวันแล้วรายงานให้จังหวัดทราบเพื่อสั่งการต่อไป และหากพบว่ามีการฝ่าฝืนจริง ให้รัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งให้หยุดทำการดูตทรายทันทีหรือจะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

ข้อ 23 เมื่อใบอนุญาตให้ดูตทรายสิ้นอายุหรือผู้ได้รับอนุญาตถูกสั่งให้หยุดทำการ หรือเพิกถอนใบอนุญาต ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องหยุดทำการดูตทรายทันทีนับแต่วันสิ้นอายุใบอนุญาตหรือได้รับคำสั่งดังกล่าวเป็นหนังสือ

ข้อ 24 ภายในกำหนดเวลาอนุญาต หากผู้ได้รับอนุญาตอ้างว่าดูตทรายไม่ได้ด้วยประการใดๆ ก็ตาม ให้ถือว่าเป็นเรื่องของผู้ได้รับอนุญาตที่ควรรู้ถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นมาก่อน จะนำมาเป็นข้ออ้างในการขอยืดเวลากำหนดอนุญาตหรือขอลดหย่อนค่าตอบแทนมิได้

ข้อ 25 การตีราคาค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการดูตทราย ให้จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเป็นผู้พิจารณา และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วให้ถือว่าเป็นเด็ดขาด ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องชำระค่าเสียหายภายในวงเงินนั้น โดยยินยอมให้หักจากเงินประกันแล้วให้รายงาน กพด. ทราบ

ข้อ 26 ใบอนุญาตให้ดูตทรายให้มีกำหนดเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

ผู้ได้รับอนุญาตผู้ใดประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาตจะต้องยื่นคำขอต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินที่ขออนุญาตดูตทรายตั้งอยู่ ส่วนอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่รัฐมนตรีประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอตามความในมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2528 แล้วให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาแล้วแต่กรณี ก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้วจะประกอบกิจการต่อไปก็ได้จนกว่าจะได้รับคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาตตามวรรคสอง หากผู้ได้รับอนุญาตไม่ยื่นคำขอภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตไม่ประสงค์จะขอต่อใบอนุญาต

ข้อ 27 จังหวัดอาจพิจารณาวางเงื่อนไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการได้

ข้อ 28 เมื่อ กพต. หรือคณะกรรมการ ได้มีมติอนุญาตให้ดูตทรายหรืออนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตแล้ว ให้ผู้ขอรับอนุญาตดำเนินการยื่นคำขอรับใบอนุญาต หรือคำขอต่ออายุใบอนุญาตแล้ว แต่กรณีภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบมติอนุญาต หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ผู้ขอรับอนุญาตไม่ดำเนินการยื่นคำขอโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ถือว่าผู้ขอรับอนุญาตไม่ประสงค์จะดำเนินการต่อไป และให้งดเว้นการออกใบอนุญาต

หมวด 5 ค่าตอบแทน

ข้อ 29 ผู้ประกอบการดูตทราย เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจะต้องเสียค่าตอบแทนเป็นรายปีให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามวิธีการและอัตราที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติจังหวัด แต่ต้องไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน

หมวด 6 เงินประกัน

ข้อ 30 ให้จังหวัดเรียกเก็บเงินประกันตามจำนวนที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจากผู้ได้รับอนุญาตในวันที่จังหวัดออกใบอนุญาตให้ดูตทราย เพื่อเป็นค่าชดใช้ความเสียหายที่จะเกิดจากผลของการดูตทราย

เงินประกันให้เก็บรักษาไว้เป็นเวลาหนึ่งปี เพื่อเป็นค่าชดใช้ความเสียหายและค่าปรับ

ถ้าเงินประกันลดน้อยถอยลงไป เนื่องจากนำไปเป็นค่าชดใช้ความเสียหายหรือค่าปรับ ให้จังหวัดเรียกเงินเพิ่มจากผู้ประกอบการดูตทรายไว้ให้ครบเต็มตามจำนวน

ข้อ 31 ผู้ได้รับอนุญาตต้องเสียค่าปรับให้จังหวัดในกรณีที่ทำผิดเงื่อนไข

ค่าปรับให้เรียกจากเงินประกัน

ข้อ 32 เงินประกันที่เก็บรักษาไว้ตามข้อ 30 เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุแล้วให้คืนแก่ผู้ได้รับอนุญาต

หมวด 7 การควบคุม

ข้อ 33 เมื่อมีการอนุญาตให้ดูตทรายในท้องที่ใดแล้ว ให้จังหวัดประชุมชี้แจงหรือประกาศให้ราษฎรที่ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณที่ได้มีการอนุญาตให้ดูตทรายทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันออกใบอนุญาต เพื่อให้ทราบถึงมาตรการที่จังหวัดได้วางไว้เพื่อป้องกัน และควบคุมมิให้การดูตทรายทำความเสียหายแก่

ทรัพย์สินของราษฎร พร้อมทั้งแจ้งให้ราษฎรทราบด้วยว่า หากผู้ได้รับอนุญาตได้ทำการดูทรายโดยฝ่าฝืนเงื่อนไขอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้

ข้อ 34 ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการดูทรายในท้องที่ใด ก่อนที่จะดำเนินการจะต้องจัดทำแผ่นป้ายประกาศแสดงไว้ในบริเวณที่ทำการให้ราษฎรทราบตลอดระยะเวลาที่ทำการอยู่นั้น โดยแผ่นป้ายนี้จะต้องจัดทำให้เสร็จสิ้นก่อนดำเนินการดูทราย

แผ่นป้ายประกาศต้องทำด้วยวัสดุที่มีความมั่นคงแข็งแรง ต้องมีขนาดกว้าง 60 เซนติเมตร ยาว 120 เซนติเมตร เขียนด้วยตัวหนังสือที่ชัดเจน มีข้อความแสดงชื่อผู้ได้รับอนุญาต กิจการ กำหนดเวลาจำนวนเนื้อที่ที่ได้รับอนุญาต และแผนที่สังเขปแสดงบริเวณที่ได้รับอนุญาตนั้นด้วย

ข้อ 35 ให้ผู้ได้รับอนุญาตจัดทำหุ่นหรือเครื่องหมายอื่นใด เพื่อแสดงขอบเขตที่ได้รับอนุญาตให้ดูทราย ให้ทราบตลอดระยะเวลาที่ทำการอยู่นั้น

ข้อ 36 ให้จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา จัดเจ้าหน้าที่ตรวจตรา ควบคุมดูแล ให้การดำเนินการดูทรายเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด

ประกาศ ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2546

(นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไปเล่ม 120 ตอน 65 ง วันที่ 11 มิถุนายน 2546

(สำเนา)

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย

ที่ 109/2538

เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่ง ที่ 350/2535 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2535 แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน นั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 และมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 350/2535 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2535 และแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน คือ

1. อธิบดีกรมที่ดิน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับการอนุญาตระเบิดและย่อยหิน การขุดตักดินลูกรัง หรือหินผุ ในบริเวณที่เขาหรือภูเขา และบริเวณทลรอบที่เขาหรือภูเขา 40 เมตร ที่รัฐมนตรียังมิได้ประกาศกำหนดพื้นที่นั้นให้เป็นแหล่งหินปูนหรือดินลูกรัง หรือหินผุเพื่อการก่อสร้าง

2. ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตท้องที่จังหวัดสำหรับการอนุญาต ดังนี้

(1) การระเบิดและย่อยหิน การขุดตักดินลูกรังหรือหินผุ ในบริเวณที่รัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดพื้นที่นั้น เป็นแหล่งหินปูนหรือดินลูกรัง หรือหินผุ เพื่อการก่อสร้าง และในพื้นที่นอกเขตเขาหรือภูเขา และบริเวณทลรอบที่เขา หรือภูเขา 40 เมตร

(2) การขุดหรือดูดทราย การเก็บหินลอย การทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

(3) การเข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า

(4) การต่ออายุใบอนุญาต กรณีที่อธิบดีกรมที่ดินหรือผู้ว่าราชการจังหวัดได้อนุญาตไว้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2538

(ลงชื่อ) ไพโรจน์ โล่ห์สุนทร

(นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(สำเนา)

ประกาศกระทรวงมหาดไทย
เรื่อง กำหนดบริเวณที่หวงห้ามตามมาตรา 9 (2) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 9 (2) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเขตหวงห้ามที่เขานหรือภูเขา ตามความในมาตรา 9 (2) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ลงวันที่ 27 มีนาคม 2499 และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเขตแม่น้ำ ลำคลอง เป็นเขตหวงห้ามตามมาตรา 9 (2) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ลงวันที่ 26 เมษายน 2515

ข้อ 2 ให้บริเวณดังต่อไปนี้ ทุกแห่ง ทุกจังหวัด เป็นบริเวณที่หวงห้าม ห้ามมิให้บุคคลใดทำด้วยประการใด ให้เป็นการทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

- (1) บริเวณที่เขานหรือภูเขาและปริมาตรรอบที่เขานหรือภูเขา 40 เมตร
- (2) บริเวณแม่น้ำและลำคลอง
- (3) ที่ดินของรัฐ นอกจาก (1) และ (2) ซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองเฉพาะบริเวณที่เป็นที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย

ประกาศ ณ วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ.2523

(ลงชื่อ) **ประเทือง กิริติบุตร**

(นายประเทือง กิริติบุตร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ด่วนที่สุด

ที่ มท 0511.3/ว 1046

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กทม. 10200

25 มีนาคม 2547

เรื่อง การจัดทำแผนที่เพื่อประกอบการขออนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง 1. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2543

2. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูตรวจราย พ.ศ.2546

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างแผนที่สังเขปแสดงบริเวณที่ขออนุญาต

ด้วยระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูตรวจราย พ.ศ.2546 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2546 นั้น และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2543 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อควบคุมการประกอบกิจการขอใช้ที่ดิน หรือดูตรวจมิให้เป็นการทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน และมีให้เป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตฯ ซึ่งในการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องการขออนุญาตนั้น จะต้องพิจารณาความถูกต้องของบริเวณที่ขออนุญาตจากรูปแผนที่ และภาพถ่ายที่ผู้ขอนำมาประกอบคำขอ แต่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การทำแผนที่ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้ประกอบการดูตรวจรายหรือผู้ขอใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ใช้ประโยชน์นอกเขตที่อนุญาต โดยทางราชการไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้แน่ชัด กระทรวงมหาดไทยจึงควรกำหนด หลักเกณฑ์ในการจัดทำแผนที่และภาพถ่ายบริเวณที่ขออนุญาตเพื่อประกอบการพิจารณาและนำเสนอที่ประชุม ดังนี้

1. ให้จัดทำแผนที่ประกอบคำขออนุญาต ตามหลักวิชาการรังวัดและทำแผนที่ โดยระบุตำแหน่งของพื้นที่ที่ขออนุญาตด้วยค่าพิกัดจาก U T M (UNIVERSAL TRANSVERSE MERCATOR) หรือระบบเดิมแล้วแต่กรณี และใช้มาตราส่วน 1 : 4,000 เป็นหลัก นำแผนที่ลงที่หมายในระวางแผนที่ของกรมที่ดินและลงที่หมายในแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1 : 50,000 ของกรมแผนที่ทหาร ซึ่งแสดงขอบเขตและเส้นชั้นความสูง ให้จัดทำลงบนกระดาษ 21 x 29.7 ซม. (ขนาดกระดาษ A4)

2. ในกรณีบริเวณพื้นที่ที่ขออนุญาต ไม่มีหมุดหลักฐานแผนที่ ก็ให้ทำการรังวัดเพื่อหาตำแหน่งของพื้นที่ โดยใช้เครื่องมือกำหนดตำแหน่งโดยการรับสัญญาณดาวเทียม GPS (Global Positioning System)

แผนที่แสดงบริเวณที่ขออนุญาตดูทราย ให้แสดงให้เห็นว่าบริเวณใกล้เคียงระยะ 500 เมตร มีถาวรวัตถุหรือสิ่งปลูกสร้าง โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือเป็นแหล่งโบราณคดี ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือไม่อย่างไร อยู่ห่างจากทางหลวงสายประธานเท่าใด โดยให้ผู้จัดทำแผนที่และผู้ขออนุญาต ลงชื่อรับรองความถูกต้องของแผนที่ด้วย

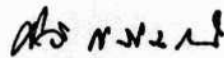
3. ทุกมุมเขตของบริเวณพื้นที่ที่ขออนุญาต ให้ผู้ขออนุญาตปักหลักคอนกรีตให้มีความคงทนถาวรตลอดอายุการขออนุญาต สูงเหนือพื้นดินประมาณ 1.50 เมตร ทาสีขาว-แดง ให้เห็นได้ชัดเจน หากเป็นกรณีขออนุญาตในแม่น้ำ ให้วางทุ่นสีที่สามารถมองเห็นได้ชัดทั้ง 4 มุม พร้อมปักหลักบนฝั่งพื้นดินเป็นหลักสำหรับใช้เล็งความถูกต้องของแนวทุ่น

4. ให้จัดทำแผนที่สังเขปและภาพถ่าย แสดงเส้นทางเข้า-ออก เส้นทางขนทราย เส้นทางขึ้นลงบริเวณที่ขออนุญาต บริเวณริมตลิ่งและหลักเล็ง (ขาว-แดง) บริเวณที่ขออนุญาตที่ปรากฏในแม่น้ำต้องแสดงให้เห็นถึงขอบเขตพื้นที่ที่ขออนุญาต โดยให้มีการวางทุ่นสีทั้ง 4 มุม พร้อมทั้งภาพถ่ายอุปกรณ์เครื่องจักรหรือเรือที่ใช้ดูทราย

5. การจัดทำแผนที่และภาพถ่ายบริเวณที่ขออนุญาตเพื่อประกอบการพิจารณาให้จัดทำเสนอด้วย Power Point ส่งไปยังกรมที่ดินพร้อมเอกสารหลักฐานต่างๆ ตามที่ระเบียบฯ กำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิชา แสงมณี)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านกิจการความมั่นคงภายใน

กรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. 0 2622 3469 มท 50801-12 ต่อ 365

โทรสาร 0 2222 1840

แผนที่แสดงการขออนุญาตดูทรายตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

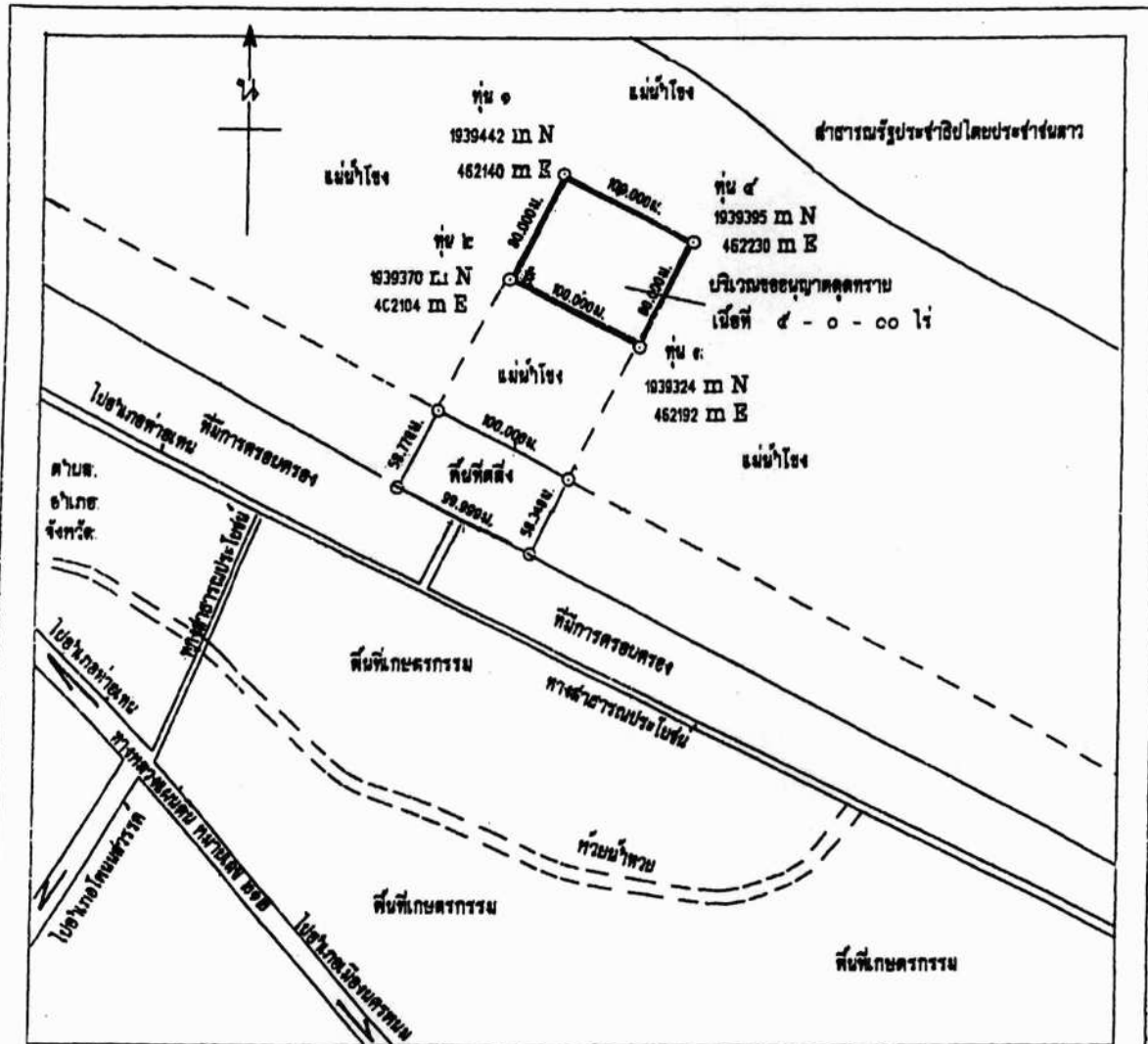
ของ.....

ในท้องที่หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

เนื้อที่ประมาณ ๕ - ๐ - ๐๐ ไร่

มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐

๔๐ ๒๐ ๐ ๔๐ ๘๐ ๑๒๐ ๑๖๐ ๒๐๐ ๒๔๐ ๒๘๐ เมตร

เครื่องหมาย	แนวเขตที่ขออนุญาต	ผู้ขออนุญาต
==	ทางหลวง ทางสาธารณประโยชน์	ผู้เขียนแผนที่
---	แม่น้ำ คลอง ห้วย	ช่างรังวัด

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย

ที่ 330/2539

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขอสัมปทานตามมาตรา 12
แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

เนื่องจากคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขอสัมปทานตามมาตรา 12 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานทำให้ไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน

ฉะนั้น เพื่อความเหมาะสมเห็นควรให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 177/2514 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2514 ที่ 532/2516 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2516 ที่ 69/2525 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2525 และที่ 207/2529 ลงวันที่ 24 เมษายน 2529 เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขอสัมปทานตามมาตรา 12 และแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขอสัมปทานตามมาตรา 12 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินขึ้นใหม่ ประกอบด้วย

1. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	ประธานกรรมการ
2. อธิบดีกรมที่ดิน	กรรมการ
3. ผู้แทนกองบัญชาการทหารสูงสุด	กรรมการ
4. ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
5. ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
6. ผู้แทนกรมการปกครอง	กรรมการ
7. ผู้แทนกรมตำรวจ	กรรมการ
8. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
9. ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
10. ผู้อำนวยการกองสำรวจและควบคุมที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน	กรรมการและเลขานุการ
11. หัวหน้าฝ่ายควบคุมที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน	กรรมการและ
กองสำรวจและควบคุมที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน	ผู้ช่วยเลขานุการ

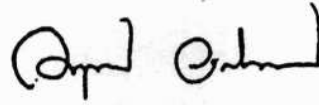
ให้คณะกรรมการดังกล่าว มีหน้าที่พิจารณาเรื่องราวขอสัมปทานตามมาตรา 12 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการให้สัมปทานตามมาตรา 12 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แล้วเสนอผลการพิจารณาพร้อมด้วยความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป โดยให้มีอำนาจหน้าที่พิจารณากำหนดเงื่อนไขรวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องขอสัมปทานได้ด้วย

กรณีหากการพิจารณาเกี่ยวข้องกับงานของกระทรวงทบวงกรมใด ให้แจ้งส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐนั้นๆ ส่งผู้แทนมาชี้แจงและหรือไปให้ข้อมูล หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการฯ เห็น

สมควรและให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือคณะกรรมการฯ
ปฏิบัติงานตามความเหมาะสม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 19 พฤศจิกายน 2539

(นายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คำสั่งที่ 194/2501

เรื่อง ระเบียบการให้สัมปทานในที่ดินของรัฐตามประมวลกฎหมายที่ดิน

โดยที่ได้พิจารณาเห็นสมควรวางระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการให้สัมปทานที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์และวิธีการในกฎกระทรวงฉบับที่ 12 (พ.ศ.2500) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ให้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย กระทรวงมหาดไทยจึงได้วางระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. เมื่อนายอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ได้รับเรื่องราวขอสัมปทานที่ดินแบบ ท.ด.73 แล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(1) ตรวจสอบเรื่องราวแผนที่และเอกสารต่างๆ ประกอบเรื่องราว ว่ามีข้อเท็จจริงและรายละเอียดถูกต้องหรือไม่ ถ้าหากมีข้อสงสัยประการใด ก็ให้ผู้ขอชี้แจงหรือจัดทำเพิ่มเติม เสร็จแล้วรับเรื่องราวไว้ดำเนินการต่อไป ถ้าผู้ขอสัมปทานมีความประสงค์จะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ขอสัมปทานนั้นก็ดี มีความจำเป็นที่จะต้องขอต่ออายุสัมปทานต่อไปในเมื่อสัมปทานนั้นครบอายุหรือจะมีเงื่อนไขเกี่ยวกับที่ดินนั้นเนื่องจากเหตุผลในลักษณะการที่ขอสัมปทานนั้นประการใดก็ดี ให้ผู้ขอระบุไว้ในเรื่องราวนั้นให้ชัดเจน

(2) ให้ลงบัญชีรับเรื่องราวใช้แบบ ท.ด. 65 แยกไว้เล่มหนึ่ง แกะไขข้อความ “อนุญาต” เป็น “สัมปทาน” หรือ “ให้สัมปทาน” แล้วแต่กรณี “มาตรา 9” แกะเป็น “มาตรา 12” และให้ปฏิบัติตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 259/2499 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2499 ในส่วนที่เกี่ยวกับการรับคำขอโดยอนุโลม

(3) ให้นายอำเภอหรือข้าราชการที่นายอำเภอเห็นสมควร ซึ่งได้รับมอบหมายจากนายอำเภอสอบสวนข้อเท็จจริงและออกไปชั้นสูตรยังที่ดินที่ขอสัมปทานโดยใช้แบบ ท.ด.67 เป็นแบบชั้นสูตรสอบสวน แกะไขข้อความ “อนุญาต” เป็น “สัมปทาน” “มาตรา 9” แกะเป็น “มาตรา 12” และให้สอบสวนให้ปรากฏด้วยว่า

ก. ผู้ขอมีความประพฤติอย่างไร

ข. ที่ดินที่ขอสัมปทานสมควรแก่กิจการหรือไม่ ถ้ามีอาณาเขตมากไปควรกำหนดเขตให้เพียงใด เป็นเนื้อที่เท่าใด ด้วยเหตุผลประการใด

ค. เป็นที่เสื่อมเสียแก่เศรษฐกิจของประเทศ ขัดต่อสาธารณประโยชน์และเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สินหรือขัดต่อสวัสดิภาพของประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงประการใดบ้างหรือไม่

ง. เป็นที่ดินประเภทใด มีหลักฐานเกี่ยวข้องกับที่ดินนี้อย่างใด ให้คัดสำเนาประกอบเรื่องด้วย

จ. สภาพที่ดินเป็นอย่างไรดี เหมาะแก่การประกอบกิจการที่ขอสัมปทานหรือไม่

ฉ. ถ้าให้สัมปทานจะเป็นประโยชน์หรือเป็นผลเสียหายแก่ท้องถิ่นและประชาชนเพียงใดหรือไม่

ช. สอบถามหน่วยราชการทหารซึ่งตั้งอยู่ใกล้ที่สุดว่าจะขัดข้องในทางยุทธศาสตร์ประการใดหรือไม่

(4) เมื่อได้ชั้นสูตรสอบสวนแล้ว ให้นายอำเภอปิดประกาศใช้แบบ ท.ด.68 แกะไขข้อความ “อนุญาต” เป็น “สัมปทาน” “มาตรา 9” แกะไขเป็น “มาตรา 12”

ข้อ 2. ในการพิจารณาเรื่องราวเสนอความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอให้พิจารณาข้อเท็จจริงตามเรื่องราวหลักฐานการสอบสวน และหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ 4. แห่งกฎกระทรวง แล้วบันทึกความเห็นโดยละเอียดว่า ควรให้สัมปทานหรือไม่ด้วยเหตุผลประการใด และควรกำหนดเงื่อนไขในการให้สัมปทานหรือการให้สิทธิในที่ดินภายหลังสัมปทานสิ้นอายุอย่างไร

ข้อ 3. ในกรณีที่นายอำเภอได้รับเรื่องราวขอเลิกสัมปทาน ขอถือสัมปทานต่อจากผู้รับสัมปทานที่ถึงแก่กรรม หรือเรื่องราวขอโอนและขอรับโอนสัมปทาน ให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้ลงบัญชีรับเรื่องราวแบบ ท.ด.65 โดยอนุโลมปฏิบัติตามข้อ 1 (2)

(2) เรียกสัมปทานบัตรแนบไว้กับเรื่องราว

(3) สอบสวนข้อเท็จจริงและเสนอความเห็น แล้วแนบสัมปทานบัตรฉบับที่เก็บรักษาไว้ที่อำเภอไปด้วย

ข้อ 4. การพิจารณาเรื่องราวขอถือสัมปทานต่อจากผู้รับสัมปทานถึงแก่กรรมให้ดำเนินการดังนี้

(1) ถ้าเป็นการขอถือสัมปทานบัตรโดยพินัยกรรมหรือตามคำสั่งศาล ให้นายอำเภอคัดสำเนาพินัยกรรมหรือคำสั่งศาลแนบไว้กับเรื่องราว และสอบสวนความประพฤติและความสามารถของผู้ขอเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

(2) ถ้าเป็นการขอถือสัมปทานบัตรโดยประการอื่น ให้นายอำเภอสอบสวนความประพฤติ ความสามารถของผู้ขอ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขอถือสัมปทานบัตรกับผู้รับสัมปทานบัตรที่ถึงแก่กรรม เพื่อทราบมูลเหตุที่ขอถือสัมปทานโดยละเอียดและประกอบการพิจารณาด้วย

(3) เว้นแต่การขอถือสัมปทานตามคำสั่งศาล ให้นายอำเภอปิดประกาศตามแบบท้ายคำสั่งนี้ที่สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขา ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ ที่บ้านกำนัน และในที่เปิดเผยในบริเวณนั้นไม่น้อยกว่า 60 วัน เมื่อครบกำหนดแล้ว จะมีผู้คัดค้านหรือไม่ก็ตาม ให้นายอำเภอสอบสวนพิจารณาเรื่องราวและคำคัดค้าน (ถ้ามี) นั้นต่อไป แล้วให้นายอำเภอชี้แจงเสนอเรื่องราวหลักฐานการสอบสวนและเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดและให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเสนอความเห็นไปยังรัฐมนตรีเพื่อสั่งการ

ข้อ 5. การพิจารณาเรื่องราวขอโอนและขอรับโอนประทานบัตร ให้นายอำเภอท้องที่สอบสวนความประพฤติและความสามารถของผู้ขอเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย แล้วเสนอเรื่องราวหลักฐานการสอบสวน และเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดและให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอความเห็นไปยังรัฐมนตรีเพื่อสั่งการ

ข้อ 6. การพิจารณาเสนอเรื่องราวขอถือสัมปทานต่อจากผู้รับสัมปทานที่ถึงแก่กรรมและเรื่องราวขอโอนและขอรับโอนสัมปทานบัตร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาดำเนินการและเสนอความเห็นดังนี้

(1) ผู้ขอถือสัมปทานต่อจากผู้รับสัมปทานที่ถึงแก่กรรมและผู้รับโอนสัมปทานบัตรมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ 4 (1) (2) แห่งกฎกระทรวงหรือไม่เพียงใด ควรอนุญาตตามเรื่องราวนั้นหรือไม่ ด้วยเหตุผลประการใด และควรกำหนดเงื่อนไขอย่างไร

(2) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแนบประธานบัตรฉบับที่เก็บไว้ที่จังหวัดไว้ในเรื่องราวและหลักฐานการสอบสวนด้วย

ทั้งนี้ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

กระทรวงมหาดไทย

สง ณ วันที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2501

(ลงนาม) พลโท ป. จารุเสถียร

(ประภาส จารุเสถียร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คณะกรรมการจัดทำ

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการที่ดินของรัฐ

1. นายวิศิษฐ์	ลิมปธีระกุล	ผู้อำนวยการสำนักจัดการที่ดินของรัฐ	หัวหน้าคณะกรรมการ
2. นายธัญญวัฒน์	ชาญพิณิจ	ผู้อำนวยการส่วนจัดการที่ดินของรัฐ	คณะกรรมการ
3. นายชัชวาล	สมจิตต์	นักวิชาการที่ดิน 8 ว	คณะกรรมการ
4. นายราชันย์	ชั้นห้าว	นักวิชาการที่ดิน 8 ว	คณะกรรมการ
5. นายศักดิ์สรรค	ชาวสามทอง	นักวิชาการที่ดิน 8 ว	คณะกรรมการ
6. นางพิมพ์นัยย์	ลีลาชัย	นักวิชาการที่ดิน 8 ว	คณะกรรมการ
7. นายศุภวัชร	ศักดิ์ดา	นักวิชาการที่ดิน 8 ว	คณะกรรมการ

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ
กรมที่ดิน